

Zeszyt ćwiczeń

Zamieńmy słowo

Język
polski

Nowość
2023

Szkoła podstawowa

KLASA

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne

Warszawa 2023

Wydanie I

ISBN 978-83-02-22413-3 (zeszyt ćwiczeń w wersji elektronicznej – flipbook)

ISBN 978-83-02-20996-3 (zeszyt ćwiczeń w wersji papierowej)

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: **Agnieszka Skudzińska-Szruba** (redaktor koordynator)

Współpraca redakcyjna: **Renata Pizior-Krymska, Agnieszka Fedorowicz**

Recenzje i konsultacje merytoryczne: **dr Anna Podemska-Kałuża**

Korekta językowa: **Małgorzata Majewska, Rozalia Słodczyk**

Redakcja techniczna: **Iwona Białkowska**

Projekt okładki: **ARIP NEXT**

Projekt graficzny: **Fabryka Wyobraźni**

Opracowanie graficzne: **Ewa Pawińska, Beata Ciuruś**

Fotoedycja: **Natalia Marszałek**

Skład i łamanie: **Shift_ENTER**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna

00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96

KRS: 0000595068

Infolinia: 801 220 555

www.wsip.pl

Druk i oprawa: Toruńskie Zakłady Graficzne Zapolex Sp. z o.o.

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawoLubni

Szanujmy cudzą własność i prawo.

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

Spis treści

ROZDZIAŁ I. KIM JESTEM?

Notatka o sobie	5
W świecie liter i głosek	8
Dzie-li-my wy-ra-zy	11
Kłopotliwa litera <i>i</i>	13
Jak opisać siebie?	15
Słówko do słówka – pisownia wyrazów z <i>ó</i>	18
Uważam, uczę się, umiem! – pisownia wyrazów z <i>u</i>	21
Sprawdź, co już umiesz	23

ROZDZIAŁ II. JA I RODZINA

Co mi chcesz powiedzieć? Podział wypowiedzeń	24
W rodzinie znaków interpunkcyjnych	26
Jak poprawnie zapisywać dialog	28
Pozdrawiam Cię serdecznie!	30
W rzeczy samej... – liczba i rodzaj rzeczownika	32
Taki przypadek!	34
Rodzinne dyskusje. O sztuce argumentowania	36
Mam swój pokój!	39
Raz wielką, a raz małą literą	41
Sprawdź, co już umiesz	43

ROZDZIAŁ III. JA I NAUKA

Szkoła – ten budynek pamięta się przez całe życie	44
Uwaga! Przyimek szuka pary	46
Spośród, ponad, między, wkoło – z przyimkami jest wesoło!	48
Chcę Ci podziękować... ..	50
Co robię? Odmieniam czasowniki	52
Czasownik na dobry czas	54
Mam swoje zdanie	56
Dobry plan to podstawa!	59
Nie trwoży mnie pisownia <i>nie</i> z rzeczownikami i czasownikami	61
Sprawdź, co już umiesz	63
Podsumowanie rozdziałów I–III	64

ROZDZIAŁ IV. JA I TY

Co podarować przyjacielowi? Opis przedmiotu	70
Opisujesz? Przymiotnika potrzebujesz!	72
Jak przygotować życzenia?	75
Czas zaprzyjaźnić się z <i>rz</i> !	77
Co nam ułatwi pisownię wyrazów z <i>ż</i> ?	79
Podmiot i orzeczenie – najważniejszy związek w zdaniu	81
Grupa podmiotu i grupa orzeczenia	83
O zdaniu pojedynczym, które możesz rozwijać	85
Sprawdź, co już umiesz	87

ROZDZIAŁ V. JA W WOLNYM CZASIE

Jak miło otrzymać zaproszenie!	88
Jak? Gdzie? Kiedy? Czyli słów kilka o ciekawskim przysłówku	91
Wyraz, który liczy – liczebnik	94
Niewielkie <i>nie</i> . Pisownia <i>nie</i> z przymiotnikiem, przysłówkiem i liczebnikiem	97
Sprawdź, co już umiesz	99

ROZDZIAŁ VI. JA I ŚWIAT WYOBRAŹNI

Zdanie złożone – przynajmniej z dwóch orzeczeń utworzone	100
Spójnik spaja, czyli łączy	103
Zaprzyjaźnij się z przecinkiem	107
Czym są synonimy i antonimy?	110
Napiszę list do... ..	112
Sprawdź, co już umiesz	115

ROZDZIAŁ VII. JA I ŚWIAT WOKÓŁ MNIE

W świecie znaków	116
Kupię, sprzedam, zamienię – więc niezbędne ogłoszenie!	119
Z druhami się nie waham	122
Uśmiech od ucha do ucha	125
Jaki cudowny widok... Opisujemy krajobraz	128
Wybierzmy się gdzieś w świat. Pisownia nazw geograficznych	131
Sprawdź, co już umiesz	134
Podsumowanie rozdziałów IV–VII	135

I. KIM JESTEM?

Notatka o sobie

1. Czym jest dla Ciebie przyjaźń? Z kim i czym Ci się kojarzy? Zapisz swoją notatkę w formie schematu.

2. Wykonaj notatkę w punktach na temat Polski lub wybranego sąsiedniego kraju, który chciałabyś / chciałbyś odwiedzić.

- ▶ _____ (nazwa kraju)
- ▶ _____ (liczba mieszkańców)
- ▶ _____ (stolica)

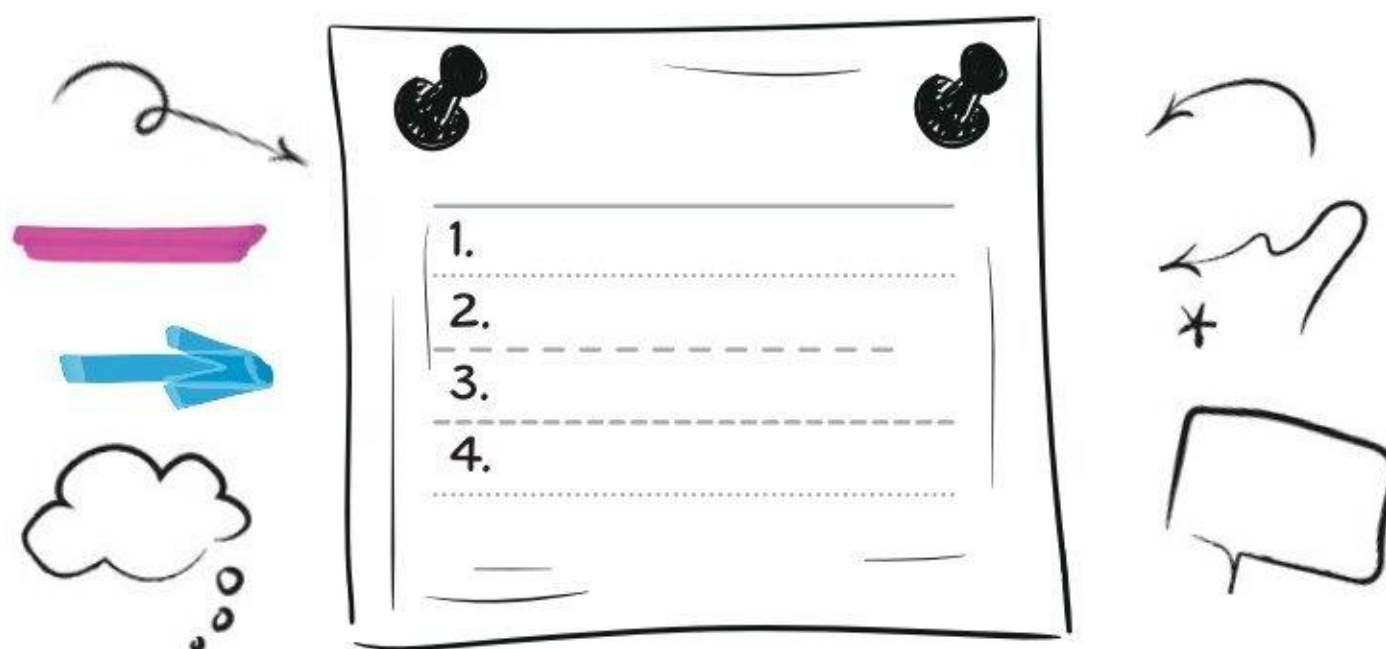
▶ główne miasta

▶ ważne zabytki

▶ atrakcje przyrodnicze

▶ znani mieszkańcy

3. Przygotuj swój przykładowy plan dnia w postaci sketchnotki. Zainspiruj się elementami z poniższej grafiki – zastosuj podkreślenia, strzałki, dymki. Dodaj rysunki.

4. Co mogłyby powiedzieć o sobie postacie przedstawione na zdjęciach? Stwórz w imieniu każdej z nich notatkę na jej temat.

a) Sporządź notatkę tekstową w imieniu Karoliny.

Jestem
Karolina.

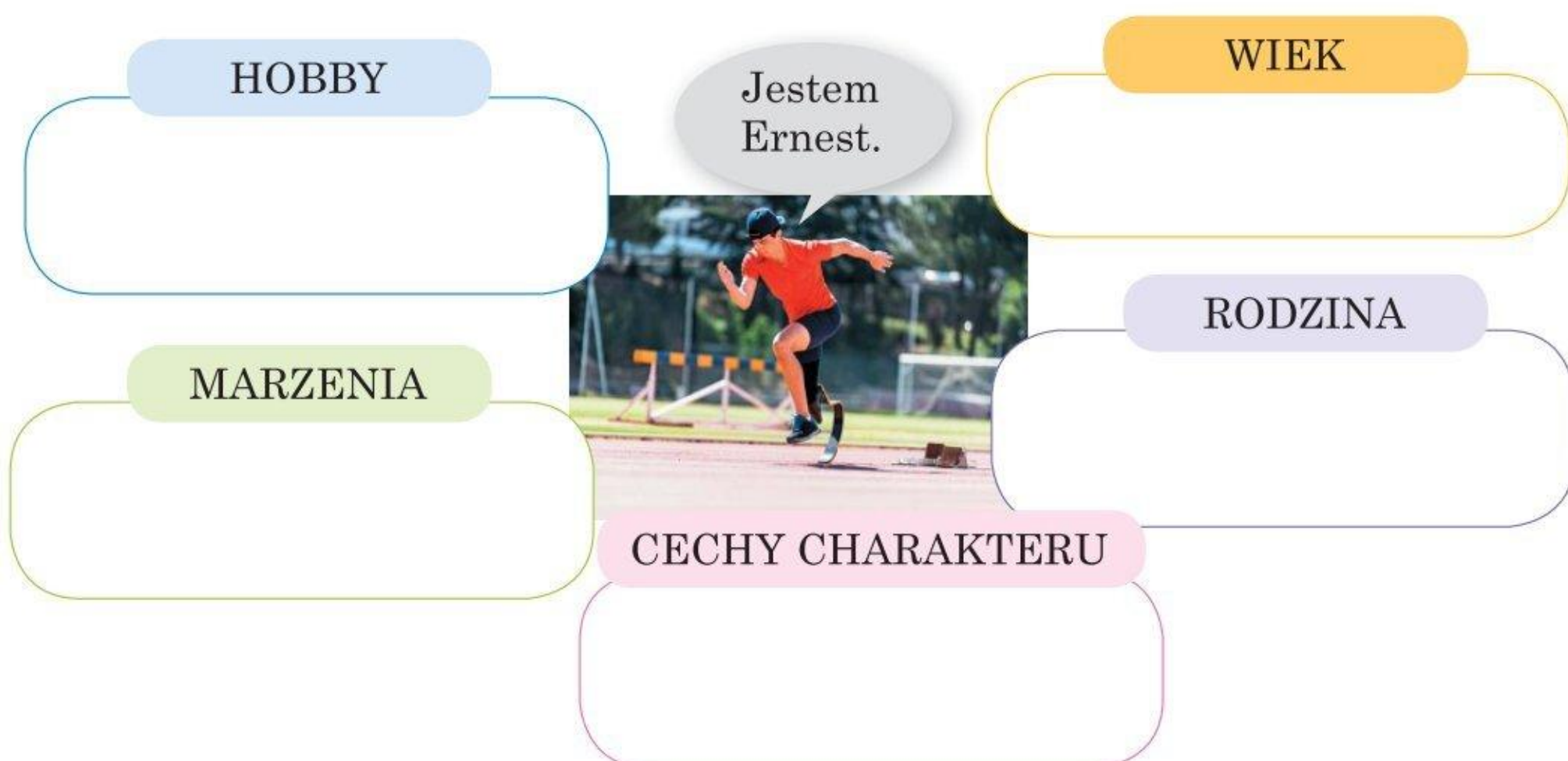
b) Sporządź notatkę w formie tabeli w imieniu Tima.

Jestem Tim.

Wiek	Rodzina	Praca	Hobby	Cechy charakteru

c) Sporządź notatkę w formie schematu w imieniu Ernesta.

W świecie liter i głosek

1. W nagrodę za udział w konkursie uczniowie klasy 4a wybrali się do kina. Nauczycielka poprosiła, by ustawili się po bilety w kolejności alfabetycznej. Wpisz na listę imiona uczniów według alfabetu.

Wojtek

Maciek

Maja

Szymon

Olaf

Olga

Wiktoria

Witek

Monika

Tytus

1. _____	6. _____
2. _____	7. _____
3. _____	8. _____
4. _____	9. _____
5. _____	10. _____

2. Do *Poradnika dla ogrodników* zamówiono indeks (spis nazw). Wciel się w rolę korektora i sprawdź, czy hasła są ułożone w kolejności alfabetycznej. Ponumeruj je.

Aksamitka rozpierzchła

Cis pośredni

Cis pospolity

Dziurawiec

Funkia

Fiołek alpejski

Hortensja pnąca

Kocimiętka

Kocanka ogrodowa

Lilia wodna

Ogórecznik

Róża parkowa

Piwonia chińska

Róża francuska

Zawilec japoński

Ostróżka

3. Znajdź w wykreślanie (w pionie i w poziomie) osiem wyrazów, które są związane z wakacjami. Wypisz je i ponumeruj zgodnie z kolejnością alfabetyczną.

D	E	O	B	G	W	G	N	N
P	O	D	R	Ó	Ż	E	Ż	B
R	B	P	F	R	B	R	G	C
Z	Z	O	T	Y	Z	Y	W	M
Y	A	C	B	O	L	S	D	O
G	B	Z	H	L	A	R	H	R
O	G	Y	E	G	T	G	L	Z
D	N	N	S	Ł	O	Ń	C	E
A	A	E	N	I	K	K	N	A
W	C	K	O	L	O	N	I	E

4. Z liter, które tworzą wyraz *lokomotywa*, ułóż pięć nowych słów. Zapisz je w kolejności alfabetycznej.

5. Od każdego z podanych słów utwórz dwa nowe. Za każdym razem zmień po jednej literze w poprzedzającym wyrazie.

koza

woda

kurek

miasto

6. Przyjrzyj się poniższym emotkom. Zapisz, jakie emocje ilustrują, a następnie w każdym wyrazie policz litery i głoski. Wpisz ich liczbę do tabeli.

	Emocja	Liczba liter	Liczba głosek
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

7. Redakcja *Poradnika dla ogrodników* przygotowuje nowy numer pisma. W jednym z artykułów zniknęły przy literach kropki, kreski i ogonki. Przeczytaj tekst i uzupełnij brakujące znaki.

Wiele warzyw możemy z powodzeniem uprawiać w przydomowym ogrodku, a nawet na balkonie. Początkującym ogrodnikom polecamy łatwe w uprawie: salate, szpinak, koper, pomidory czy rzodkiewke. Nasiona można samodzielnie wysiać wczesną wiosną, a gdy weździe, rośliny należy przepikować (przesadzić je, aby miały więcej miejsca, np. do większych pojemników). Gotowe sadzonki można również kupić w sklepie ogrodniczym. W sezonie letnim należy pamiętać o regularnym nawożeniu i podlewaniu roślin. Widok dojrzewających pomidorów czy chrupiące nowalijki z własnego ogrodu mogą sprawić dużo przyjemności.

8. W luki wstaw brakujące litery, tak aby powstały wyrazy tworzyły ciąg w kolejności alfabetycznej.

Dzie-li-my wy-ra-zy

1. Zaznacz kolorem w wiadomościach wszystkie spółgłoski i je policz, a dowiesz się, kim są autorzy SMS-ów. Wpisz w luki pod ilustracjami odpowiednie nazwiska.

Neil (czytaj: nil) Armstrong – 13 spółgłosek, Thomas (czytaj: tomas) Edison – 15 spółgłosek, Graham Bell – 10 spółgłosek

– wynalazca telefonu

– twórca systemu oświetlenia

– pierwszy człowiek na Księżycu

2. Pokoloruj pole z właściwą odpowiedzią.

Tyle samo samogłosek co spółgłosek występuje w wyrazie

krokodyl.

nosorożec.

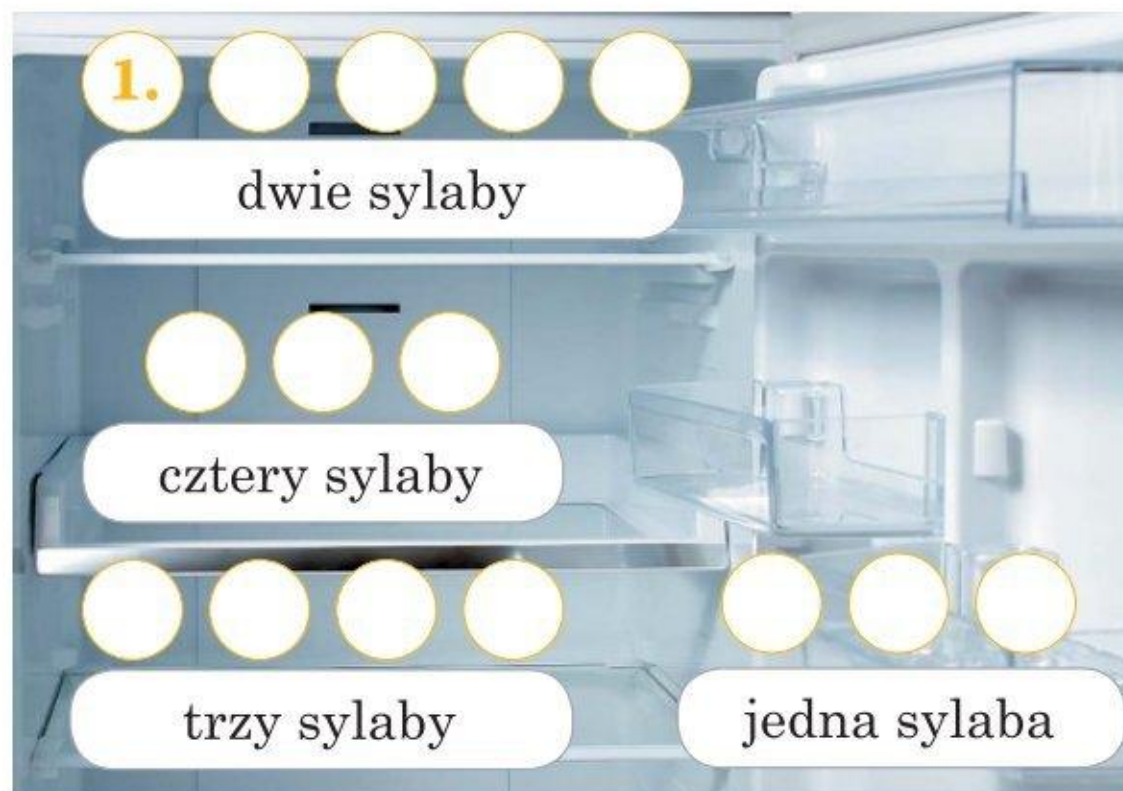

antylopa.

mrówkojad.

3. Pomóż mamie ułożyć produkty w lodówce. Policz sylaby w wyrazach i ustal, na której półce należy je umieścić. Wpisz numery produktów w odpowiednie miejsca.

1. jajka	9. konfitury
2. ogórki	10. sok
3. dżem	11. sałata
4. papryka	12. twaróg
5. naleśniki	13. pomidory
6. ser	14. masło
7. jogurt	15. wędlina
8. kefir	

4. Do sylab umieszczonych na schematach dobierz sylaby tak, aby w każdym powstały cztery słowa.

saż	grać	cerz	ska	sa	wód	my
bak	rzec	żyć	rwa	luch		

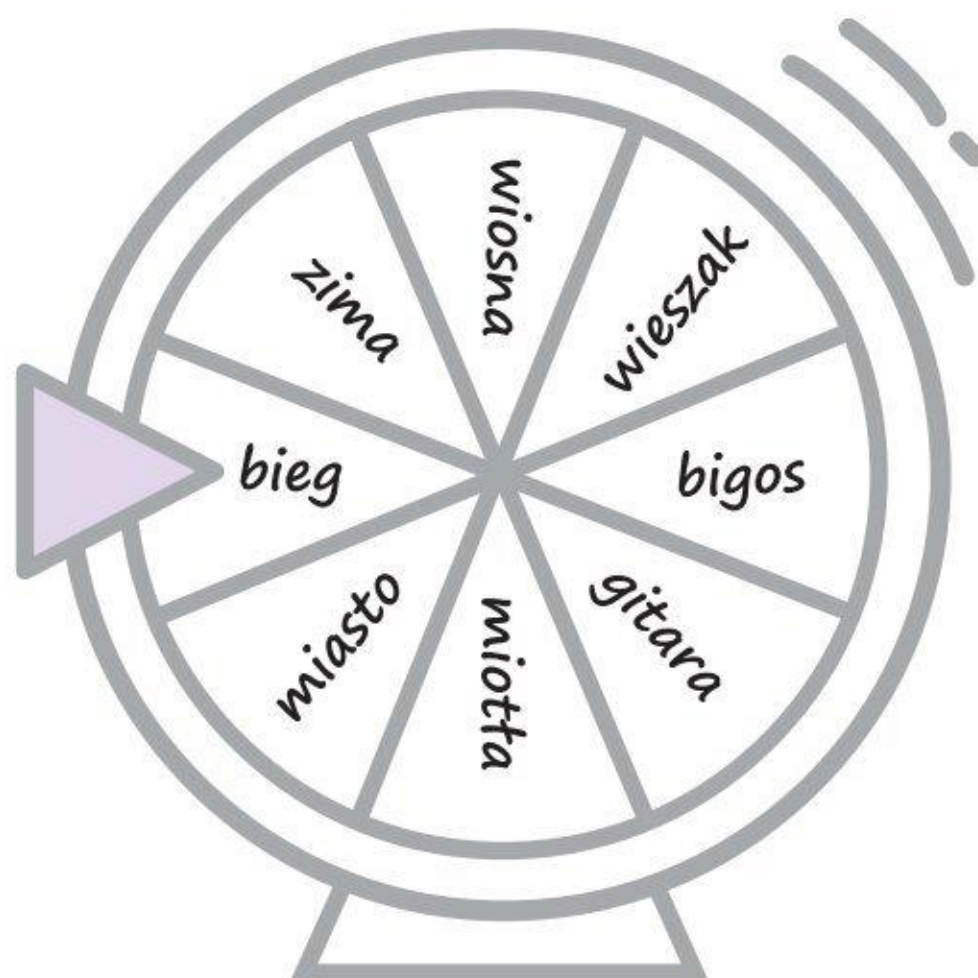
5. Utwórz wyrazy zawierające wskazaną liczbę samogłosek i spółgłosek.

- ▶ 1 samogłoska, 2 spółgłoski – _____
- ▶ 1 samogłoska, 3 spółgłoski – _____
- ▶ 2 samogłoski, 2 spółgłoski – _____
- ▶ 2 samogłoski, 3 spółgłoski – _____
- ▶ 3 samogłoski, 3 spółgłoski – _____

Kłopotliwa litera i

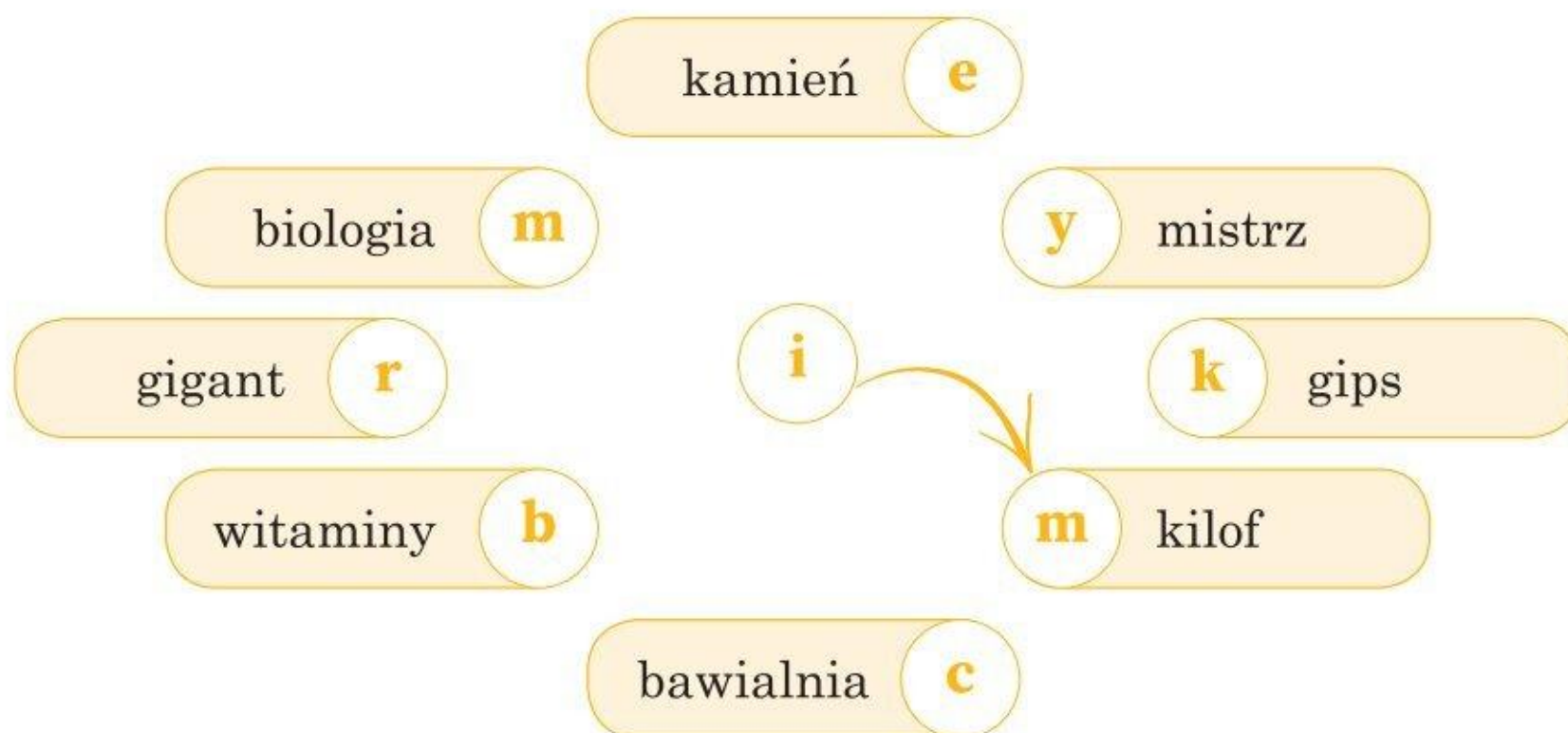
1. Pokoloruj na zielono te części koła fortuny, które zawierają wyrazy z literą *i* w funkcji miękczenia, a na niebiesko te, które zawierają literę *i* w funkcji samodzielnej głoski.

2. Podziel podane wyrazy na głoski.

Wyraz	Podział na głoski
miód	
twierdza	
biografia	
niemoc	
kulig	
wianek	

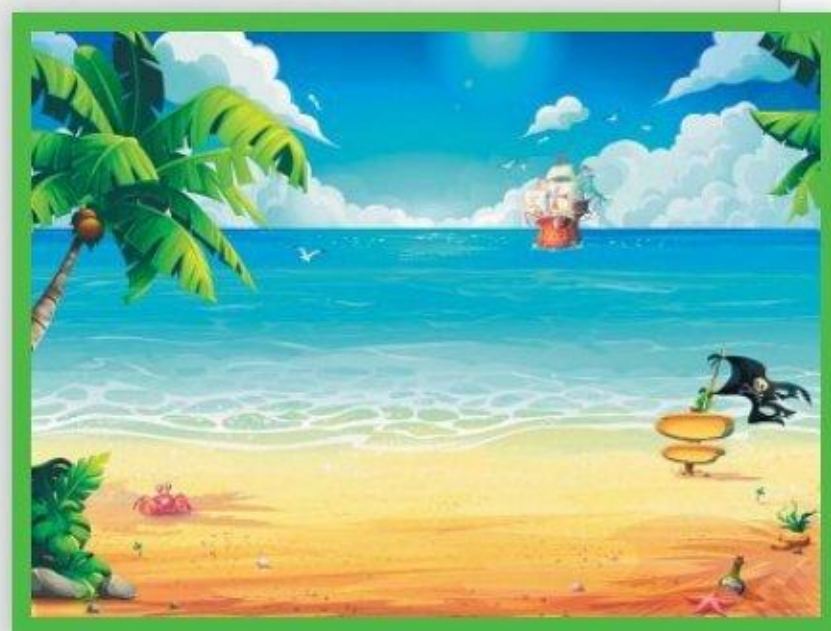
3. Połącz strzałką *i* z wyrazami, w których pełni ono funkcję samodzielnej głoski. Litery przy poprawnie zaznaczonych wyrazach, czytane zgodnie z ruchem wskazówek zegara, utworzą hasło rozpoczynające się od głoski *i*.

Hasło: _____

4. Przeczytaj uważnie poniższy wierszyk. Otocz pętlą te wyrazy, w których litera *i* występuje tylko w funkcji zmiękczenia.

Pewien kapitan na Zanzibarze
zamówił colę w nadmorskim barze.
Zdziwił się jednak kapitan wielce –
zamiast napoju był list w butelce.
Tak długo czytał, aż usnął w kącie...
Statek już migał na horyzoncie.
Kiedy się ocknął, bardzo się zdumiał;
wkrótce piracki podstęp zrozumiał!

5. Wybierz właściwą odpowiedź.

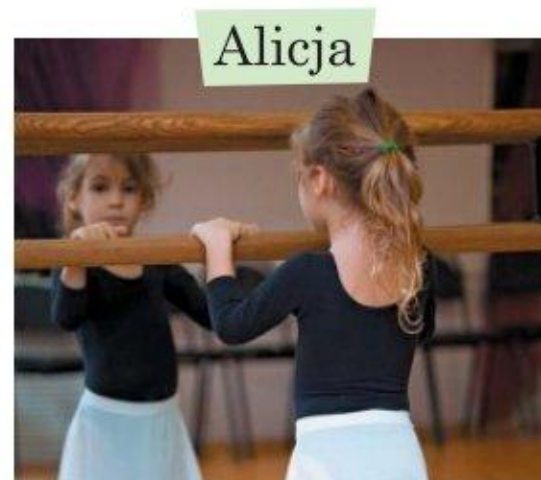
Wyrazem, który zawiera inną liczbę głosek niż pozostałe, jest

- A. *piracki*.
- B. *zdziwił*.
- C. *kapitan*.
- D. *zamówił*.

Jak opisać siebie?

1. Kogo widzą w lustrze dzieci na fotografiach? Wybierz jedno dziecko i w jego imieniu ułóż krótki opis postaci.

2. Porównaj przedstawione postacie. Wpisz po jednym określeniu do każdego pola.

	Czarownica	Królewna
wiek		
wzrost		
sylwetka		
twarz		
nos		
strój		

3. Przeczytaj określenia podane w ramce i wykonaj poniższe polecenia.

blond • brązowe • czerwone • długie • farbowane • kręcone • krótkie
• niebieskie • nostalgiczny • opalona • pąsowe • piegowata
• piwne • podłużna • pomalowane • poważny • prosta • przygarbiona
• radosny • rude • rumiana • siwe • szare • wąskie • wesoły • zielone

a) Do podanych wyrazów dopasuj określenia z ramki.

twarz – _____

oczy – _____

usta – _____

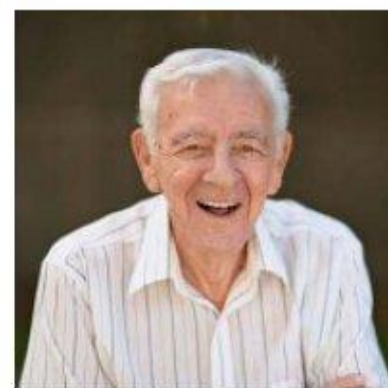
włosy – _____

postawa – _____

nastrój – _____

b) Przyjrzyj się zdjęciom i opisz postacie, wykorzystując wyrazy z ramki.

4. Połącz ze sobą wyrazy z obu kolumn, tak aby stworzyć poprawne określenia.

wysoka jak

odważny jak

zwinna jak

szybki jak

błyskawica

wiewiórka

lew

tyczka

5. Przeczytaj tekst i podkreśl w nim czasowniki. Popraw wypowiedź tak, aby uniknąć licznych powtórzeń.

Mam na imię Ksawery. Mam jedenaście lat.

Mam miłą twarz. Mam piegowaty nos i mam wesołe, zielone oczy. Mam szerokie usta i białe, choć trochę krzywe zęby. Włosy mam jasnobrązowe, kręcone. Mam odstające uszy.

6. Wyjaśnij znaczenie podanych zwrotów i wyrażen. Wybierz jeden przykład i ułóż z nim zdanie.

ranny ptaszek – _____

dusza towarzystwa – _____

czuć się jak ryba w wodzie – _____

mieć muchy w nosie – _____

patrzeć przez różowe okulary – _____

Słówko do słówka – pisownia wyrazów z ó

1. Wpisz podane niżej wyrazy w odpowiednie rubryki tabeli.

- próchnica kółka studniówka trójka źródło młynarzówna
- szczegół lokówka próg płótno kwiatów zespół
- kłótnia kolarzówka Brwinów góra naród twaróg

Ó wymienne	Ó w zakończeniach -ów, -ówka, -ówna	Ó niewymienne

2. Do podanych wyrazów dopisz słowa uzasadniające pisownię wyrazów z ó. Zaznacz kolorem wymienne głoski.

- wzór ➡ przebój ➡
- krówka ➡ mróz ➡
- ósmy ➡ krój ➡

3. Podpisz zdjęcia wyrazami z ó niewymiennym.

4. Od podanych w nawiasach wyrazów utwórz słowa zakończone na *-ówka*. Użyj odpowiedniej formy wyrazu.

- ▶ Dekarze kładą na dachu nową (dach) _____.
- ▶ Tata zabrał nas na (maj) _____.
- ▶ Dzisiaj na obiad była (pomidor) _____.
- ▶ Chętnie gram z kolegami w (koszyk) _____.
- ▶ Zbliża się pierwsza (wywiad) _____ z rodzicami.
- ▶ Po zakupach nie została mi nawet (złoty) _____.

5. Wykreśl z diagramu nazwy przedmiotów przedstawionych na ilustracjach. Pozostałe litery czytane poziomo utworzą hasło.

B	I	E	Ž	A	G	L	Ó	W	K	A	D	A
T	T	E	M	P	E	R	Ó	W	K	A	E	M
U	D	O	K	U	C	B	O	R	Ó	W	K	I
Z	Y	K	T	O	L	O	D	Ó	W	K	A	W
K	L	A	S	Ó	W	K	A	M	Ł	O	D	O
Ś	C	P	A	R	Ó	W	K	A	I	S	I	Ę
N	I	E	U	P	O	C	Z	T	Ó	W	K	A
C	R	E	K	L	A	M	Ó	W	K	A	Z	Y

Hasło:[illegible]

6. Do podanych wyrazów dopisz rymy, w których również występuje litera ó, np. lód – ród.

bór	→		zdrój	→	
mój	→		sójka	→	

7. Wykonaj zadania.

a) Pokoloruj pola według wskazówek:

- ▶ wyrazy z ó niewymiennym – na zielono,
- ▶ wyrazy z ó wymiennym – na brązowo,
- ▶ wyrazy zakończone na -ów, -ówka, -ówna – na niebiesko.

b) Rozwiąż rebus, a dowiesz się, w jakim mieście znajduje się obiekt przedstawiony na kolorowance.

c) Uzasadnij pisownię odszyfrowanej nazwy.

Uważam, uczę się, umiem! – pisownia wyrazów z *u*

1. Przyjrzyj się uważnie ilustracji. Znajdź sześć wyrazów zawierających *u*.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

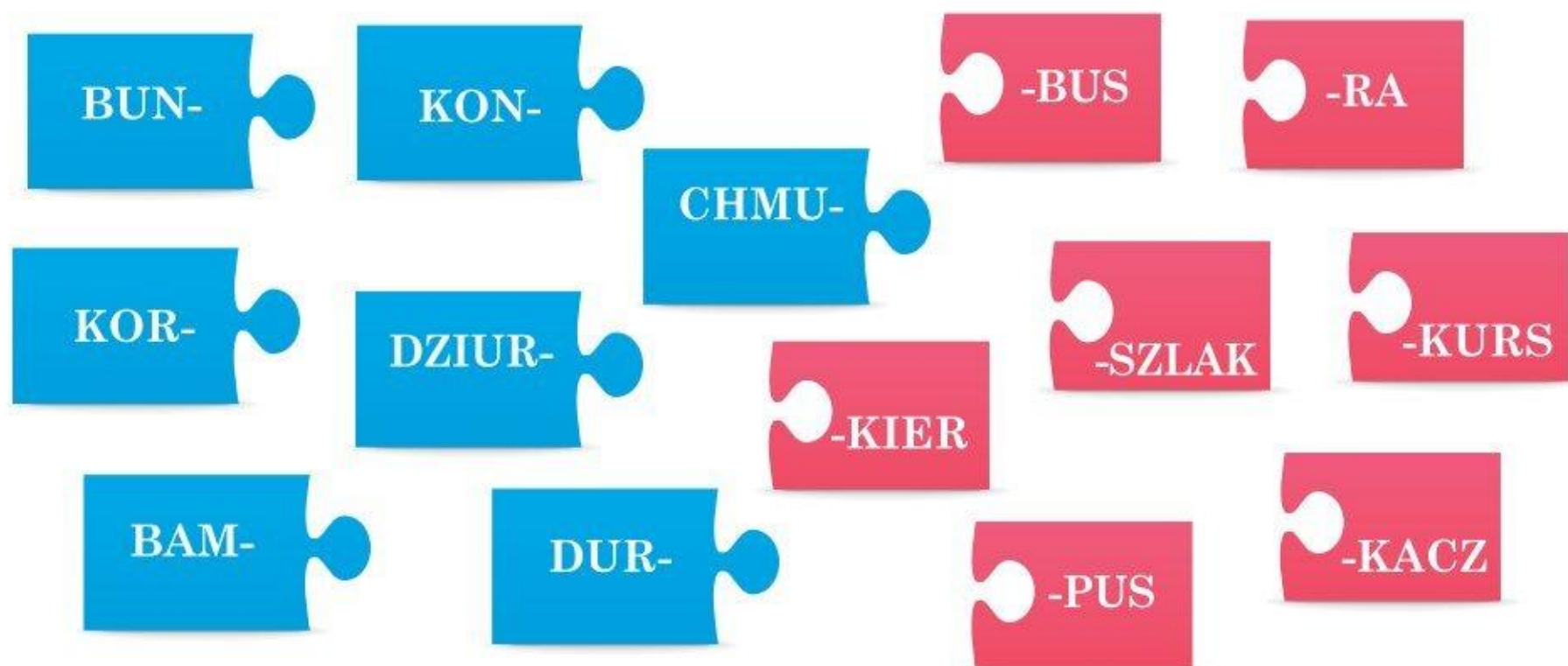
2. Skacząc na co drugi liść, od lewej do prawej w każdym rzędzie, znajdź trzy wyrazy z *u*. Zapisz je poniżej. Odpowiedz, jaka reguła ortograficzna łączy te wyrazy.

Wyrazy: _____

Odpowiedź: _____

3. Połącz strzałkami puzzle, tak aby powstały wyrazy z *u*.

4. Uzupełnij kartę dań odpowiednio literami *ó* lub *u*. Zaproponuj w każdej kategorii po jednym daniu, w którego nazwie pojawi się *ó* lub *u*.

Menu

Zupy

ros __ ł z k __ ry z natką pietr __ szki	12 zł
z __ pa og __ rkowa	13 zł
_____	19 zł

Dania główne

p __ lpeciki w sosie k __ rkowym z s __ r __ wką z kiszanej kap __ sty	32 zł
mir __ na zapiekana z brok __ łami	35 zł
_____	43 zł

Desery

m __ s tr __ skawkowy	19 zł
b __ dyń z karmelizowaną gr __ szką	21 zł
_____	23 zł

Napoje

woda źr __ dlana	7 zł
lemoniada arb __ zowa	14 zł
_____	14 zł

POZNAJ JAKUBA. WYKONAJ ZADANIA I UZUPEŁNIJ SCHEMATY

- Wstaw w wyrazach brakujące litery.

Hej,
jestem Jakub!
To cechy mojego
wyglądu:

b _ _ _ a czupryna
u _ _ _ j _ _ y uśmiech
r _ m _ _ _ a cera
sz _ _ _ p _ a sylwetka
d _ _ _ _ e nogi

NOTATKA

WAŻNE CECHY, np.

RODZAJE, np.

- Przygotuj zwięzły opis Jakuba.

- Przeczytaj zdanie i uzupełnij tabelkę – wpisz brakujące zasady i przykłady.

Maluszek pokazuje opiekunce kubek
bez ucha leżący na stoliku.

zasada pisowni z u	przykład ze zdania
	ucho
na końcu wyrazów:	
	pokazuje
w zakończeniach:	

- Wypisz ze zdania wyrazy z **ó** wymiennym i podaj przykład wymiany.

Na wzgórzu wśród pól pełnych ziół
stał ul, a w nim miód od pszczoł.

GŁOSKA **i** W FUNKCJI

mi-a-s-t-o

s-i-t-a

Sprawdź, co już umiesz

II. JA I RODZINA

Co mi chcesz powiedzieć? Podział wypowiedzeń

1. Czemu służy każda z wypowiedzi w dymkach? Przyporządkuj funkcje do właściwych przykładów.

wyraża silne emocje

pozwała zdobyć informacje

informuje, oznajmia

wyraża prośbę

2. Wpisz brakujące znaki interpunkcyjne, a następnie nazwij rodzaje wypowiedzeń.

Przykład wypowiedzenia	Rodzaj wypowiedzenia
Jutro muszę zrobić zakupy__	
Dlaczego płaczesz__	
Ojej, pożar__	
Weź się natychmiast do pracy__	
Mów szeptem, proszę__	
Ach, jak zimno na dworze__	

3. Napisz zdania, które wypowiedziałabyś / wypowiedziałbyś w następujących sytuacjach. Pamiętaj o poprawnej interpunkcji.

▶ Nie wiesz, jak dojść do dworca, musisz zdobyć informację.

▶ Opowiadasz przyjacielowi o swoich planach wakacyjnych.

▶ Widzisz dziecko grające w piłkę tuż koło ruchliwej ulicy.

4. Przygotuj plakat promujący troskę o planetę. Użyj różnych rodzajów wypowiedzeń.

5. Uzupełnij tekst – wpisz brakujące znaki interpunkcyjne.

Trener poprosił, abyśmy wybrały składy swoich drużyn — I Marta, i ja chciałyśmy grać z najlepszymi — Czy było coś złego w tym, że każda z nas chciała zwyciężyć —

— Natalio, wybierz mnie — — zawołała Klaudia —

— Natalio, ja też chcę z tobą grać —

Ola też dobrze serwowała, ale miałam wątpliwości, czy da sobie radę w obronie — Postawiłam jednak na Klaudię —

Gra rozpoczęła się dynamicznie — Pierwszy set wygrałyśmy z trudem, ale w drugim Marta w duecie z Olą były nie do pokonania — Traciłyśmy punkt za punktem —

— Chyba nie oddamy im zwycięstwa bez walki — Gramy do końca — — dopingowałam swoją drużynę —

W rodzinie znaków interpunkcyjnych

1. Autorzy SMS-ów zapomnieli o interpunkcji. Uzupełnij brakujące znaki przestankowe.

2. Zaznacz litery przy zdaniach z poprawną interpunkcją i odczytaj hasło.

Nigdy nie czułam się lepiej!	T
Co teraz będzie.	R
Potknąłem się o rozwiązane sznurowadło.	E
Musisz zawsze wszystko wiedzieć?	K
Ulubioną książką Wiktora jest Hobbit, czyli tam i z powrotem.	O
Schowaj to szybko do kieszeni!	S
Łucja kupiła warzywa pomidory, marchewkę, buraki, cebulę i ziemniaki.	N
Wybierz kolory farb do twojego pokoju?	S
Uśmiechnął się i powiedział: „Do zobaczenia za rok”.	T

3. Połącz rozsypane części wypowiedzeń tak, aby powstały zdania. Nie zapomnij o znakach interpunkcyjnych.

przywitała Jak często Przygotujmy wszystkie ?
? odwiedzasz Czas okna jesień wyścig Tegoroczna
rozpocząć nas ! deszczem Dlaczego szkolną pizzę
. zamknąłeś bibliotekę ! pyszną

▶ _____

▶ _____

▶ _____

▶ _____

▶ _____

4. Ułóż cztery wypowiedzenia do przedstawionej sytuacji. Zastosuj poznane znaki interpunkcyjne.

Jak poprawnie zapisywać dialog

1. Które informacje dotyczą dialogu? Wykreśl nieprawdziwe stwierdzenie.

- ▶ Wypowiedzi bohaterów zapisujemy od nowej linii.
- ▶ To rozmowa dwóch osób.
- ▶ Jest skierowany do czytelnika lub widza.
- ▶ Jest zapisywany od myślników.

2. Uzupełnij dowcip czasownikami. Unikaj powtórzeń.

Wychowawczyni zapytała uczniów, jakie zwierzęta mają w domu.

– Ja mam dwa koty – _____ Ania.

– My hodujemy patyczaki! – _____ Hubert.

– U nas w terrarium mieszka żółw – _____ Szymon.

– A my mamy sardynki w puszcze! – _____ Agnieszka.

3. Uzupełnij dialog. Wpisz pasujące do sytuacji wypowiedzi mamy i córki.

– _____

_____ – spytała mama.

– _____

_____ – odparła Ula ściszone głosem.

– _____ – zaproponowała zaniepokojona mama.

– _____ – zgodziła się dziewczynka.

– _____

– odpowiedziała mama i sięgnęła po telefon.

4. Przekształć poniższy tekst i zapisz go w formie dialogu. Zwróć uwagę na prawidłową interpunkcję.

Kuba zadzwonił do babci z okazji imienin. Życzył jej dużo zdrowia i spełnienia marzeń. Babcia podziękowała mu za pamięć i zaprosiła go do siebie na wakacje. Kuba powiedział, że zapyta rodziców o plany wakacyjne i z chęcią przyjedzie.

5. Uzupełnij rozmowę wypowiedziami z ramki.

• – szepnął załamany lew • – krzyknęła żaba
• – obruszyła się żaba • – przekonywał płaz • – zdziwił się król

Lew zwołał wszystkie zwierzęta i rzekł:

– Moi drodzy, musimy uważać! Planują na nas napaść wygłodniałe hieny. Powinniśmy obmyślić taktykę obrony. Liczę na waszą pomoc – szczególnie kogoś mądrego i silnego.

– Ja! Ja chcę! _____ .

– Ty?... _____ .

– Co w tym dziwnego? _____ .

– Jako jedyna spełniam przecież wszystkie warunki! Swoją mądrością ich zaskoczę, a siłą obezwładnię. I zapomniał król o mojej urodzie. Urodą ich oczaruję... _____ .

– O nie... Chyba jesteśmy zgubieni... – _____
_____ i zakrył łapą pysk.

Pozdrawiam Cię serdecznie!

1. Z jakich okazji wysyłamy kartki w podanych terminach? Połącz każdą datę z nazwą święta lub zwyczaju.

21 stycznia

Dzień Kobiet

25 grudnia

Dzień Ojca

22 stycznia

walentynki

1 stycznia

Dzień Babci

23 czerwca

Dzień Dziadka

8 marca

Boże Narodzenie

14 lutego

Nowy Rok

2. Napisz, co oznaczają skróty.

Sz.P. – _____

WP – _____

Kol. – _____

PS – _____

3. Podane lokalizacje zapisz z użyciem skrótów.

ulica Jasia i Małgosi – _____

aleja Słowackiego – _____

osiedle Kondratowicza – _____

powiat bieszczadzki – _____

województwo pomorskie – _____

4. Rozwiąż rebus.

_____ – zbieranie znaczków pocztowych w celach kolekcjonerskich

5. Uzupełnij kartkę pocztową. Wpisz poniższe informacje we właściwe miejsca.

Wszystko opowiem, kiedy się zobaczymy.

Antek

Sz.P.

Najdroższa Ciociu!

96–100

Skierniewice

Alina Mazurek

Zapomniałem środka przeciw komarom i mam całe nogi w bąblach!

ul. Taneczna 7/2

12.07.2023 r.

Przesyłam gorące pozdrowienia z obozu harcerskiego!

Suwalki, _____

*Nasze obozowisko znajduje się w pobliżu lasu.
Ranitem przychodzą tu sarny, a nawet dziki!
Zbieramy jagody i fotografujemy różne gatunki
drzew.*

PS _____

W rzeczy samej... – liczba i rodzaj rzeczownika

1. Z chmury wyrazowej wypisz wyrazy będące rzeczownikami.

2. Zagraj w państwa miasta. Podaj po jednym przykładzie rzeczownika w każdej kategorii. Pokoloruj kratki z rzeczownikami rodzaju: żeńskiego – na pomarańczowo, męskiego – na zielono, nijakiego – na niebiesko.

PAŃSTWA MIASTA				
	państwo	miasto	roślina	zawód
B				
G				
K				
M				
W				

3. Uzupełnij tabelę, wpisując rzeczowniki w odpowiedniej liczbie. Czy każdy wyraz ma liczbę pojedynczą i liczbę mnogą?

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
	spacery
garnek	
	urodziny
	wędrówki
spaghetti	
Adam	
	zaręczyny
szlachta	

4. Przy wymienionych rzeczownikach wpisz ich rodzaj.

Rzeczownik	Rodzaj	Rzeczownik	Rodzaj
ściernisko		trawa	
kwiat		słońce	
dolina		wąwóz	

5. Zastąp każdy zestaw nazw jednym rzeczownikiem.

- ▶ Azja, Afryka, Australia _____
- ▶ Liliana, Oliwia, Wiktor, Szymon _____
- ▶ Kamil Stoch, Iga Świątek, Wojciech Szczęsny _____
- ▶ Kolumna Zygmunta, wieża Eiffla, Koloseum _____
- ▶ Mount Everest, Rysy, Śnieżka, Kilimandżaro _____
- ▶ Amazonka, Warta, Dunaj, Nil _____

Taki przypadek!

1. W którym przypadku występuje w każdym zdaniu podkreślony rzeczownik? Skreśl błędną odpowiedź.

Cenię <u>pracę</u> moich rodziców.	dopełniacz	biernik
<u>Mama</u> uczy mnie odpowiedzialności.	wołacz	mianownik
Wakacje spędzam z <u>babcią</u> .	narzędnik	miejsownik
Często pomagam młodszemu <u>bratu</u> .	dopełniacz	celownik
Siostra marzy o nowych <u>rolkach</u> .	miejsownik	mianownik
Szymek nie zrobił <u>zakupów</u> .	dopełniacz	miejsownik

2. Do formy każdego rzeczownika dopasuj właściwy przypadek. Wpisz pytania przypadków.

domom

wakacjach

kalendarza

nauczycielami

kolegę

mgła

N. _____

B. _____

Ms. _____

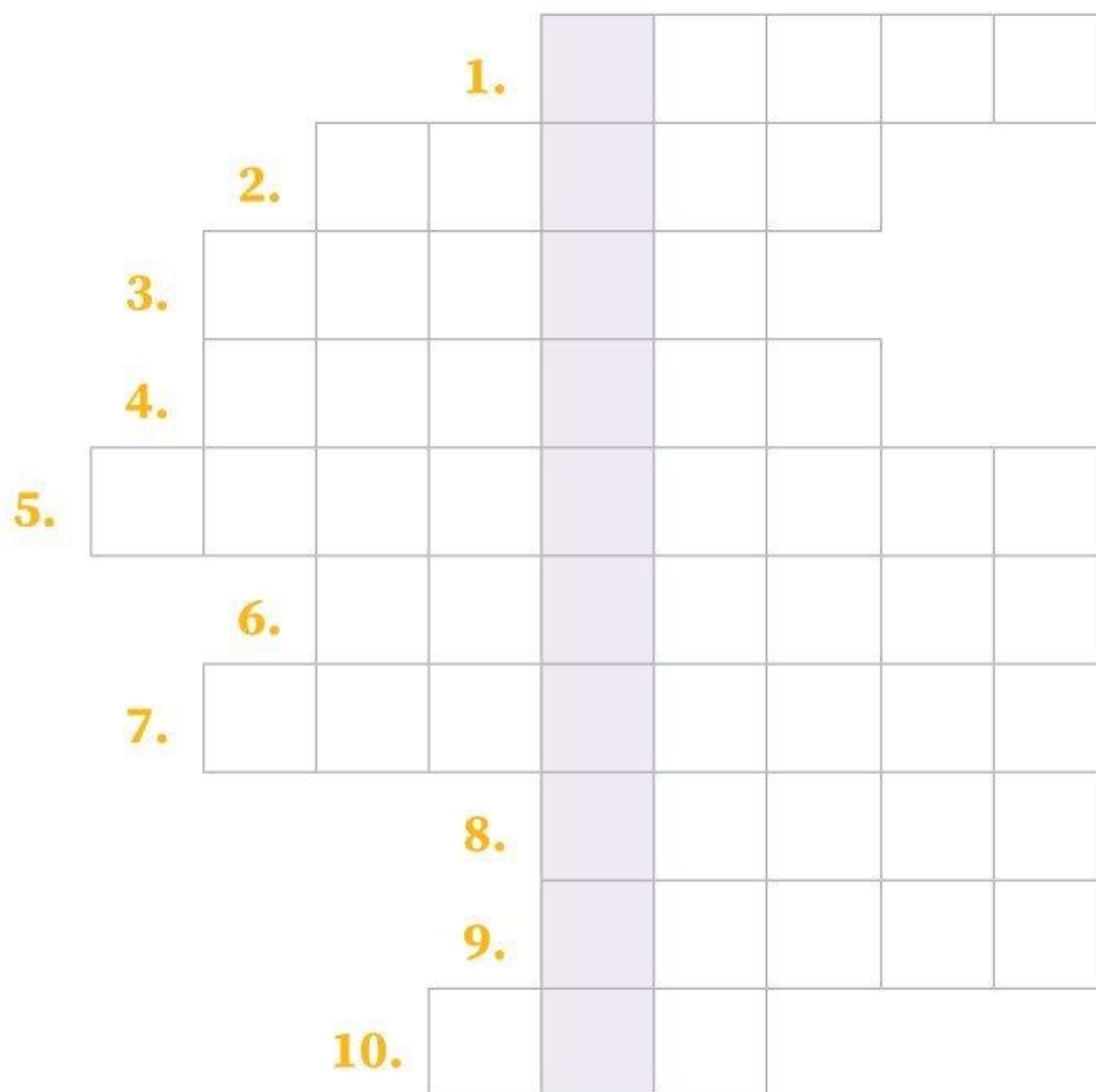
D. _____

C. _____

M. _____

3. Do diagramu wpisz rzeczowniki w odpowiedniej formie (według informacji w nawiasie). Wyjaśnij hasło.

1. drzewo (D., lm) 2. rzeka (C., lp) 3. córka (W., lp) 4. król (N., lp)
5. wiewiórka (B., lm) 6. bandaż (D., lm) 7. żyrafa (Ms., lp)
8. chmura (D., lm) 9. jeź (C., lm) 10. żaba (D., lm)

Hasło: _____

4. Podkreśl rzeczowniki. Zapisz w każdym okienku nazwę przypadku, w jakim on występuje, oraz właściwe pytanie. Nazwy przypadków wpisz skrótami.

- Rodzice porządkowali garaż.

- Annie ktoś opowiedział ciekawą anegdotę.

- Helena rozmawiała z przyjacielem o koncercie charytatywnym.

- Nie oddaliśmy przesyłki sąsiadce, gdyż nie było jej w domu.

Rodzinne dyskusje. O sztuce argumentowania

1. Ania marzy o obozie jeździeckim. Pomóż jej sformułować trzy argumenty, którymi przekona rodziców do wyjazdu na wymarzone wakacje.

Mamo, tato, wasz pomysł z obozem językowym jest całkiem dobry, ale ja marzę o tym, by pojechać na obóz konny...

1. _____
2. _____
3. _____

2. Ada chciałaby bardzo, żeby Cyprian poszedł z nią do kina, ale on się waha. Jak mogłaby nakłonić brata do wspólnego wyjścia?

a) Pokoloruj dymki z przekonującymi argumentami.

Chodź, zobaczysz, że film ci się spodoba, gra w nim twój ulubiony aktor.

Jeśli ze mną teraz nie pójdziesz, to ja nie pójdę z tobą na lody...

Nie odmawia się młodszej siostrze. Chcę, żebyś ze mną poszedł, i koniec!

Zależy mi na tym filmie, bo to ekranizacja szkolnej lektury i chciałabym go obejrzeć, ale wolałabym nie iść sama.

Musisz ze mną pójść, bo inaczej będzie mi bardzo, bardzo przykro.

Chodź ze mną. I tak nie masz innych planów. Będzie kilkoro znajomych!

b) Jakich argumentów nie należy używać i dlaczego? Jaki mają one charakter?

3. Na osiedlowym forum pojawił się temat rozrzucania śmieci. Zabierz głos w dyskusji i napisz wiadomość, w której podasz trzy argumenty przemawiające za tym, że należy dbać o środowisko.

Drodzy Sąsiedzi! Dziś po raz kolejny na naszym trawniku leżą papierki i pojemniki po napojach. Czy możecie uczulić swoje dzieci, aby wyrzucały je do śmietników?

Przecież płacimy za firmę sprzątającą...

Dzień dobry, ale jako mieszkańcy wszyscy jesteśmy zobowiązani do dbania o czystość.

Po pierwsze, _____

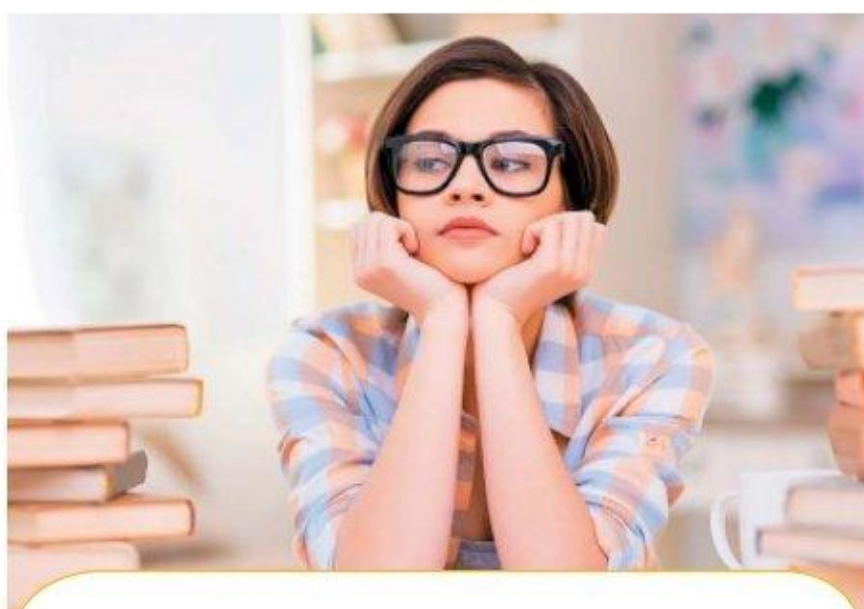
Po drugie, _____

Po trzecie, _____

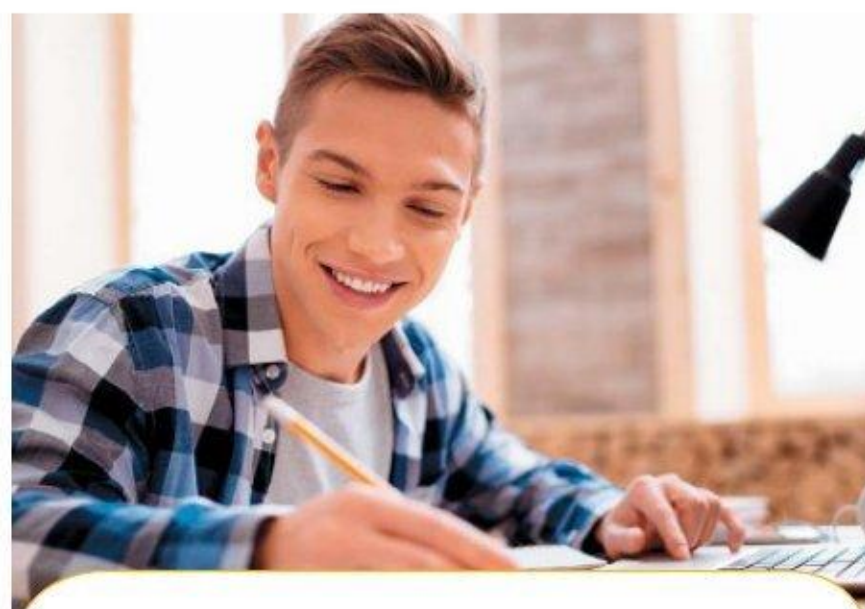
4. Jakich słów warto użyć, kiedy zależy nam na przekonaniu kogoś do swojego stanowiska? Podkreśl odpowiednie wyrażenia. Podaj jeden własny przykład.

- ▶ Proszę, wysłuchaj moich argumentów...
- ▶ Ma być tak, jak mówię...
- ▶ Zależy mi na tym, ponieważ...
- ▶ Musicie tak zrobić...
- ▶ Mam zawsze rację...
- ▶ Rozważ, proszę, czy nie możemy...
- ▶ _____

5. Hela i Marek przygotowują się do egzaminu. Hela jest zmartwiona wizją testu, a Marek jest nastawiony pozytywnie i próbuje motywować koleżankę. Uzupełnij ich wypowiedzi i podaj po dwa argumenty w imieniu przeciwniczki i zwolennika testu.

– Nie lubię testów, nie powinny być organizowane na koniec roku, tuż przed wakacjami.

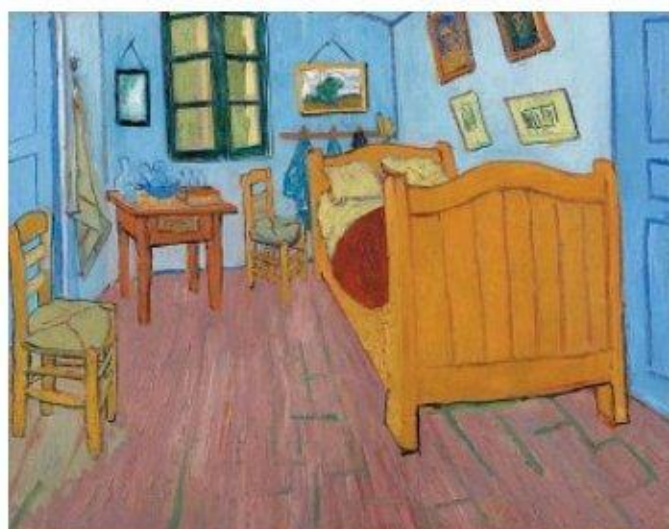

– Helu, ten test służy sprawdzeniu i uporządkowaniu wiedzy.

Mam swój pokój!

1. Przyjrzyj się obydwu ilustracjom i dopisz określenia do podanych elementów pokoju.

Vincent van Gogh (czytaj: van gog),
Pokój van Gogha w Arles, 1889

pokój Huberta

	←	podłoga	→	
	←	ściany	→	
	←	meble	→	

2. Pokoloruj pola z określeniami odnoszącymi się do pokoju namalowanego przez Vincenta van Gogha.

nowoczesny	widny	ustawny	młodzieżowy	umeblowany
niewielki	schludny	kolorowy	elegancki	skromny
przytulny	staromodny	czysty	oryginalny	przestronny

3. Jak powinien wyglądać pokój ucznia? Wciel się w projektanta wnętrz. Pokoloruj poniższy projekt, a następnie przygotuj opis kąca do nauki i odpoczynku.

4. Podaj znaczenie poniższych wyrażeń, ułóż z nimi po jednym zdaniu. W razie wątpliwości sięgnij po słownik frazeologiczny.

a) cztery ściany – _____

b) własny kąt – _____

Raz wielką, a raz małą literą

1. Z ciągu wyrazów wykreśl te, które zapisujemy małą literą. Tam gdzie trzeba, popraw litery na wielkie.

bolesław chrobry i
ment powstaniec z niowemickiej
miastodynastii ziołków
walentyńki dzia dka

2. Przygotuj spis książek, które stoją na półce. Pamiętaj o zasadach zapisu tytułów i nazwisk.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

3. Z jakimi świętami kojarzą Ci się poniższe zdjęcia? Podpisz każde nazwą odgadniętego święta. Pamiętaj o prawidłowej pisowni.

4. Na świecie i w Polsce obchodzimy również inne święta. Sprawdź w internecie, kiedy są one obchodzone. Sformułuj zasadę dotyczącą pisowni nazw tych świąt.

Światowy Dzień Recyklingu _____

Dzień Ochrony Bałtyku _____

Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich _____

Międzynarodowy Dzień Strażaka _____

Dzień Walki z Cukrzycą _____

WYBIERZ SIĘ W PODRÓŻ Z POLĄ I WOJTKIEM. WYKONAJ POLECENIA

- Uzupełnij nagłówek i odmień obydwa wyrazy przez przypadki.

	NAZWA POSPOLITA	NAZWA _____
M.	miasto	Gdynia
D.		
C.		
B.		
N.		
Ms.		
W.		

- Uzupełnij adres i wstaw znaki interpunkcyjne.

OGŁOSZENIE

Apartament przy porcie

_____, _____ - _____
_____, Polska

Oferujemy Państwu przestronny pokój z widokiem na zatokę _____. Znajduje się on 10 minut spacerem od plaży _____. W pobliżu jest wiele atrakcji _____. m.in. żaglowiec „Dar Pomorza” _____. Muzeum Miasta Gdyni _____. przystań dla jachtów.

Kontakt pod numerem: 99 111 000.

Zapraszamy _____

- W rozmowie podaj dwa argumenty dotyczące wyjazdu i cechy pokoju.

- Może pojedziemy w weekend na Mazury?

- Woląabym nad morze, do Gdyni. Po pierwsze,

Po drugie,

- Dobrze, przekonałaś mnie! A jaki pokój chciałabyś wynająć?

- Chciałabym, żeby był _____

- Podaj przypadki wyróżnionych w ogłoszeniu rzeczowników.

- Podaj rodzaj poniższych rzeczowników.

pokój - _____

plaża - _____

muzeum - _____

jacht - _____

III. JA I NAUKA

Szkoła – ten budynek pamięta się przez całe życie

1. Wymyśl i zapisz pełną nazwę oraz adres dla szkoły z poniższej ilustracji.

2. Otocz pętlą te wyrażenia, których można użyć do opisu budynku szkoły.

zawartość

usytuowanie

otoczenie

głębokość

wysokość

kolor

adres

wnętrze

wiek

popularność

nazwa

budulec

aparycja

elewacja

3. Przyjrzyj się budynkom szkół z różnych miejsc świata. Wypisz po dwie charakterystyczne cechy każdego z nich. Unikaj powtórzeń.

4. Opisz szkołę z poniższego zdjęcia.

W opisie uwzględnij:

- nazwę szkoły (wymyśl ją);
- adres (wymyśl go);
- wielkość;
- wygląd zewnętrzny, cechy charakterystyczne;
- otoczenie;
- Twoją opinię.

Uwaga! Przyimek szuka pary

1. Z rozsypanych wyrazów ułóż zdanie zachęcające turystów do spróbowania przysmaków lokalnej kuchni. Wyszukaj w nim przyimki i zaznacz je kolorem.

*z pierogi z „U Tomasza” wstąp jagodami i koniecznie
gospody kompot truskawek do pyszne na*

2. W imieniu poradni językowej udziel odpowiedzi na zadane pytanie.

Kami_500 1.03.2024

Dzień dobry! Jaka jest zasada pisowni przyimków złożonych typu: *spośród, spoza, spomiędzy, zza, znad, ponad*? Z poważaniem – Kamila

Poradnia językowa 3.03.2024

Odp.:

3. W węzu wyrazowym podkreśl na **niebiesko** przyimki proste, a na **zielono** przyimki złożone. Wpisz je w wyznaczone miejsca.

d o r y b a t u b e z k r a k o ło s t ó j p o d m i ó d p r z e d b r a k s p o ś r ó d p ł o t p o n a d p o t r w a s p o z a ś p i j m i ę d z y

Przyimki proste: _____

Przyimki złożone: _____

4. Zakreśl numer linii metra, której każda stacja jest oznaczona przyimkiem.

5. Ułóż pięć zdań opisujących ilustrację i zawierających wyrażenia przyimkowe. Podkreśl te wyrażenia.

▶ _____

▶ _____

▶ _____

▶ _____

▶ _____

Spośród, ponad, między, wkoło – z przyimkami jest wesoło!

1. Wymyśl takie trzy tytuły filmów przygodowych, aby każdy z nich zawierał co najmniej jeden przyimek złożony. Pamiętaj o ich poprawnym zapisie.

2. Odnajdź litery ze wskazanych kratek, aby utworzyć przyimki złożone. Zapisz je poprawnie w wyznaczonych miejscach.

	A	B	C	D	E	F
1	O	Ś	D	Z	P	A
2	P	A	O	D	R	T
3	A	N	R	N	D	U
4	P	P	E	L	O	J
5	Z	Ó	P	Z	D	Z
6	O	A	S	R	S	Z

a) F6, D1, A3 _____

b) E1, A1, D3, B2, C1 _____

c) A2, C2, C5, C3, A5, C4, D5

d) F5, B3, F1, E3 _____

e) E6, B4, E4, D2 _____

f) C6, A4, A6, B1, D6, B5, E5

3. Uzupełnij luki przyimkami złożonymi z ćwiczenia 2. W zdaniach podkreśl wyrażenia przyimkowe.

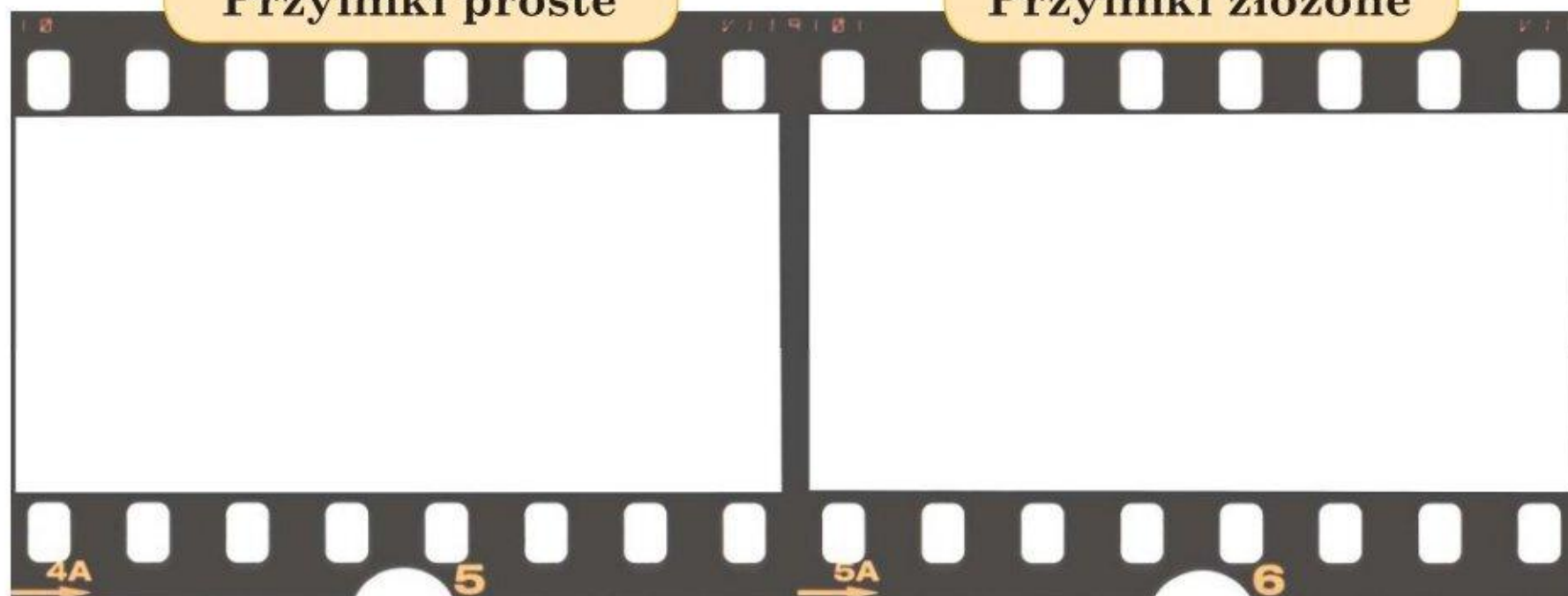
- ▶ _____ dyscyplin sportowych najbardziej interesuje mnie hokej na lodzie.
- ▶ Wieczorem _____ sterty liści wyszły małe jeże.
- ▶ Kręta droga wiodła _____ pola i łąki.
- ▶ _____ głowami zebranych unosiły się kolorowe balony.
- ▶ Nagle _____ zakrętu wyjechał rozpędzony motocykl.
- ▶ Olga wysłała nam kartkę pocztową _____ morza.

4. Rozstrzygnij, które przyimki są proste, a które złożone. Zapisz każdy z nich w odpowiedniej klatce na taśmie filmowej.

pomiędzy • koło • poprzez • spod • ponad • nad • za
• w • po • między • przez • znad • spośród • sponad • wokoło

Przyimki proste

Przyimki złożone

5. Ułóż krótką historyjkę z wykorzystaniem przynajmniej sześciu spośród zaproponowanych wyrażeń.

*zza drzwi, spod biurka, po prostu,
wśród uczniów, sprzed nosa, przez
korytarz, ponad głowami, w ogóle,
poza tym, na pewno, przez chwilę,
do klasy, z powagą*

Chcę Ci podziękować...

1. Matylda napisała podziękowanie dla swojej instruktorki pływania, jednak zapomniała o poprawnej kompozycji. Zapisz poszczególne elementy we właściwych miejscach i w odpowiedniej kolejności.

Droga Pani Anno! Wrocław, 23.04.2024 r.

Serdecznie Pani dziękuję za nauczanie mnie pływania. Dzięki Pani pracy mogłam wystąpić w mistrzostwach województwa i zdobyć w nich II miejsce. Jestem z tego powodu bardzo szczęśliwa. Z wdzięcznością Matylda Krysiak

2. Których zwrotów użyjesz do przygotowania podziękowań? Otocz je pętlą.

Chcę podziękować

Życzę Ci

Dawno, dawno temu

Pewnego dnia

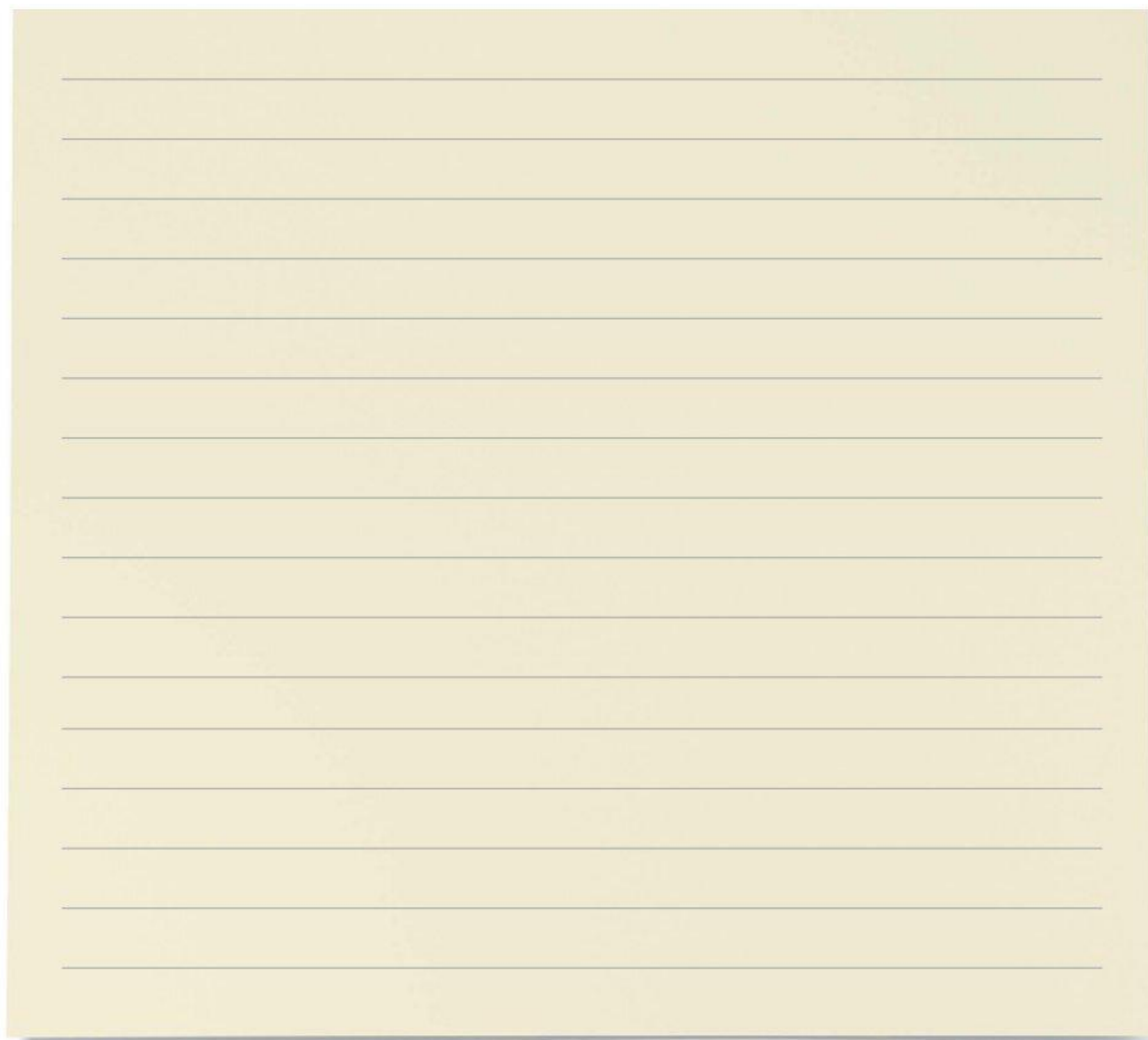
Jestem bardzo wdzięczna / wdzięczny

W imieniu koleżanek i kolegów

Za górami, za lasami

Z całego serca

3. Zespół teatralny, do którego należysz, zdobył nagrodę na ogólnopolskim przeglądzie młodych artystów. W imieniu koleżanek i kolegów przygotuj podziękowanie dla opiekuna Waszej grupy teatralnej.

A large, blank, lined area for writing a thank-you note. The lines are horizontal and evenly spaced, providing a template for the student's response.

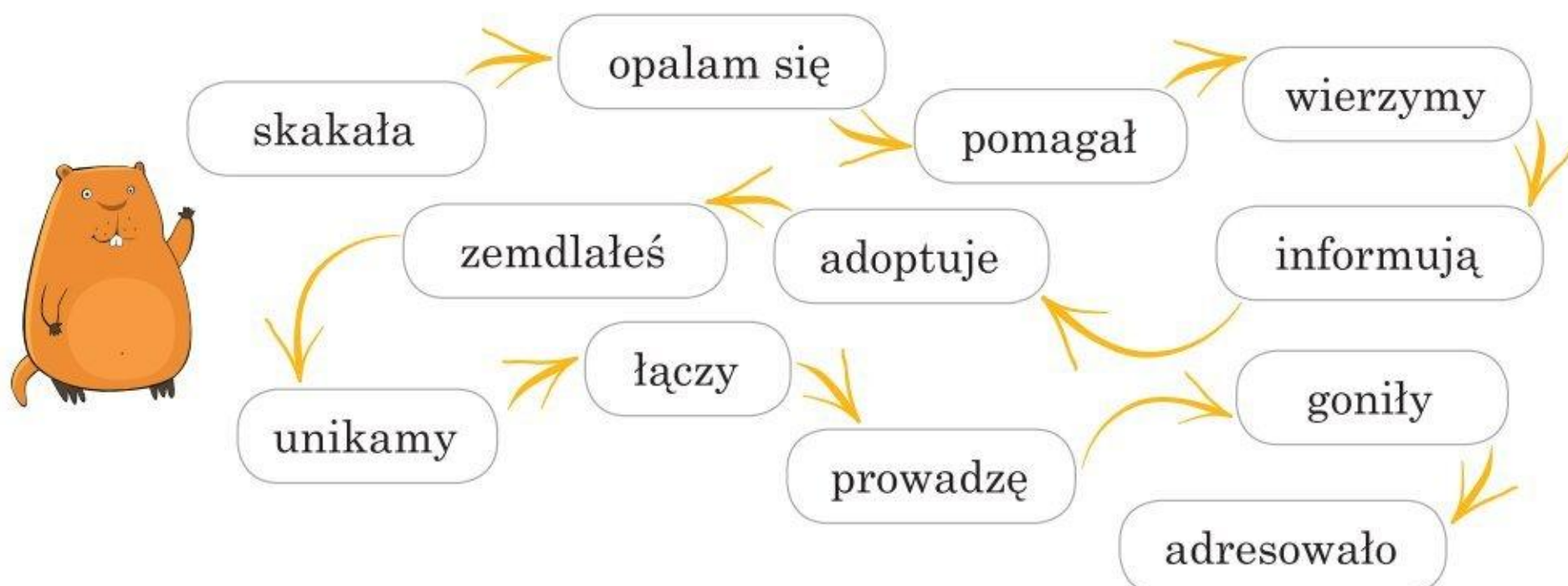

Co robię? Odmieniam czasowniki

1. Pani Helena zbiera grzyby w lesie. Wskaż jej prawdziwki. Zapisano na nich czasowniki w liczbie mnogiej. Zamaluj je na brązowo.

2. Zamaluj pola z czasownikami w 3. osobie liczby pojedynczej. Pierwsze litery pokolorowanych wyrazów utworzą słowo. Uzupełnij nim poniższe zdanie i wyjaśnij hasło.

Hasło: Asia _____ jak suseł.

3. Przeczytaj poniższe czasowniki i wykonaj polecenia.

zapukało • wybiła • poleciała • pomagał • wniosło • złożyła
• próbowało • czyścił • kosił • zdrapało • nakryła • pozostał • włożyło

a) Podkreśl:

- kolorem **niebieskim** czasowniki rodzaju męskiego,
- kolorem **zielonym** czasowniki rodzaju żeńskiego,
- kolorem **różowym** czasowniki rodzaju nijakiego.

b) Wpisz je kolejno do odpowiednich diagramów. Odczytaj hasła – wyrazy o podwójnym znaczeniu. Napisz, co one oznaczają.

RODZAJ MĘSKI

Hasło:

1. _____
2. _____

RODZAJ ŻEŃSKI

Hasło:

1. _____
2. _____

RODZAJ NIJAKI

Hasło:

1. _____
2. _____

Czasownik na dobry czas

1. Podróżnik chce się przedostać na drugą stronę rzeki. Wyznacz trasę, łącząc punkty, przy których zapisano czasowniki w czasie przyszłym.

▶ wyruszył	▶ wynurzy	▶ dotarł	▶ opalił
▶ pokona	▶ podziwia	▶ zarzuca	▶ przemierzy
▶ nurkował	▶ zalewa	▶ wiosłował	▶ obrócił
		▶ kołysze	▶ popłynął
		▶ odpocznie	▶ nadciąga

B
R
Z
E
G

2. Określ osobę, rodzaj oraz czas podanych czasowników. Odpowiedz na pytanie: które czasowniki nie odmieniają się przez rodzaje?

szybujesz

wzbiły się

wirowałyśmy

unoszę się

wzniesiecie się

krążyło

Odpowiedź:

3. Stwórz przepis na sałatkę grecką. Składniki znajdziesz poniżej. Wykorzystaj podane czasowniki.

myjemy • rwiemy • kroimy • dodajemy • mieszamy • skrapiamy

4. Na stronie internetowej pojawiły się opinie na temat szkoły, zawierają jednak błędy. Popraw zdania tak, by czasowniki zostały użyte w odpowiedniej formie.

Natalia Nowak:

Chodzić do tej szkoły kilka lat temu. Panować tam życzliwa atmosfera. Lubić wszystkich nauczycieli.

Olgierd Janiak:

Mój syn obecnie uczyć się w tej szkole. Być z niej zadowolony. Poznać tam prawdziwych przyjaciół.

Mam swoje zdanie

1. Wojtek sporządził listę rzeczy, które chciałby zrobić w przyszłości. W swoich zapiskach nie użył czasowników. Przepisz listę chłopca – zamień równoważniki na zdania.

1. *Kurs pilotażu śmigłowca.*
2. *Biegła znajomość trzech języków.*
3. *Opanowanie gry na gitarze.*
4. *Zdobycie najwyższego szczytu górskiego w Europie.*
5. *Pobicie rekordu świata w dowolnej konkurencji.*
6. *Optyknięcie łodzią kuli ziemskiej.*
7. *Lot rakieta na Księżyc.*

2. Na które stopnie nadepnęła Klara? Pokoloruj je, jeśli wiesz, że zapisano na nich wyłącznie zdania. Zapisz hasło i przeczytaj jego wyjaśnienie.

Kawa czy herbata?	W
Kto dzwonił?	Z
Z dużej chmury mały deszcz.	N
Zostawiłam klucze na stole.	R
Pilot uruchomił silnik samolotu.	Y
Za chwilę start wyścigu!	M
Marta zapomniała nakarmić rybki.	W
Za drzwiami nieproszony gość.	S
W powietrzu unosił się zapach polnych kwiatów.	A
Rybacy cieszyli się z udanego połowu.	Ć

--	--	--	--	--	--

boki – śmiać się głośno i serdecznie

3. Podpisz zdjęcia – ułóż do nich odpowiednie wypowiedzenia.

a)

b)

Zdania:

a) _____

b) _____

Równoważniki zdań:

a) _____

b) _____

4. Które z tytułów książek to równoważniki zdań? Podkreśl je.

- ▶ *Afryka Kazika*
- ▶ *Biuro detektywistyczne Lassego i Mai*
- ▶ *Jak zakochałem Kaśkę Kwiatek*
- ▶ *Chłopcy z zielonych stawów*
- ▶ *W każdym z nas są drzwi do nieba*
- ▶ *Gwiazda z pierwszego piętra*
- ▶ *Czy umiesz gwizdać, Joanno?*

5. Wskaż poprawne dokończenie każdego przysłowia. W razie trudności sięgnij do słownika. Następnie wpisz przysłowia w odpowiednią rubrykę tabeli.

a) Komu w drogę,

temu chleb.

temu czas.

temu się spieszy.

b) Czego oczy nie widzą,

tego usta nie opiszą.

tego głowa nie pamięta.

tego sercu nie żal.

c) Póty dzban wodę nosi,

póki mu się ucho nie urwie.

póki chce się pić.

póki pełna studnia.

d) Raz na wozie,

raz kareta.

raz za wozem.

raz pod wozem.

Zdania	Równoważniki zdań
▶ _____	▶ _____
_____	_____
_____	_____
▶ _____	▶ _____
_____	_____
_____	_____

Dobry plan to podstawa!

1. Uczniowie klasy 4a świętowali mikołajki. Przekształć punkty planu wydarzeń imprezy na przemian w zdania z osobową formą czasownika lub w równoważniki.

1. Uczniowie zebrali się w sali.

2. Położenie prezentów pod choinkę.

3. Bawili się w mikołajkowe kalambury.

4. Przeczytanie opowieści o św. Mikołaju.

5. Wychowawca przebrał się za św. Mikołaja.

6. Rozdanie prezentów.

7. Dzieci rozpakowały upominki.

2. Skróć wypowiedzenia, tak aby zawierały tylko najważniejsze informacje.

► Po trzech godzinach wspinaczki zmęczeni turyści dotarli na szczyt.

► Popularny muzyk opowiedział w radiu o pracy nad najnowszą płytą.

► Rozczarowani i znudzeni widzowie kolejno opuszczali salę kinową, nie czekając na koniec seansu.

3. Napisz w kilku punktach plan wydarzeń do poniższego tekstu.

Zuzia wybiegła z domu. Musiała się pospieszyć. Autobus odjeżdżał za pięć minut, a następny był dopiero za godzinę. W ostatniej chwili dotarła na przystanek. Kierowca zamierzał już zamknąć drzwi pojazdu, ale zauważył nadbiegającą dziewczynę.

Zdyszana Zuzia wskoczyła do autobusu i zajęła miejsce przy oknie. Położyła torbę na kolanach i zaczęła otwierać wszystkie przegródki w poszukiwaniu biletu. Jednak nie było go ani w bocznych kieszeniach, ani nawet w piórniku. Wtedy podszedł do niej kontroler. Był wysoki, miał czapkę z daszkiem oraz skórzaną kurtkę. Patrzył na pasażerkę nieprzyjaznym i zniecierpliwionym wzrokiem. Zuzia była pewna, że za moment dostanie karę za jazdę „na gape”. Nagle włożyła rękę do kieszeni i natrafiła na prostokątny kartonik. To był bilet miesięczny! Szybko pokazała go mężczyźnie i odetchnęła z ulgą. Dalsza podróż minęła bez przygód. O 7.45 autobus zatrzymał się na przystanku przy szkole i dziewczynka udała się na zajęcia.

Nie trwoży mnie pisownia *nie* z rzeczownikami i czasownikami

1. Z przestawionych sylab utwórz wyrazy. Zapisz je, stosując zasady pisowni *nie* z rzeczownikami i czasownikami.

go – wy – nie – da

dli – nie – spra – wość – wie

dzić – wcho – nie

sta – nie – tek – do

bez – pie – nie – stwo – czeń

jem – nie

li – ta – nie – czy

2. Uzupełnij diagram czasownikami rozpoczynającymi się od *nie*. Litery z pól 1.–5. utworzą hasło.

a) słabo widzieć

b) słabo słyszeć

c) słabo się czuć

d) czekać niecierpliwie

e) pałać do kogoś nienawiścią

a)			4.									
b)										3.		
c)						5.						
d)							1.					się
e)					2.							

Te czasowniki piszemy z częstką *nie*

1.	2.	3.	4.	5.
----	----	----	----	----

3. Do podanych rzeczowników dopisz słowa z przeczeniem *nie* o podobnym znaczeniu i o przeciwnym znaczeniu.

Rzeczownik	Słowo o podobnym znaczeniu	Rzeczownik	Słowo o przeciwnym znaczeniu
wróg		pogoda	
bałagan		przygotowanie	
pech		przestrzeganie	
rozkojarzenie		obecność	
konflikt		chęć	

4. Jakich rad może udzielić młodszej siostrze starszy brat? Wpisz brakujące czasowniki z przeczeniem *nie* w pierwszej ramce. Przekształć ostrzeżenia na wersje z rzeczownikami i zapisz je w drugiej ramce.

Pamiętaj!

Nie otwieraj drzwi obcym!

_____ się przez okno!
 _____ sama przez ulicę!
 _____ po drzewach!
 _____ się od rodziców!
 _____ się zapałkami!
 _____ z nieznajomymi!

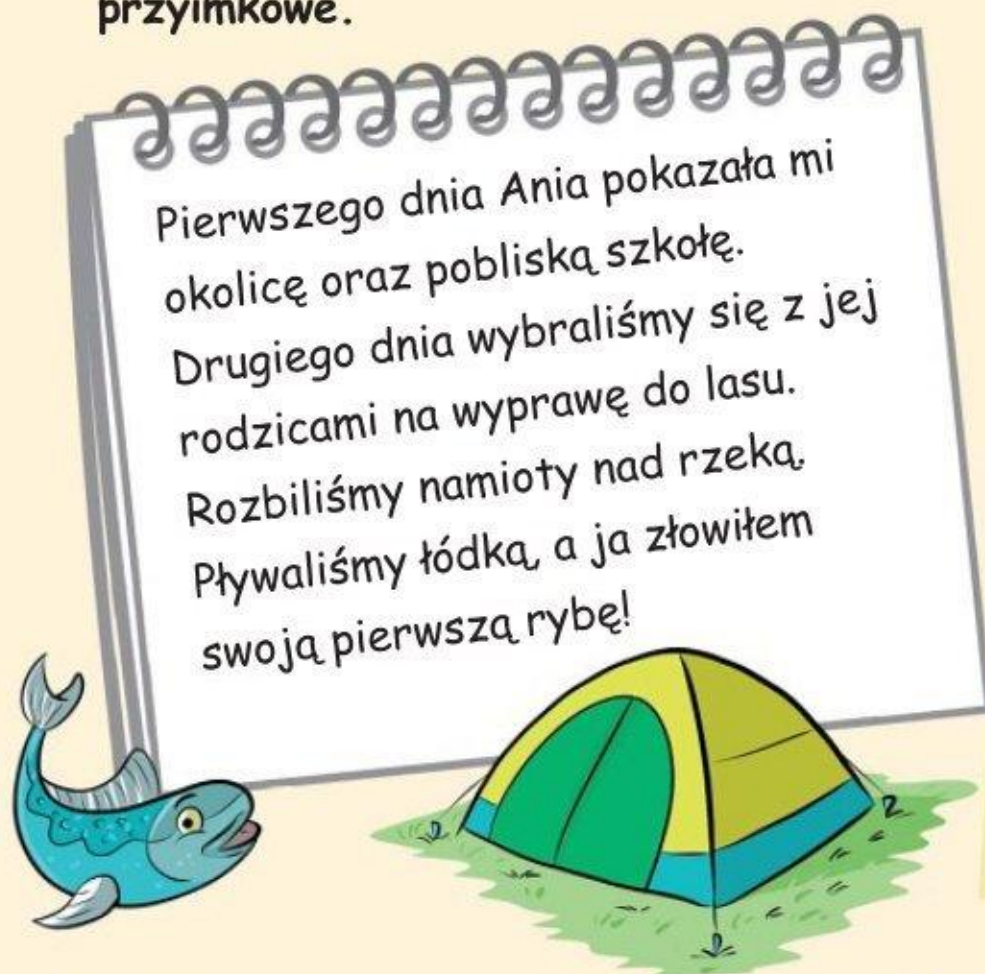

Ważne jest:

nieotwieranie drzwi obcym

SEBASTIAN, BĘDĄC W ODWIEDZINACH, PROWADZIŁ DZIENNIK. ROZWIĄŻ ZADANIA I POZNAJ PRZEBIEG JEGO WIZYTY

- Podkreśl w tekście wyrażenia przyimkowe.

- Przekształć bezokoliczniki w czasowniki w formie osobowej.

Wczoraj ja i Ania (być) _____ na koncercie. Razem świetnie (bawić się) _____. (grać) _____ nawet mój ulubiony zespół. (poznać) _____ też znajomych Ani, którzy (zaprosić) _____ nas do siebie na wspólne muzykowanie.

- Wpisz podane wyrazy w zaprzeczonej formie – zastosuj pisownię łączną albo rozdzielną.

być • pokój • pomagać • śmiałość • móc • zapominać

Trochę tęsknię za rodzicami. Szkoda, że ich tu _____. Na początku czułem duży _____ mi też moja _____. Ale mama mówiła, że _____ unikać nowych doświadczeń, a tej wizyty na pewno długo _____.

- Uzupełnij tekst podziękowania.

Jestem już w domu. Bardzo Wam _____ za serdeczną gościnę. _____, że mogłem spędzić z Wami te dni. _____, że zabraliście mnie na kemping i na koncert. To były fantastyczne chwile. Pozdrówcie ode mnie nowych znajomych.

Ściskam

- Uzupełnij plan wydarzeń na podstawie zapisków Sebastiana.

1. Przybycie na miejsce.
2. Zwiedzanie okolicy oraz szkoły Ani.
3. _____
4. _____
5. _____
6. Powrót do domu.
7. Wysłanie kartki z podziękowaniem.

Podsumowanie rozdziałów I–III

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–15.

Raquel Jaramillo Palacio¹

Cudowny chłopak

fragmenty

W sierpniu, pod nieobecność rodziców, zadzwonił pan Tushman², wicedyrektor podstawówki, prosząc, by się do niego odezwali. [...]

Gdy mama zatelefonowała do dyrektora, słyszałem każde słowo. [...]

– Widzisz, w tym roku zaczyna naukę chłopiec, który nigdy dotąd nie chodził do prawdziwej szkoły. [...] Pan dyrektor chce, żebyś poznał tego chłopca przed rozpoczęciem nauki.

– Muszę?

– Nie, nie musisz – odparła – ale nieładnie byłoby odmówić, Jack³.

[...] On jest bardzo fajnym kolesiem. To znaczy jest całkiem rozrywkowy. Na przykład, gdy pani coś mówi, on szepcze mi coś śmiesznego, tak żeby nikt nie słyszał, i pękam ze śmiechu. [...] fajnie z nim być, rozmawiać i w ogóle.

[...] Gdy już go poznałem, właściwie chcę się z nim przyjaźnić. Z początku, muszę przyznać, traktowałem go po przyjacielsku tylko dlatego, że pan Tushman prosił mnie, żeby odnosić się do niego szczególnie miło i w ogóle. Ale teraz sam chcę się kolegować z Augustem. Zawsze śmieje się z moich żartów. Mam również wrażenie, że mogę mu wszystko powiedzieć. Jak bliskiemu przyjacielowi. Gdyby uczniowie wszystkich klas stanęli obok siebie w rzędzie i miałbym wybrać, z kim chcę się kumplować, to wybrałbym Augusta.

R.J. Palacio, *Cudowny chłopak*, tłum. M. Olejniczak-Skarsgard, Warszawa 2017.

¹ czytaj: rakel haramijo palasjo

² czytaj: taszmen

³ czytaj: dżek

1. Zaznacz właściwą odpowiedź.

Które zdanie określa stosunek Jacka do Augusta?

- A.** Jack nie chce przyjaźnić się z Augustem, ponieważ go nie lubi.
- B.** Jack chce się przyjaźnić z Augustem, ponieważ prosił go o to pan Tushman.
- C.** Jack chce się przyjaźnić z Augustem, ponieważ można mu wszystko powiedzieć.
- D.** Jack nie chce przyjaźnić się z Augustem, ponieważ kolega rozprasza go podczas lekcji.

2. Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Mama nakłoniła Jacka do nawiązania znajomości z Augustem na prośbę pana Tushmana.	P	F
Jack twierdzi, że August jest bardzo zabawnym chłopcem.	P	F
August nie jest godny zaufania, ponieważ nie potrafi dochować tajemnicy.	P	F

3. Kiedy zmienił się stosunek Jacka do Augusta? Odszukaj właściwy fragment w tekście i zapisz swoją odpowiedź.

4. Uzupełnij tabelę. Policz i zapisz liczbę liter, głosek i sylab w podanych wyrazach.

Wyraz	Litery	Głoski	Sylaby
chłopcy			
wicedyrektor			
śmiech			
przyjaciół			

5. Wypisz z tekstu po dwa wyrazy, w których

a) ó wymienia się na o, e lub a.

b) występuje ó niewymienne.

6. Podkreśl linią prostą te wyrazy, w których litera *i* występuje jako głoska, a linią falistą te, w których występuje tylko jako zmiękczenie.

sierpień

nigdy

przyjaźnić

rodzice

uczniowie

miło

nieobecność

7. Wyobraź sobie, że August i Jack biorą udział w szkolnym konkursie wiedzy z gramatyki i ortografii. Poprawność odpowiedzi oznacz we właściwej kolumnie. Który chłopiec podał więcej poprawnych odpowiedzi?

+ / –	August	+ / –	Jack
	u piszemy zawsze na końcu wyrazu		u piszemy zawsze na końcu wyrazu
	w wyrażeniu <i>chłopięca przyjaźń</i> występuje pięć sylab		w wyrażeniu <i>chłopięca przyjaźń</i> występuje sześć sylab
	na początku wyrazów zawsze piszemy ó		ó piszemy na początku tylko w niektórych wyrazach
	w wyrazie <i>chłopiec</i> głoska <i>i</i> występuje jako zmiękczenie		w wyrazie <i>chłopiec</i> głoska <i>i</i> występuje jako zmiękczenie i jako samodzielna głoska
	w wyrazie <i>słyszałem</i> występuje osiem głosek		w wyrazie <i>słyszałem</i> występuje dziesięć głosek
	wiadomość: <i>Hej Mamo! Czy pamiętasz że dziś jest wywiadówka?</i> jest zapisana zgodnie z regułami interpunkcji		wiadomość: <i>Hej Mamo! Czy pamiętasz że dziś jest wywiadówka?</i> jest zapisana niezgodnie z zasadami interpunkcji

Chłopcem, który wygrał konkurs, jest _____

Rzeczownik	Liczba	Rodzaj

10. Wypisz z tekstu trzy przykłady rzeczowników w dopełniaczu.

11. August i Jack mają kłopot z zapamiętaniem kolejności przypadków. Zapisz przy każdym wyrazie skrót przypadku, w którym dany wyraz występuje. Ułóż odmienione wyrazy w kolejności od mianownika do wołacza.

rodziców _____
rodzicach _____
rodzice _____
rodzice _____
rodzicami _____
rodzicom _____
rodziców _____

12. W podanych zdaniach znajdź czasowniki w formie osobowej. Podkreśl je, a następnie określ ich osobę, liczbę, rodzaj i czas.

a) Gdy mama zatelefonowała do dyrektora, słyszałem każde słowo.

b) Pan Tushman prosił mnie, żeby odnosić się do niego szczególnie miło.

Czasownik	Osoba	Liczba	Rodzaj	Czas

13. Który z wyrazów w tekście jest przykładem na pisownię *nie* z rzeczownikami?

14. August i Jack poprosili Cię o opisanie okolicy wokół Twojej szkoły. Opowiedz o niej chłopcom, wykorzystując podane przyimki. Podkreśl użyte wyrażenia przyimkowe.

15. Wyobraź sobie, że zmieniałś / zmieniałś szkołę. Jedna z osób w klasie udzieliła Ci szczególnego wsparcia. Przygotuj dla niej podziękowanie.

Podsumowanie rozdziałów I-III

69

Co podarować przyjacielowi? Opis przedmiotu

1. Odgadnij, o jakie przedmioty chodzi. Zapisz swoje odpowiedzi.

a) Przedmiot codziennego użytku, dość lekki, wysoki, okrągły, plastikowy lub metalowy, w rozmaitych kolorach, może posiadać filtr. Przydatny np. podczas upałów.

b) Przedmioty służące do ozdoby, niewielkie, błyszczące, kształt dowolny, często zdobione kamieniami szlachetnymi i wykonane z drogiego metalu, sprzedawane w parach.

c) Przedmiot kolekcjonerski, okrągły, płaski, metalowy, połyskujący, twardy, może być przechowywany w klaserze, wyprodukowany w mennicy.

2. Wraz z bliskimi organizujesz na cześć dziadków przyjęcie w stylu retro. Przygotuj listę rzeczy i rekwizytów, które będą Wam potrzebne. Opisz je w kilku słowach.

3. Dopasuj do kategorii w tabeli przymiotniki przydatne do opisania przedmiotu.

bawełniany • maleńki • tekturowy • szklany
 • kwadratowy • płaski • plastikowy • wielobarwny • okrągły
 • nieduży • kamienny • wąski • mikroskopijny • skórzany
 • ciemny • drewniany • pastelowy • podłużny • czarno-szary
 • jaskrawy • pękaty • owalny • gliniany
 • jasnozielony • pstrokaty • duży • metalowy

kształt	
wielkość	
barwa	
material	

Opisujesz? Przymiotnika potrzebujesz!

1. Pokoloruj owoce, pod którymi znajdują się przymiotniki.

owocować

owocny

owocnie

owocowy

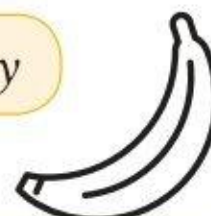
owocowanie

owocobranie

owocówka

bezowocny

2. Do podanych przymiotników dopisz po jednym rzeczowniku, który mogą określać. Następnie napisz w czterech zdaniach, co przedstawia obraz i jaki jest jego nastrój.

Władysław Podkowiński,
Dzieci w ogrodzie, 1892

▶ słoneczna, letnia, ciepła

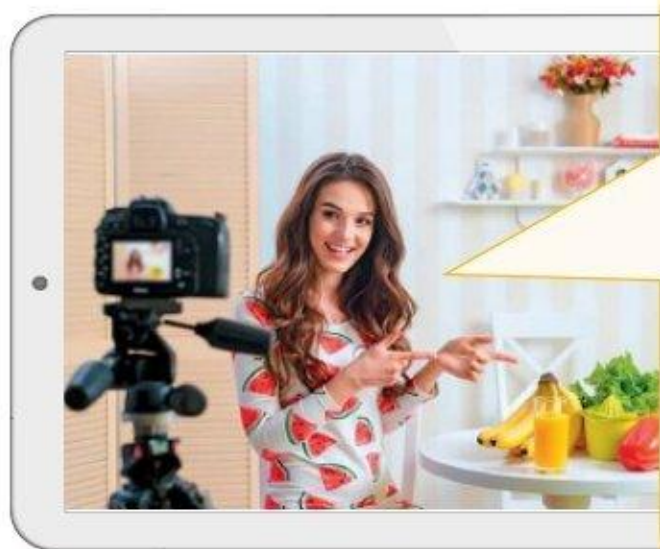
▶ błogi, leniwy, beztroski

▶ kwietna, bujna, barwna

▶ naturalny, wiejski, skromny

3. W imieniu Natalii prowadzącej kanał o zdrowym stylu życia ułóż krótką wypowiedź o tym, jakie posiłki można przygotować z owoców i warzyw. Użyj co najmniej pięciu przymiotników. Możesz skorzystać z podpowiedzi lub wymyślić własne określenia.

soczysty • wytrawny • zdrowy • pełnoziarnisty
• słodki • świeży • lekkostrawny

4. Przeczytaj tekst. Zapisz skrótami liczbę, rodzaj i przypadek każdego z wyróżnionych przymiotników.

O Skierniewicach mówi się „stolica nauk ogrodniczych”. Rozsławił je profesor Szczepan Pieniążek, sadownik, który całe życie pracował nad **nowymi** [l. _____, r. _____, przyp. _____] odmianami jabłoni.

Przed dworcem kolejowym można dostrzec fontannę nawiązującą do tradycji **sadowniczych** [l. _____, r. _____, przyp. _____] tego miasta. Jest wykonana z brązu. Przedstawia **małego** [l. _____, r. _____, przyp. _____] chłopca siedzącego pod jabłonią i trzymającego w dłoni owoc. Z gałęzi drzewa spływają **delikatne** [l. _____, r. _____, przyp. _____] strumyki wody.

Każdego roku we wrześniu, podczas Skierniewickiego Święta Kwiatów, Owoców i Warzyw, można oglądać **piękne** [l. _____, r. _____, przyp. _____] wystawy z jabłkiem w roli głównej i skosztować skierlotki – czyli skierniewickiej szarlotki!

5. Małgosia i Filip zrobili zakupy w galerii handlowej. Zapisz po dwa określenia do każdego z wybranych przez nich elementów stroju.

6. W każdej parze wypowiedzi znajdź i podkreśl przymiotnik złożony. Zwróć uwagę, jak jest zapisany. Uzupełnij drugą wypowiedź podobnym przymiotnikiem.

Zwiedziłem wiele miast w zachodniej Europie. Bardzo podobają mi się zachodnioeuropejskie stolicy.

A ja marzę o wyprawie na południe Afryki.

_____ przyroda jest fascynująca.

Podczas wyjazdu z Polski na Litwę przydadzą się nam rozmówki polsko-litewskie.

Dalej pojedziemy z Litwy na Łotwę. Przekroczymy granicę _____.

Jak przygotować życzenia?

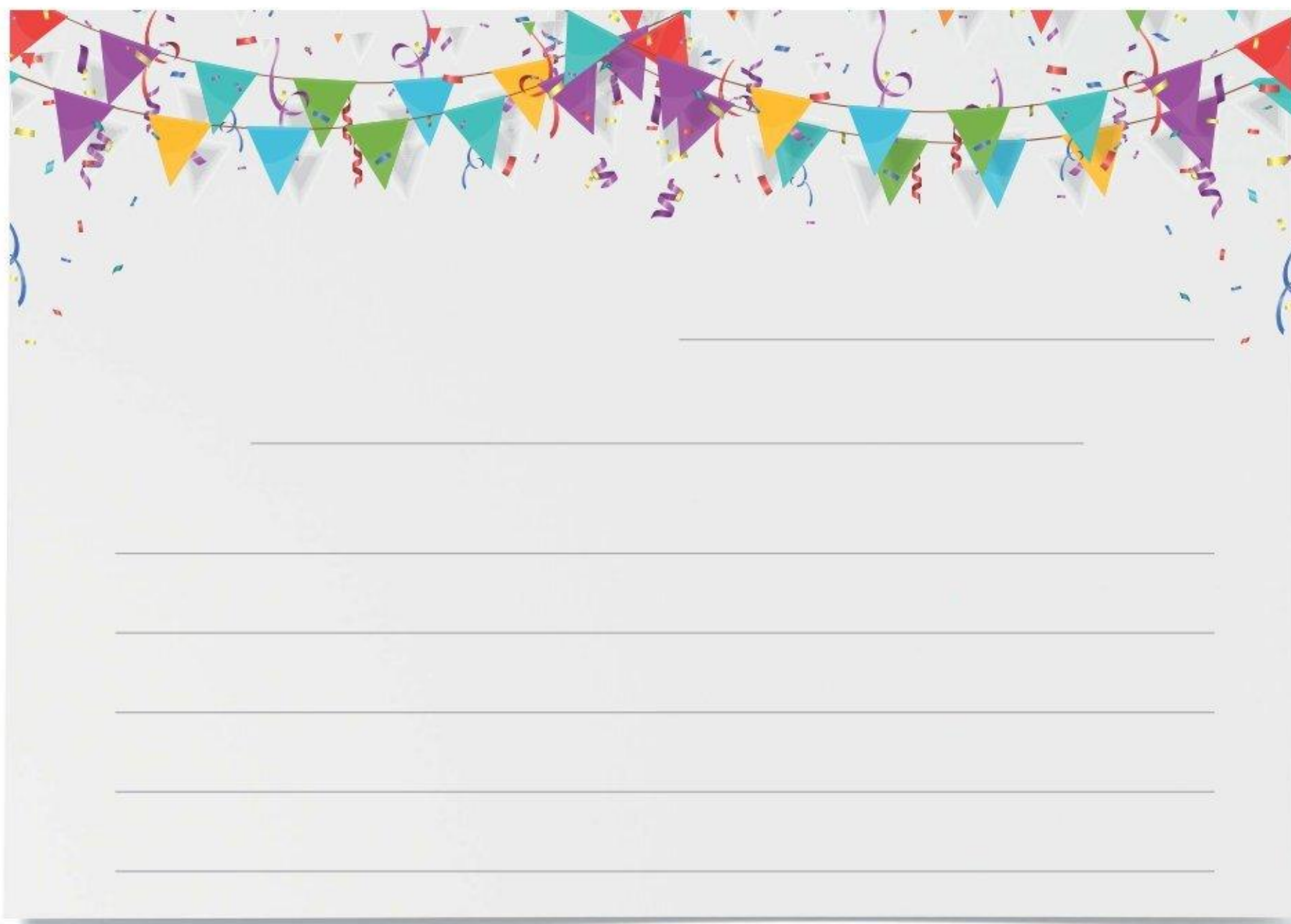
1. Z jakiej okazji złożysz życzenia? Wpisz odpowiednią nazwę pod każdym zdjęciem.

2. Które życzenia mają charakter prywatny, a które oficjalny? Wstaw X w odpowiednie miejsce.

Treść życzeń	Prywatne	Oficjalne
Pragnę złożyć Państwu serdeczne życzenia...		
Kochani Dziadkowie, z okazji złotych godów życzymy Wam...		
W dniu imienin chcę Ci, Marysiu, życzyć...		
W Dniu Edukacji Narodowej życzymy naszym Szanownym Nauczycielom...		
Synu, życzę Ci wielu sukcesów w nowej pracy!		
Z okazji 20-lecia firmy życzymy naszym Pracownikom...		

3. Uzupełnij poniższą kartkę urodzinową życzeniami dla przyjaciela.

4. Jakie błędy popełniły osoby składające życzenia? Wyjaśnij krótko, co – Twoim zdaniem – sprawia, że życzenia są niestosowne.

Słabo to widzę, ale może się Wam uda! Życzę powodzenia, ale trzeba było się więcej uczyć do tego egzaminu...

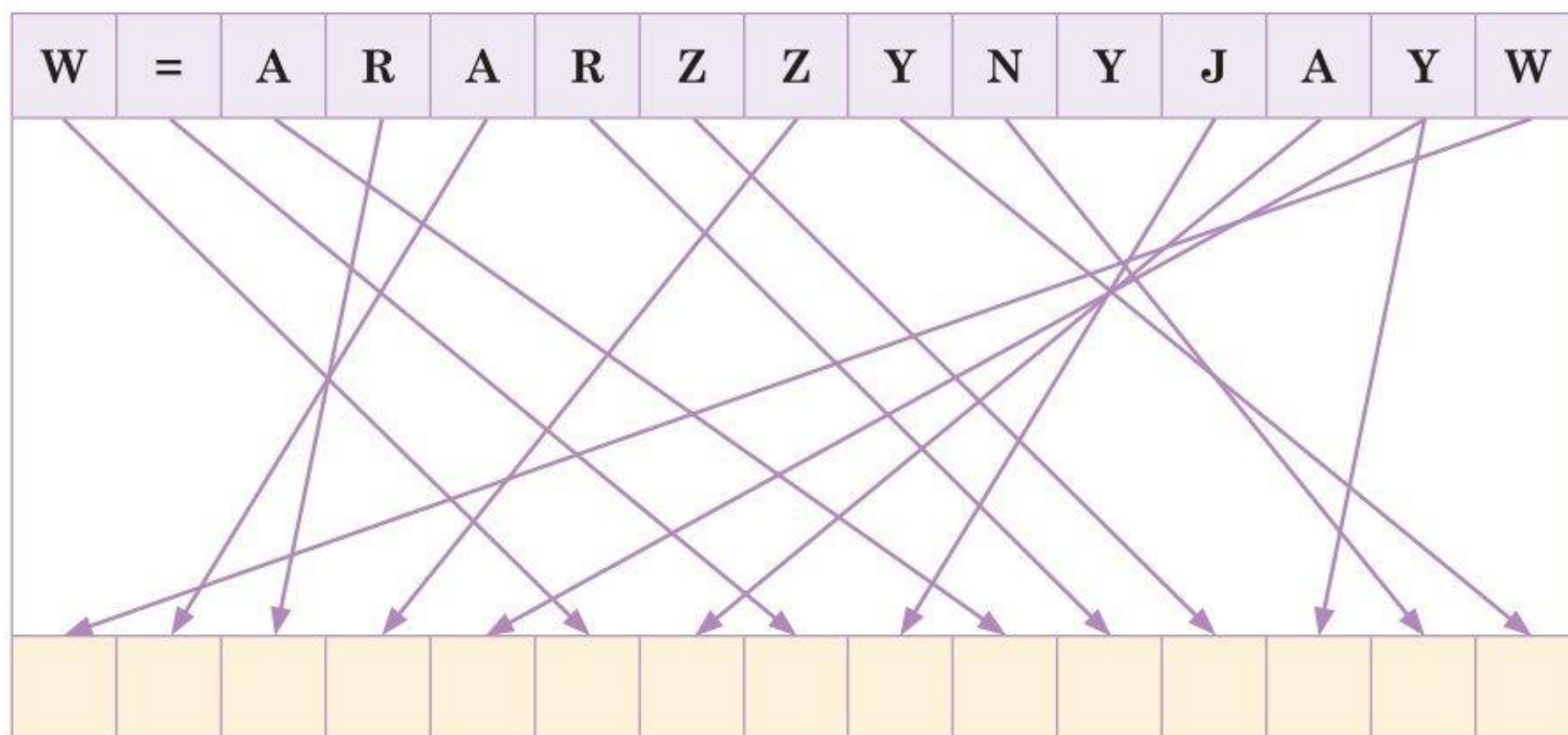
A tak, tak, miałaś wczoraj urodziny... To wszystkiego najlepszego! I dobrego humoru, bo jakaś skwaszona jesteś.

Czas zaprzyjaźnić się z *rz*!

1. Umieść litery z górnego rzędu we wskazanych przez strzałki polach. Odczytaj hasło.

2. Zakreśl litery obok wyrazów z *rz* wymiennym. Wybrane litery – czytane z góry na dół – utworzą hasło.

J	marynarz	T	drukarz	M	skórzany	F	uderzać
A	burza	O	korzyść	I	futrzasty	R	rowerzysta
P	jarzębina	E	lekarz	B	rzęsa	Z	otworzyć
E	tworzyć	M	wierzch	S	parzysty	Ą	wydarzenie
W	narzekać	D	rzeka	C	korzeń	E	marzec
S	dworzanin	Ś	morze	T	żołnierz	M	pasterz

Hasło: _____!

3. Przyporządkuj do walizek wyrazy wymienione w ramce. Kieruj się zasadami ortograficznymi wypisanymi poniżej.

twarz • wrzos • porządek • korzeń • morze • kształt • burmistrz
• przepaść • korzyść • dojrzały • pszenica • kołnierz • krzemień • chrzan
• mierzyć • rowerzysta • rzeka • pszczoła • ciśnieniomierz • Jerzy

Co nam ułatwi pisownię wyrazów z ż?

1. Do podanych przykładów dopisz słowa, w których następuje wymiana ż na inną spółgłoskę. Wpisz te spółgłoski w nagłówkach.

ż: _____	ż: _____
odważny –	mosiężny –
koleżanka –	pieniązek –
ż: _____	ż: _____
mażę –	mrożę –
gwizdzę –	urazony –
ż: _____	ż: _____
wyżej –	drużyna –
nżej –	pobłażać –

2. Wykonaj polecenia i odpowiedz na pytanie.

a) Rozwiąż zagadki. Rozwiązania zawierają literę ż.

Muszelkę mam twardą, a zwań mnie mięczakiem.
Jako owoc morza jedzą mnie ze smakiem.

Orzeźwienie daję, kiedy upał wielki.
Mam smak pomarańczy, cukier i bąbelki.

b) Połącz strzałkami części wyrazów tak, by każde powstałe słowo zawierało ż.

sier

bran

lżej

mał

in

rze

żeństwo

nie

żynier

żant

ża

szy

c) Jaka reguła ortograficzna pomoże Ci w poprawnej pisowni wyrazów z punktów a) i b)?

3. W tytułach filmów dla dzieci znajdź wyrazy z ż. Wpisz je w puste okienka. Odpowiedz na pytanie: jakie reguły pisowni wyrazów z ż odnoszą się do przykładów zapisanych na fioletowych polach?

			I		
K					
	Ó				
					Ż
	T				
Ż					
	U				
					A

Repertuar na lipiec

pon.	9.00	Życie w cuglach
	12.00	Podróż za jeden uśmiech
wt.	11.00	Wojownicze żółwie ninja
	13.00	Lwia straż
śr.	13.30	Mały Książę
czw.	14.00	Jeź Kleofas
	16.00	Królowna Śnieżka
pt.	9.30	Żubr Pompik
	12.00	To jest żart

Odpowiedź:

Podmiot i orzeczenie – najważniejszy związek w zdaniu

1. W podanych zdaniach odszukaj podmioty i orzeczenia. Wypisz te pary z tekstu.

Słońce powoli zachodziło. Dziadkowie zorganizowali przyjęcie w ogrodzie. Cała rodzina zgromadziła się przy stole. Panował wesoły nastrój. Dziadek grillował szaszłyki i warzywa. Tata opowiadał zabawne historie, a babcia wspominała dawne czasy. Rodzeństwo, nieco zmęczone, słuchało rozmów i żartów.

2. Jakie sytuacje obserwujemy zwykle we wskazanych miejscach? Do każdej ilustracji ułóż dwa zdania. W każdym z nich podkreśl podmiot i orzeczenie.

dworzec kolejowy

1. _____
2. _____

supermarket

1. _____
2. _____

3. Spośród wyrazów w nawiasach tylko jeden jest podmiotem w zdaniu. Wskaż go i podkreśl jedną linią. Zapisz zdania w odpowiedniej formie. Każde zakończ kropką.

(Adrian, koszykówka, od wielu lat) trenować

(Wojtek, blog, muzyka, o) prowadzić

(lektura, uczniowie, szkolna) czytać

(Maja, góry, środa, obóz, w, na, w) wyjeżdżać

4. Uczniowie klasy 4b przygotowują gazetkę szkolną. Rozdzielili między siebie obowiązki. Określ na podstawie ich zainteresowań i uzdolnień, co może robić każdy z nich. Zbuduj zdania z podmiotem i orzeczeniem.

Magda jest uzdolniona plastycznie.		
Dawid interesuje się fotografią.		
Krzysiek ma lekkie pióro.		
Hobby Marcina to grafika komputerowa.		
Amelka świetnie zna zasady ortografii i interpunkcji.		

Grupa podmiotu i grupa orzeczenia

1. Uzupełnij wyrazy w przykładach i podaj nazwy grup.

grupa

grupa

a)

pies

jaki?

czyj?

biegnie

jak?

dokąd?

b)

jacy?

wypoczęci

z czym?

z walizkami

gdzie?

na lotnisko

2. W podanych zdaniach oddziel pionową kreską grupę podmiotu od grupy orzeczenia. Grupę podmiotu podkreśl kolorem żółtym, a grupę orzeczenia – czerwonym.

- Szczecińscy turyści wyruszyli w rejs statkiem z portu morskiego.
- Na festiwal filmowy do Kazimierza Dolnego ściągają rzesze kinomanów.
- Rodzina Tomka podziwiała w łódzkiej palmiarni egzotyczne rośliny.
- Miejscowy malborski przewodnik oprowadził studentów po zamku krzyżackim.
- Z klasztornej wzgórza rozpościera się malowniczy widok na jezioro Wigry.

3. Przeczytaj przykład i ułóż trzy zdania, w których każdy wyraz będzie się rozpoczynał na zaproponowaną literę. W każdym zdaniu podkreśl podmiot.

P

Przyjaciółka *Patrycji* *przedwczoraj* *przeczytała* *popularną* *powieść* *polskiego* *pisarza*.

K

S

W

4. Przeczytaj poniższy tekst. Do jakiej grupy – podmiotu (P) czy orzeczenia (O) – należą wyróżnione słowa? Przy każdej linijce wpisz odpowiedź – literę P lub O.

Nasza klasa wybrała się w czerwcu na zieloną szkołę na _____
Warmię. Już na początku zafascynował mnie imponujący zamek _____
w Lidzbarku Warmińskim. W tamtejszym krużganku zachowały _____
się średniowieczne freski. Podobał mi się też Zamek Kapituły _____
Warmińskiej w Olsztynie. Mieszkał w nim kiedyś Mikołaj _____
Kopernik. Wszyscy robiliśmy sobie chętnie zdjęcia z kamiennymi _____
babami pruskimi. Moi kumple z klasy dobrze wspominają też _____
wizytę w muzeum przyrody. Pani wychowawczyni bardzo podobał _____
się miejscowy skansen. Cała klasa próbowała dań regionalnych _____
o zabawnych nazwach. Mnie smakowały najbardziej plńce z pomoćką. _____

O zdaniu pojedynczym, które możesz rozwijać

1. Pokoloruj okienka z literami, które znajdują się obok zdań pojedynczych. Odczytaj hasło.

<i>Uwaga! Szatnia w remoncie.</i>	N
<i>Prosimy o ostrożność.</i>	E
<i>Budowlańcy zrywają tapety.</i>	K
<i>Wymiana instalacji elektrycznej.</i>	O
<i>Gładzenie i malowanie ścian.</i>	K
<i>Zamontujemy nowe drzwi.</i>	I
<i>Ściany będą w kolorze jasnobieżowym.</i>	P
<i>Układanie paneli podłogowych.</i>	H
<i>Firma zakończyła prace remontowe.</i>	A

2. Podane zdania przekształć w zdania pojedyncze rozwinięte na dwa sposoby: w punkcie a) rozwiń grupę podmiotu, w punkcie b) – grupę orzeczenia.

1. Rodzina gra.

a) _____

b) _____

2. Pies szczeka.

a) _____

b) _____

3. Słońce świeci.

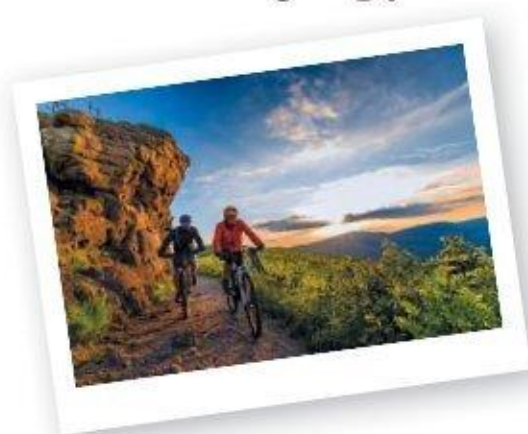
a) _____

b) _____

3. W poniższej piramidzie, w każdym zdaniu pojedynczym rozwiniętym, zamaluj na **zielono** określenia należące do grupy podmiotu, a na **czerwono** – określenia należące do grupy orzeczenia.

4. Rozbuduj podane zdania tak, by powstały zdania pojedyncze rozwinięte. W każdym zdaniu zamaluj na **zielono** określenia należące do grupy podmiotu, a na **czerwono** – określenia należące do grupy orzeczenia.

Jadą.

Kolarze jadą.

Patrzy.

Ewa patrzy.

MAJA PRZYGOTOWUJE SIĘ DO PRZYJĘCIA URODZINOWEGO. POMÓŻ JEJ I ROZWIĄŻ ZADANIA

1. PRZYGOTOWAŁA KARTKĘ URODZINOWĄ.

- Uzupełnij tekst życzeń.

 Z okazji _____ urodzin życzę
_____ dużo _____, szczęścia,
wielu _____ i samych pogodnych
_____.
Niech spełnią się wszystkie
_____! Maja

2. ZADBAŁA O ODPOWIEDNI STRÓJ.

- Podkreśl przymiotniki.

Urodziny Igora to szczególna okazja! Strój powinien być jednocześnie elegancki i swobodny. Może włożę niebieską koszulę z długim rękawem, spódnicę w szkocką kratę i baleriny z lakierowanej skóry?

3. KUPIŁA PREZENT.

- Opisz prezenty, które Maja kupiła Igorowi.

4. PRZYNIOSŁA PRZEKĄSKI.

- Uzupełnij listę zakupów. Wstaw rz lub ż.

- o _____ eszki ziemne
- d _____ em b _____ oskwiniowy
- oran _____ ada
- sok po _____ eczkowy
- _____ elki je _____ ynowe
- g _____ anki

5. WYBRAŁA TYTUŁY PIOSENEK NA IMPREZĘ.

- Podkreśl w tytułach piosenek jedną linią podmiot, a dwoma - orzeczenie.

- Jedzie pociąg z daleka
- Co ty tutaj robisz?
- Chłopaki nie płaczą

- Określ, jakie to zdanie, i skreśl niewłaściwą odpowiedź.
rozwinęte / nierozwinęte
rozwinęte / nierozwinęte
rozwinęte / nierozwinęte

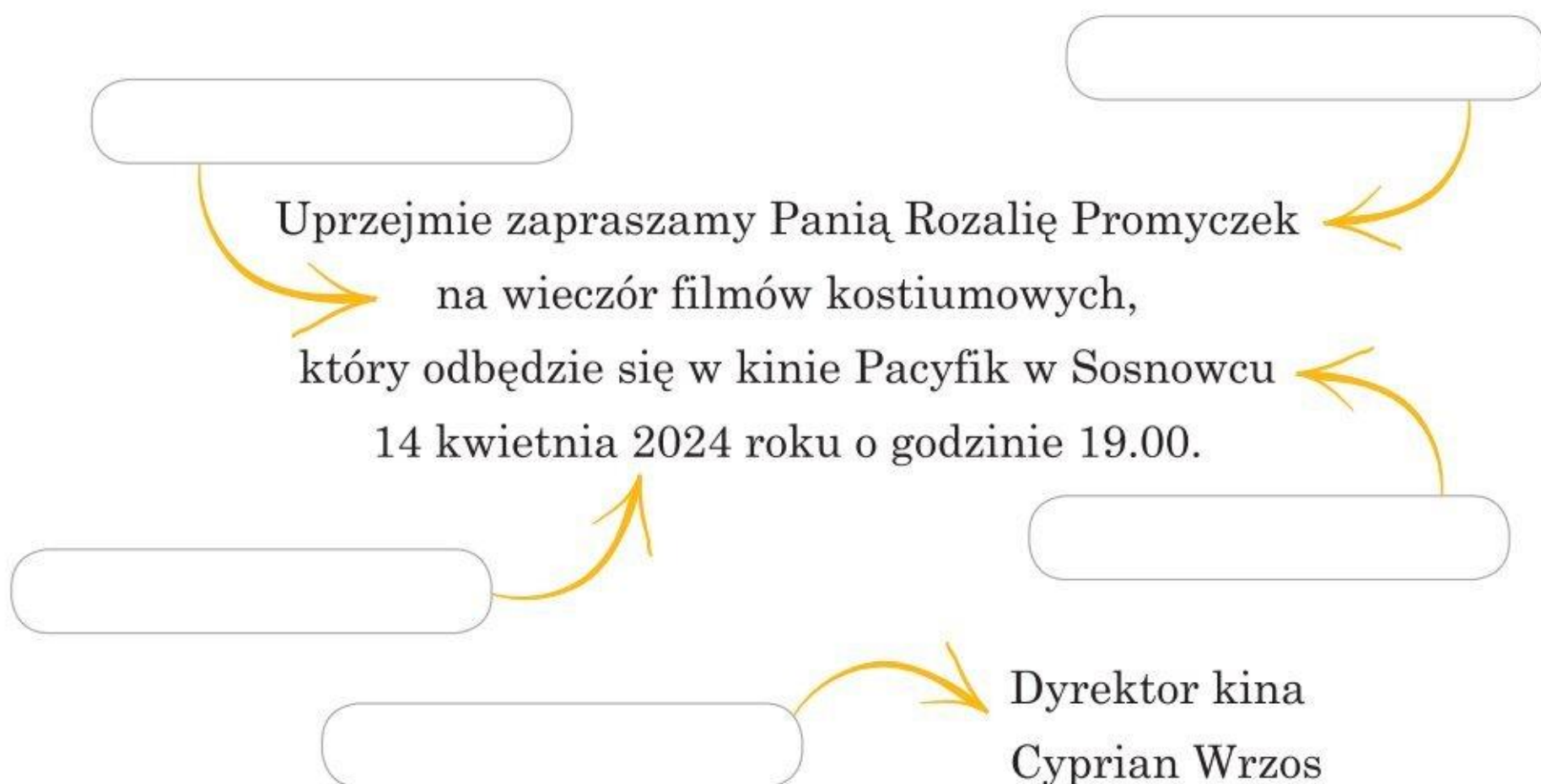

Jak miło otrzymać zaproszenie!

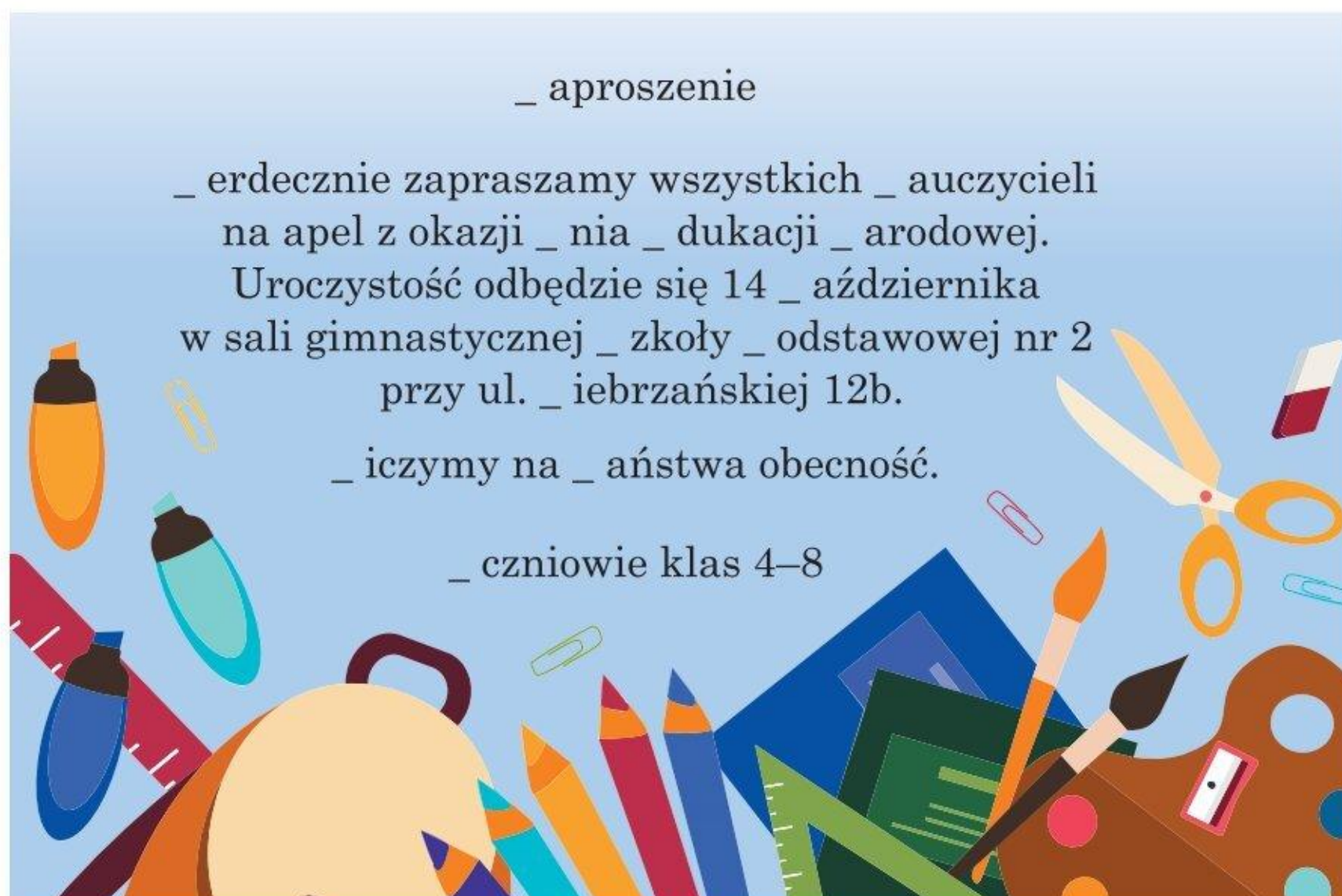
1. W dobrze przygotowanym zaproszeniu powinny się znaleźć odpowiedzi na pięć pytań. Zapisz je na palcach dłoni.

2. Nazwij istotne elementy zaproszenia.

3. Które słowa w zaproszeniu powinny być zapisane wielką, a które małą literą? Uzupełnij pierwsze litery w wyrazach.

4. Uzupełnij tekst zaproszenia na spotkanie autorskie organizowane przez bibliotekę w Zakopanem.

Biblioteka Naukowa nr 2 w _____

ma zaszczyt zaprosić _____

na _____ z _____.

Wydarzenie odbędzie się _____ o godz. _____

w siedzibie biblioteki przy ul. _____.

Po spotkaniu będzie można _____

5. Podaj po dwa argumenty, które zachęciłyby adresata zaproszenia do udziału w danym wydarzeniu.

Turniej karate

▶ _____

▶ _____

▶ _____

▶ _____

Kurs tworzenia stron internetowych

▶ _____

▶ _____

▶ _____

▶ _____

6. Przyjrzyj się poniższemu plakatowi i napisz zwięźle zaproszenie na promowane targi.

Jak? Gdzie? Kiedy? Czyli słów kilka o ciekawskim przysłówku

1. Na jakie pytania odpowiadają podane przysłówki? Wpisz je we właściwe kolumny tabeli.

dzisiaj • czysto • daleko • niedawno • ozdobnie • nieopodal
• kolorowo • blisko • rankiem

Jak?	Gdzie?	Kiedy?

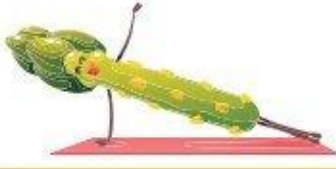
2. Wykreśl z diagramu przysłówki i zapisz je obok wyrazów o przeciwnym znaczeniu. Pozostałe litery utworzą hasło.

W	C	I	E	P	Ł	O	S	P	A
N	S	Z	O	R	S	T	K	O	I
C	I	E	R	P	L	I	W	I	E
W	O	L	N	O	W	R	O	G	O
A	L	S	Ł	O	D	K	O	E	!

▶ gładko – _____	▶ gorzko – _____
▶ niecierpliwie – _____	▶ zimno – _____
▶ przyjacielsko – _____	▶ szybko – _____

Hasło: _____

3. Otocz pętlą owoce i warzywa, pod którymi zapisano przysłówki utworzone od przymiotników.

				
BARDZO	MODNIE	DOSTATNIO	SŁONECZNIE	ZARAZ
				
MŁODO	WTENCZAS	WSZĘDZIE	ODWAŻNIE	WYBORNIE

4. Połącz liniami przysłówki o podobnym znaczeniu. Popatrz na wzór.

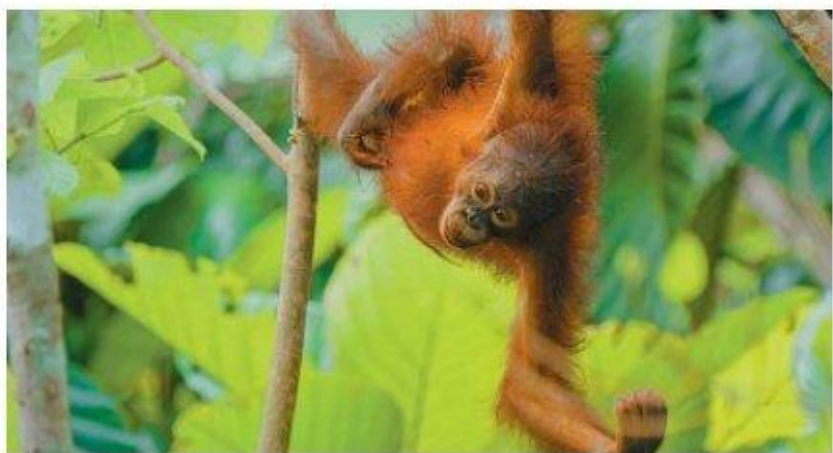
silnie	pysznie	ryzykownie
mądrze	brawurowo	zuchwale
smacznie	żartobliwie	rozsądnie
rozważnie	apetycznie	intensywnie
humorystycznie	mocno	zabawnie

5. Do podanych czasowników dopisz po trzy opisujące je przysłówki.

siedzieć	śpiewać	opowiadać
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

6. Dopasuj do zdjęć podane przysłowki i wpisz je w puste miejsca.

głośno • wysoko • zwinnie • wytrwale

Małpa porusza się _____.

Kogut _____ pieje.

Kangur skacze _____.

Mrówka pracuje _____.

7. Zamaluj pola z przysłówkami.

niedaleko	ból	powoli	gorzki	dobrze	mądrze
trudno	nagły	kształtować	z francuska	zszarzyć	szybko
kształt	przesadnie	jutrzejszy	łatwo	tajemnice	do syta
stanowczo	niezdrowo	ponaglać	po koleżeńsku	późno	dużo

8. Uzupełnij przysłowia wybranymi przysłówkami z ćwiczenia 7.

- ▶ Śpiesz się _____.
- ▶ Kto _____ przychodzi, sam sobie szkodzi.
- ▶ Co za _____, to _____.
- ▶ Wszędzie _____, ale w domu najlepiej.
- ▶ _____ pada jabłko od jabłoni.

Wyraz, który liczy – liczebnik

1. Połącz liniami podane przykłady z właściwą kategorią liczebników.

drugi

dwa tysiące pięć

dwanaście

osiem

liczebniki
główne

liczebniki
porządkowe

dwunasty

dwieście

trzydziesty

setny

szesnasty

sto pięćdziesiąt dwa

2. Wpisz w luki liczebniki w odpowiednich formach.

Na naszym osiedlu, pod numerem _____ (15),
zamieszkali nowi sąsiedzi. Nasi rodzice
uznali, że powinniśmy się zapoznać
z ich _____ (3) córkami.
Przyznaję, że na początku ani ja, ani moi
_____ (3) bracia nie mieliśmy
odwagi z nimi rozmawiać. Na podwórku było
jednak _____ (5) kolegów,
którzy łatwo nawiązali kontakt z naszymi sąsiadkami. Było nas
wystarczająco dużo, aby się nie nudzić. Nasz spokój zakłócały
jedynie dzieciaki z sąsiedniego osiedla. Rzucały nam piłkarskie
wyzwania i ostatnio przegraliśmy z nimi _____ (6)
mecz z rzędu. Aż przypadkiem się okazało, że nowe znajome
od _____ (4) lat trenują piłkę nożną. Same
zapropnowały, żebyśmy stworzyli drużynę. I wiecie co? Udało się!
_____ (7) i _____ (8) mecz jeszcze
zremisowaliśmy, ale zwycięstwa w _____ (9)
i w kolejnych należały już do nas!

3. Laura zaczyna tydzień bardzo pracowicie. Opisz, jak wygląda jej poniedziałkowy plan dnia. Użyj liczebników porządkowych, zapisz je słownie.

Poniedziałek	
7.00 pobudka	16.00 trening siatkówki
8.00–12.00 lekcje	19.00 wizyta Moniki
12.00–14.00 świetlica	20.00 kolacja

4. Uzupełnij liczebnikami wyrażenia i każde połącz z odpowiednią definicją.

_____ kółka
 _____ cud świata
 _____ zmysł
 za _____ dwunasta
 jak _____ krople wody
 _____ koło u wozu
 rozmowa w _____ oczy

- ▶ osoba niechętnie widziana, zbędna
- ▶ na osobności, bez świadków
- ▶ trafne przeczucie, intuicja
- ▶ osoba lub rzecz wyjątkowa, zachwycająca
- ▶ auto, samochód
- ▶ bardzo podobne, identyczne
- ▶ robić coś w ostatniej chwili, tuż przed upływem terminu

5. Wybierz z ćwiczenia 4 wyrażenia, w których występują liczebniki porządkowe. Ułóż z nimi po jednym zdaniu.

6. Przyjrzyj się tabeli wyników biegu na pięć kilometrów i odpowiedz na pytania. Zapisz słownie liczebniki.

Miejsce	Imię i nazwisko	Rok urodzenia	Tempo [km/godz.]	Wynik godz./min./sek.
1.	Kamil Grzybowski	1989	14,80	00:20:16
2.	Rita Rychlewska	1993	12,20	00:24:35
3.	Anna Pol	1984	12,10	00:24:48
4.	Adam Piekarczyk	1981	11,70	00:25:38
5.	Artur Wolff	1996	11,40	00:26:19
6.	Ahmed Hassan	2002	11,20	00:26:47

- a) Które miejsca zajęli najmłodszy i najstarszy zawodnik?
-
- b) Ile lat różnicy jest między najstarszym a najmłodszym zawodnikiem?
-
- c) O ile minut i sekund wynik Kamila Grzybowskiego był lepszy od wyniku Artura Wolffa?
-
- d) Na którym miejscu znalazła się osoba biegnąca dokładnie o jeden kilometr na godzinę szybciej niż Ahmed Hassan?
-
- e) O ile sekund Rita Rychlewska była szybsza od Anny Pol?
-

Niewielkie *nie*. Pisownia *nie* z przymiotnikiem, przysłówkiem i liczebnikiem

1. Uzupełnij zdania zaprzeczonymi formami przymiotników z ramki.

dokładny • posłuszny • łatwy • dojrzałe
• pochlebna • wiarygodna

- ▶ Koleżanki wydały na temat Anety _____ opinię.
- ▶ Rysunek na zajęcia techniczne okazał się _____.
- ▶ Zaadoptowany ze schroniska pies jest _____.
- ▶ Opowieść Patryka wydała mi się _____.
- ▶ Owoce kupione na targu były _____.
- ▶ Egzamin z języka hiszpańskiego okazał się _____.

2. Uzupełnij dialogi słowem *nie*. Rozważ, gdzie zastosować pisownię łączną, a gdzie rozdzielną.

Patrz, _____ dawno odkryłem ten zespół. Szczególnie ten kawałek jest _____ zły!

Znam ich! Szkoda, że _____ udało mi się zdobyć biletów na ich koncert, ale czekam _____ cierpliwie na ich nowy krążek. To już _____ długo!

Ja _____ zamawiałem tego dania. Poza tym to jest _____ świeże, a sos _____ smaczny!

Ja też jestem _____ mile zaskoczona. _____ mam ochoty na sałatkę, wolałabym zamówiony makaron.

Przepraszam, to przez _____ uwagę. _____ chcący pomyliłem zamówienia.

3. Połącz przymiotniki z właściwymi rzeczownikami i stwórz poprawne wyrażenia. Ułóż trzy zdania z trzema wybranymi wyrażeniami.

niespokojny

nietęga

niedościgniony

niepowołane

niesportowe

ręce

zachowanie

duch

wzór

mina

4. Uzupełnij zdania liczebnikami z przeczeniem *nie*.

▶ Dzisiaj zjadłem _____, ale trzy banany

▶ Oni mają _____, lecz czworo dzieci.

▶ Nauka w szkole podstawowej trwa _____, ale osiem lat.

▶ Do mety dobiegłem _____, ale dziewiąty.

▶ Urodziłem się _____, ale dwudziestego szóstego lutego.

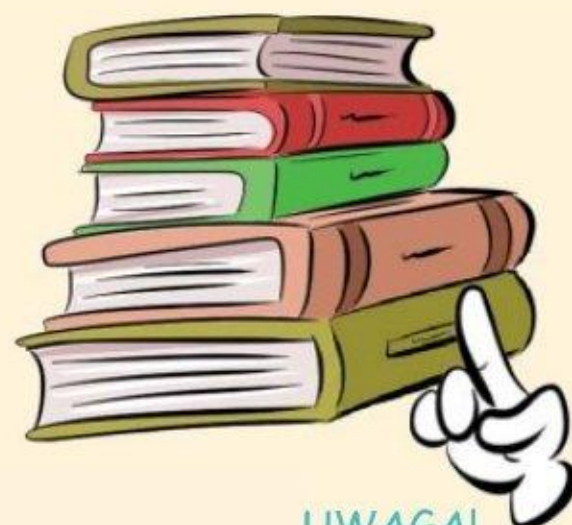
5. Uzupełnij tabelę. Zastosuj łączną lub rozdzielną pisownię z *nie*.

osobno	łącznie		osobno	łącznie	
	nie	zadowolenie			wprowadzanie
nie		przeszkadzać			drogi
		jeden (wielu)			trzynasty
		zły			wygodnie
		ufność			pokój
		dziesięć			ładny
		punktualność			mam
		chęć			dużo
		spokojnie			sprawiedliwy
		chciałem			wchodzić

UZUPEŁNIJ ZAPROSZENIE I ROZWIĄŻ ZADANIA

Zapraszamy uczniów klas czwartych wraz z wychowawcami na wykład „Niezwykłe słowniki”. Spotkanie odbędzie się w bibliotece miejskiej, nieopodal naszej szkoły, jutro – 16 maja 2024 roku, o godz. 11.00. Poprowadzą je dwie finalistki olimpiady polonistycznej.

Będzie naprawdę ciekawie!

UWAGA!
Nieużywanie słowników
grozi błędami, ocenami
niedostatecznymi
i niezaliczeniem testów :)

PIŚOWNIA
„NIE”

- Zgodnie z jakimi zasadami ortograficznymi zapisano poniższe słowa?

nieużywanie, niezaliczanie - _____

niedostateczny, niezwykły - _____

- Przekształć ostrzeżenie w zalecenie, użyj zaprzeczonych form czasowników **robić** i **dostawać**.

Sięgaj do słowników, by _____

błędów i _____ złych ocen.

- Wypisz z tekstu zaproszenia trzy przysłówki.

1. Jak? _____

2. Gdzie? _____

3. Kiedy? _____

- Wypisz z zaproszenia liczebniki.

- _____
(główny)

- _____
(porządkowy)

Zdanie złożone – przynajmniej z dwóch orzeczeń utworzone

1. Podkreśl orzeczenia w zdaniach złożonych i wpisz je kolejno do diagramu. Następnie odczytaj hasło.

1. i 2. Uczniowie poszli do sklepu i wykupili wszystkie pączki.
3. i 4. Po lekcjach dyżurny zebrał zeszyty i oddał je nauczycielowi.
5. i 6. Pójdiesz jutro na basen czy zostaniesz ze mną w domu?
7. i 8. Ty ją ciągle zaczepiasz, a ona płacze.

Hasło: _____ – dział gramatyki zajmujący się m.in. budową zdań.

2. Znajdź orzeczenia i podkreśl je. Zaznacz X przy wypowiedzeniach złożonych.

Lubię naszą sąsiadkę, bo zawsze częstuje mnie pysznym ciastem.	
Samolotem podróżuje się szybciej niż pociągiem.	
Przybyliśmy spóźnieni i nie mieliśmy gdzie usiąść.	
Nie spodziewałam się, że przedstawienie tak mnie zachwyci!	
Złodzieje ukradli z muzeum cenne eksponaty.	
Kupimy nowy komputer, kiedy rozpoczną się wyprzedaże.	
Robienie porządków i mycie okien zajmuje bardzo dużo czasu.	
Nie potrafię żyć bez muzyki, tańca i śpiewu!	

3. Przekształć zdania pojedyncze w jedno zdanie złożone. Do ich połączenia użyj wybranych spójników z ramki.

ale • i • chociaż • więc • ponieważ • kiedy • gdy

- ▶ Tomek wygrał wczorajszy maraton. Długo się do niego przygotowywał.

- ▶ Wróciliśmy do domu na kolację. Chcieliśmy jeszcze zostać na podwórku.

- ▶ Uczniowie zerkali na tablicę. W skupieniu przepisywali tekst.

- ▶ Ala wypożyczyła lekturę z biblioteki. Nie zdążyła jej przeczytać.

4. Ułóż zdania złożone opisujące zdjęcia. W przykładzie a) użyj dwóch orzeczeń, w przykładzie b) – trzech orzeczeń. Podkreśl te orzeczenia.

a)

b)

5. Wojtek, zamiast się uczyć do klasówki, wybrał się na mecz z kolegami. Na drugi dzień dotarł do szkoły spóźniony i nieprzygotowany. Napisz w jego imieniu wiadomość do przyjaciela, w której zrelacjonujesz tę historię wraz z jej zakończeniem. Ułóż zdania złożone ze spójnikami z ramki.

ale • więc • i • bo

Spójnik spaja, czyli łączy

1. Zamaluj pola ze spójnikami.

lecz	obok	oraz	między	ponieważ
że	bo	mój	ale	czytam
setny	albo	więc	i	aby

2. Przeczytaj tekst i wstaw brakujące przecinki. Podkreśl spójniki.

Mecz trwał już od dwudziestu minut. Po efektownej akcji napastnik upadł na murawę i przestał się ruszać. Sędzia zdecydował że mecz zostanie przerwany. Zawodnicy zbiegli się na środek boiska ponieważ byli bardzo zaniepokojeni.

Kibice zamarli z przerażenia a na trybunach zaległa cisza. Wkrótce przybył lekarz i obejrzał poszkodowanego. Schłodził oraz usztywnił jego nogę w kostce. Stwierdził że napastnik musi zejść z murawy. Piłkarz nie mógł dalej grać bo kontuzja była poważna. Po chwili na boisko wszedł rezerwowy zawodnik i mecz potoczył się dalej.

3. Ile przecinków należało wstawić w tekście z ćwiczenia 2? Zaznacz bramkę z właściwą odpowiedzią.

4. Dopisz brakującą część do każdego podanego zdania składowego. Tam gdzie trzeba, wstaw przecinek przed spójnikiem.

Wyszedłem na dworzec wcześniej		żeby	
		więc	wróciłem do domu.
		lub	zamówię je przez internet.
Dowiedziałam się		że	

5. Uczniowie 4a spisali zasady fair play (czytaj: fer plej). Wstaw w nich brakujące spójniki. Zaproponuj własną zasadę uczciwej rywalizacji w sporcie – taką, żeby znalazł się w niej spójnik.

- ★ Ważne jest, _____ niezależnie od wyniku okazywać szacunek przeciwnikowi.
- ★ Rywalizacja nie wyklucza przyjaźni, _____ poza boiskiem możemy być najlepszymi przyjaciółmi.
- ★ Wygrana to nie wszystko, _____ najważniejsze jest pokonywanie własnych słabości.
- ★ Sukces cieszy najbardziej, _____ można go dzielić z innymi.
- ★ _____

6. Wykreśl niewłaściwe spójniki, tak aby przysłowia brzmiały logicznie.

- ▶ Wszędzie dobrze, **choć** / **ale** / **jeśli** w domu najlepiej.
- ▶ Sowa huczy, **ponieważ** / **jeżeli** / **choć** jej nikt nie uczy.
- ▶ Deszcze częste w kwietniu wróżą, **więc** / **że** / **lecz** owoców będzie dużo.

7. Zaznacz poprawną odpowiedź.

W którym zestawie nie występuje spójnik?

A. przy, dwa, lecz, na

B. i, oraz, dom, ma

C. je, czy, zły, zza

D. są, trzy, po, sny

8. Marcelina i Mikołaj bawią się w podchody. Aby przejść na drugą stronę rzeki, muszą podać sześć spójników, przed którymi stawia się przecinek. Wpisz w ich imieniu właściwe spójniki na kładce.

9. Przeczytaj zdania i wstaw w każdym z nich brakujący przecinek.

- Marta wybrała się po zakupy podczas gdy Tomasz gotował obiad.
- Pomogłam bratu odrobić lekcje mimo że miałam ochotę obejrzeć serial.
- Weźmiemy udział albo w warsztatach kulinarnych albo w kursie zdrowego odżywiania.
- Dotrę na spotkanie na czas chyba że po drodze będzie korek.
- Moja siostra studiowała i geografię i ochronę środowiska.

10. W puste miejsca wstaw takie spójniki, aby powstały zdania poprawne pod względem logicznym. Uzupełnij brakujące przecinki.

Kilka rad przed obozem sportowym.

Spakuj wygodne buty _____ nie zapomnij o odpowiednim stroju. **(ani / bo / i)**

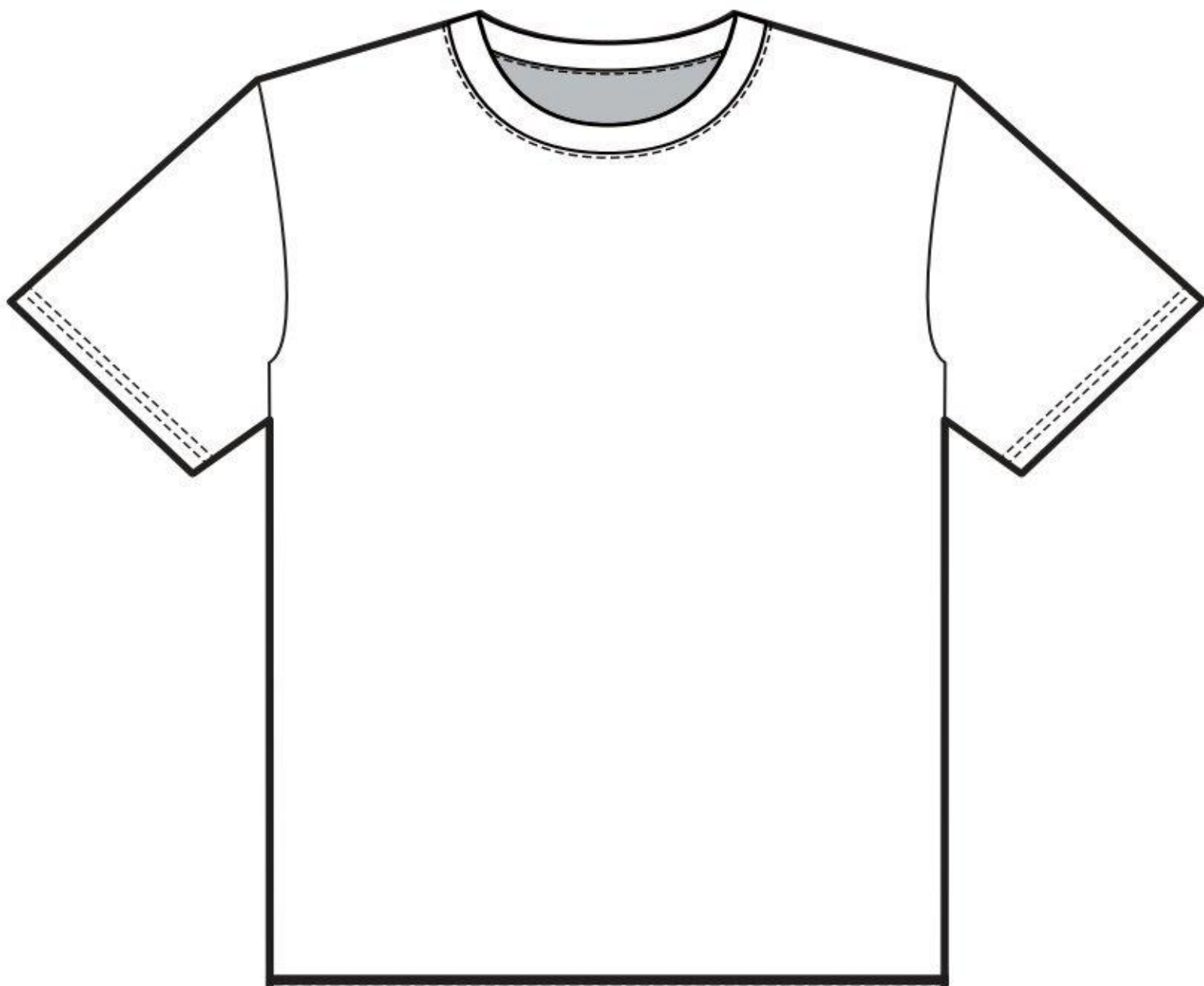
Rano rób solidną rozgrzewkę _____ po południu biegaj na długie dystanse. **(lub / a / więc)**

Pamiętaj _____ uważnie słuchać rad trenera. **(że / bo / aby)**

Wyjeżdżasz z rówieśnikami _____ nawiązuj przyjaźnie! **(zaś / zatem / lecz)**

Z obozu zadzwoń do rodziców _____ wyślij im kartkę pocztową. **(ale / albo / czy)**

11. Zaprojektuj podkoszulek miłośnika interpunkcji. Ułóż i zapisz na nim rymowane hasło z wykorzystaniem spójników.

Zaprzyjaźnij się z przecinkiem

1. W poniższej wypowiedzi podkreśl orzeczenia. Następnie oddziel pionową kreską zdania składowe, które utworzyły zdania złożone. Wstaw brakujące przecinki.

Piorun to ratownik wodny. Sprawnie pływa i potrafi holować ludzi do brzegu. Może pracować nawet w bardzo zimnej wodzie gdyż gruba sierść chroni go przed wyziębieniem. Świetnie współpracuje znoś trudne warunki zaakceptował nawet noszenie kamizelki.

W trakcie szkolenia i akcji ratunkowych potrzebuje przerw ponieważ musi odpocząć napić się wody oraz zjeść przekąski. Po wykonaniu zadania bawi się i odpoczywa.

2. Wypisz z chmury te spójniki, przed którymi zawsze stawiamy przecinek.

3. Jak bezpiecznie korzystać z kąpieliska? Napisz trzy zalecenia. Użyj trzech spójników z poprzedniego ćwiczenia.

1.

2.

3.

4. W poniższych sentencjach otocz pętlą spójniki i uzupełnij brakujące przecinki.

Idź przez życie z podniesionym czołem a nie z zadartym nosem.

Magdalena Samozwaniec

Nie skarby są przyjaciółmi ale przyjaciel skarbem.

Epiktet z Hierapolis

Niemąła mądrość mądrze mówić lecz największa – mądrze czynić.

Andrzej Maksymilian Fredro

Jest coś w tym że człowiek chce być blisko ojczystej ziemi.

Owidiusz

Życie trzeba przeżyć godnie bo jest tylko jedno.

bł. kard. Stefan Wyszyński

5. Uzupełnij przecinkami wypowiedzi w dymkach.

Kochani pomyślałam
że sobotę spędzimy razem.
Mam plan na cały dzień!

Hurra! Mamo to
świetny pomysł.

Tomaszku ty odkurzysz
mieszkanie. Kasiu ty zetrzesz
kurze. Kaziu ty umyjesz
okna. A ja wam pomogę.

6. Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W zdaniu: <i>Piotrek ani nie zjadł śniadania ani nie zabrał posiłku do pracy</i> , przed pogrubionym spójnikiem należy postawić przecinek.	P	F
W zdaniu: <i>Mimo że było zimno nie założył czapki</i> , brakuje dwóch przecinków.	P	F

7. W jakim słowniku znajdziesz wyjaśnienie pojęcia *interpunkcja*?

8. Wstaw brakujące słowa (wyliczenia) w baśni, tak aby miała ona sens, a interpunkcja była poprawna. Dopisz własne zakończenie.

Dawno, dawno temu za _____,
za _____, za _____
żyła księżniczka o imieniu Zosia. Była piegowata,
_____.

Miała dobry, choć niepokorny charakter. Zamiast
uczyć się szydełkowania, _____,
_____, wolała spędzać czas na dworze. Uwielbiała
jeździć konno i strzelać z łuku.

Pewnego dnia jej krainę najechali groźni, _____,
_____ wikingowie. Ani straż, ani _____,
ani _____ nie byli w stanie ich powstrzymać. Zosia
wymyśliła podstęp...

Czym są synonimy i antonimy?

1. Wypisz z chmury wyrazów siedem par synonimów.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

2. Przyjaciele czasem bardzo się od siebie różnią. Uzupełnij dialogi postaci antonimami.

Bardzo lubię
kolor czarny.

O! A ja uwielbiam
_____.

Z natury jestem
bardzo rozmowny.

A ja przeciwnie.
Jestem raczej
_____.

Najchętniej uczę
się wieczorem.

Relaksuje mnie
słuchanie głośnej
muzyki.

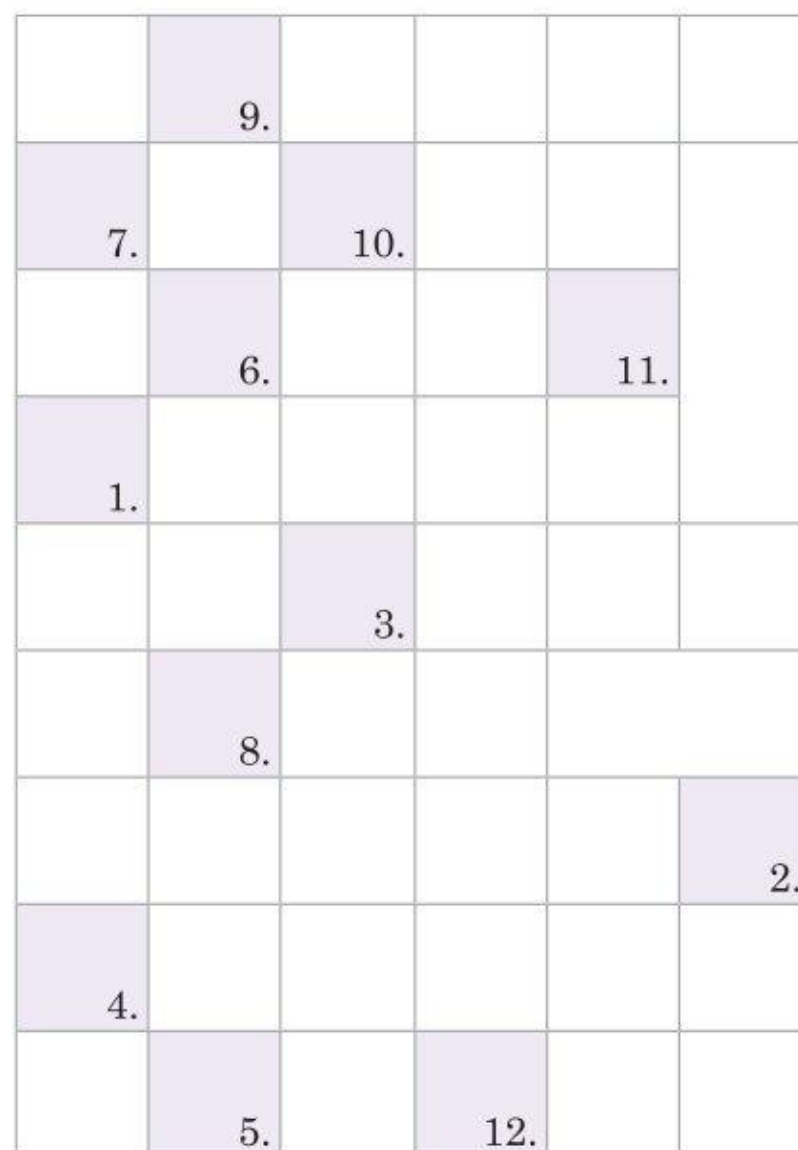
A mnie uspokajają
_____ dźwięki.

To ciekawe. Ja lubię
powtarzać lekcje
_____.

3. Odgadnij antonimy podanych słów i wpisz odpowiedzi do diagramu. Litery z pól 1.–12. utworzą hasło.

1. smutny
2. ciepły
3. wysoki
4. ciekawy
5. jasny
6. przykry
7. długi
8. daleki
9. ubogi

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.

1.	2.	3.	4.	5.

6.

7.	8.	9.	10.	11.	12.

4. Podaj synonimy związków frazeologicznych.

Związek frazeologiczny	Synonim
rzucić okiem	
być w siódmym niebie	
wziąć nogi za pas	

5. Przeczytaj przysłówia, w których ukryły się błędy. Podkreśl niewłaściwe słowa i zastąp je poprawnymi. Wyjaśnij, na czym polega ten rodzaj błędu.

- ▶ Szewc bez obuwia chodzi.
- ▶ Dla chcącego nic skomplikowanego.
- ▶ Z tej mąki pieczywa nie będzie.

Odpowiedź: _____

Napiszę list do...

1. Przeczytaj list. Na podstawie jego treści odpowiedz na pytania. Odpowiedzi zapisz pełnymi zdaniami.

Poznań, 5.10.2023 r.

Cześć, Rafale!

Obiecałem Ci, że napiszę zaraz po przeprowadzce, ale zajmowało mnie wiele spraw.

Teraz jest znacznie lepiej i spokojniej. Zapoznałem się z klasą, która składa się w większości z chłopców. Niektórzy trenują piłkę nożną, więc dołączyłem do drużyny. Spędzam na treningach kilka godzin w tygodniu i bardzo to lubię. Ostatnio byliśmy z klasą w kinie, a za trzy dni wyjeżdżamy na wycieczkę w Tatry. Zwiedzam też Poznań. Ale bardzo tęsknię za Bydgoszczą – mieszkałem tam 10 lat! Brakuje mi naszych wycieczek rowerowych i wspólnych wypadów.

Napisz, jak sobie radzisz, co u Huberta i Kamila. Mam nadzieję, że spotkamy się w wakacje.

Trzymaj się! Pozdrawiam Cię

Igor

PS Pozdrów chłopaków i panią Alicję!

a) Kto jest autorem listu?

b) Do kogo list jest skierowany?

c) Gdzie mieszka nadawca listu?

d) Gdzie mieszka adresat?

e) Kiedy nadawca napisał wiadomość?

f) Dlaczego koledzy od dawna się nie widzieli?

g) Co polubił autor listu w nowej szkole?

2. Wymyśl dane Rafała i Igora i odpowiednio zaadresuj kopertę. Wpisz dane nadawcy i odbiorcy.

The first step in the process of creating a business plan is to conduct a thorough market research. This involves identifying your target audience, understanding their needs and preferences, and analyzing the competitive landscape. Once you have gathered this information, you can begin to develop your business strategy, which will outline how you intend to achieve your goals and objectives. A key component of this strategy is determining your pricing structure, which should take into account both the costs of production and the value of your product or service.

3. Jakim zwrotem grzecznościowym rozpocznesz, a jakim zakończysz list do wskazanych adresatów? Podaj propozycje do każdego przykładu.

Mama	Brat
_____	_____
_____	_____
Koleżanka / Kolega	Nauczycielka / Nauczyciel
_____	_____
_____	_____

4. Do poniższych wyrazów dopisz odpowiednie formy.

	Kogo?	Komu?	Z kim?	O kim?
Ty				
Wy				

5. Podaj pięć przymiotników określających list.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

★ 6. Połącz hasła z ich definicjami.

papeteria

wiadomość kierowana do konkretnej osoby, ale upubliczniona np. w prasie lub mediach

korrespondować

sztuka pisania listów

epistolografia

komplet kopert i papierów listowych

list otwarty

wymieniać myśli na odległość w formie pisemnej

POMÓŻ RYCERZOWI ARTUROWI WYKONAĆ ZADANIA I URATOWAĆ KSIĘŻNICZKĘ AURORE

- Uzupełnij treść listu.

Myszogród, _____

Przybywam _____ na ratunek!
Wykonałem wszystkie zadania i jestem
już prawie u celu. Wypatruj mnie
z okna wieży.

_____ Pokonałem groźnego smoka!

- Wstaw znaki interpunkcyjne.

1. Byłem wyczerpany długą wędrówką
dlatego postanowiłem nieco odpocząć.
2. W lesie spotkałem stado wilków
jednak zwierzęta nie zrobiły
mi krzywdy.

- Wykreśl niewłaściwą
odповідź.

Spójnik to
NIEODMIENNA / ODMIENNA
część mowy.

- Wstaw brakujące spójniki.

1. Pokonam smoka
_____ zostanę bohaterem!
2. Księżniczka Aurora czeka,
_____ nie tracę ani chwili.

- Dokończ zdanie.

Zdanie złożone zawiera
przynajmniej

- Podkreśl orzeczenia.

W baśniach występują
niezwykłe przedmioty,
a zwierzęta mówią ludzkim
głosem.

SYNONIMÓW
MOŻEMY SZUKAĆ
W SŁOWNIKU WYRAZÓW

- Podaj synonimy
wyrazów

1. piękna

-

2. odważny

-

- oraz ich antonimy.

-

-

VII. JA I ŚWIAT WOKÓŁ MNIE

W świecie znaków

1. Uzupełnij treść SMS-ów o właściwe emotikony. Wpisz w luki odpowiadające im numery.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

Bartku! Gratuluję zajęcia pierwszego miejsca
w olimpiadzie matematycznej! _____
Wiedziałam, że będziesz najlepszy! _____

Cześć, Aniu! Czy to prawda, że jesteś chora? _____
Tak mi przykro _____ Mam nadzieję, że szybko
wrócisz do zdrowia. Przesyłam buziaki! _____

Mamo, będę w domu za godzinę. Autobus
nie przyjechał i czekam na następny _____
Dobra wiadomość: dostałem 5 z dyktanda! _____

2. Napisz, jakie znaki rozpoznajesz na zdjęciach i o czym te znaki informują.

Dzwonek
szkolny – znak
dźwiękowy,
który informuje
o początku
i końcu lekcji.

3. W galerii handlowej można się natknąć na wiele znaków. Napisz, gdzie zobaczymy wskazane znaki i o czym one nas informują.

restauracja • pasaż handlowy • parking • metki ubrań

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

4. Odszyfruj słowa i wpisz je obok diagramu. Poszczególnym znakom zostały przyporządkowane konkretne litery.

1.	Δ	Φ	∞	$\clubsuit$	$\neq$	$\blacktriangleleft$			
2.	∂	$\heartsuit$	$\pm$	$+$	$\diamondsuit$	$\odot$	musical note	$\blacklozenge$	$\odot$
3.	Δ	∂	$\neq$	∂	musical note	$\uparrow$	$\neq$	$\blacklozenge$	$\odot$
4.	Δ	$+$	$\pm$	Φ	$\odot$	brick wall			

1. _____
 2. _____
 3. _____
 4. _____

A – $\clubsuit$

E – musical note

M – $+$

Ś – $\uparrow$

C – $\neq$

H – $\blacktriangleleft$

N – musical note

T – Φ

D – $\heartsuit$

I – $\diamondsuit$

R – ∞

U – $\pm$

E – $\odot$

K – brick wall

S – Δ

Z – ∂

5. Przyporządkuj poniższe flagi do nazw państw i organizacji / sojuszy. Połącz je liniami. Odpowiedz na pytanie: jaki mają związek z Polską?

a)

Czechy

Ukraina

Litwa

b)

NATO – Sojusz
Północnoatlantycki

ONZ – Organizacja
Narodów
Zjednoczonych

UE – Unia Europejska
Europejska

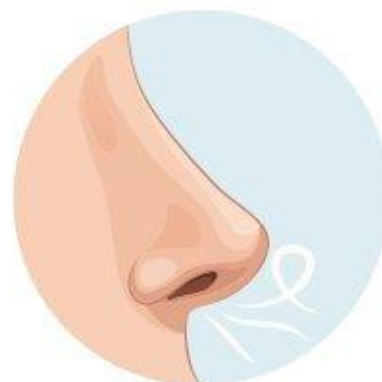

Kupię, sprzedam, zamienię – więc niezbędne ogłoszenie!

1. Rozwiąż rebus, a poznasz synonim słowa *ogłoszenie*.

+

~~SI~~

~~O~~

Hasło: _____

2. Podkreśl w ogłoszeniu ważne elementy, a następnie je nazwij.

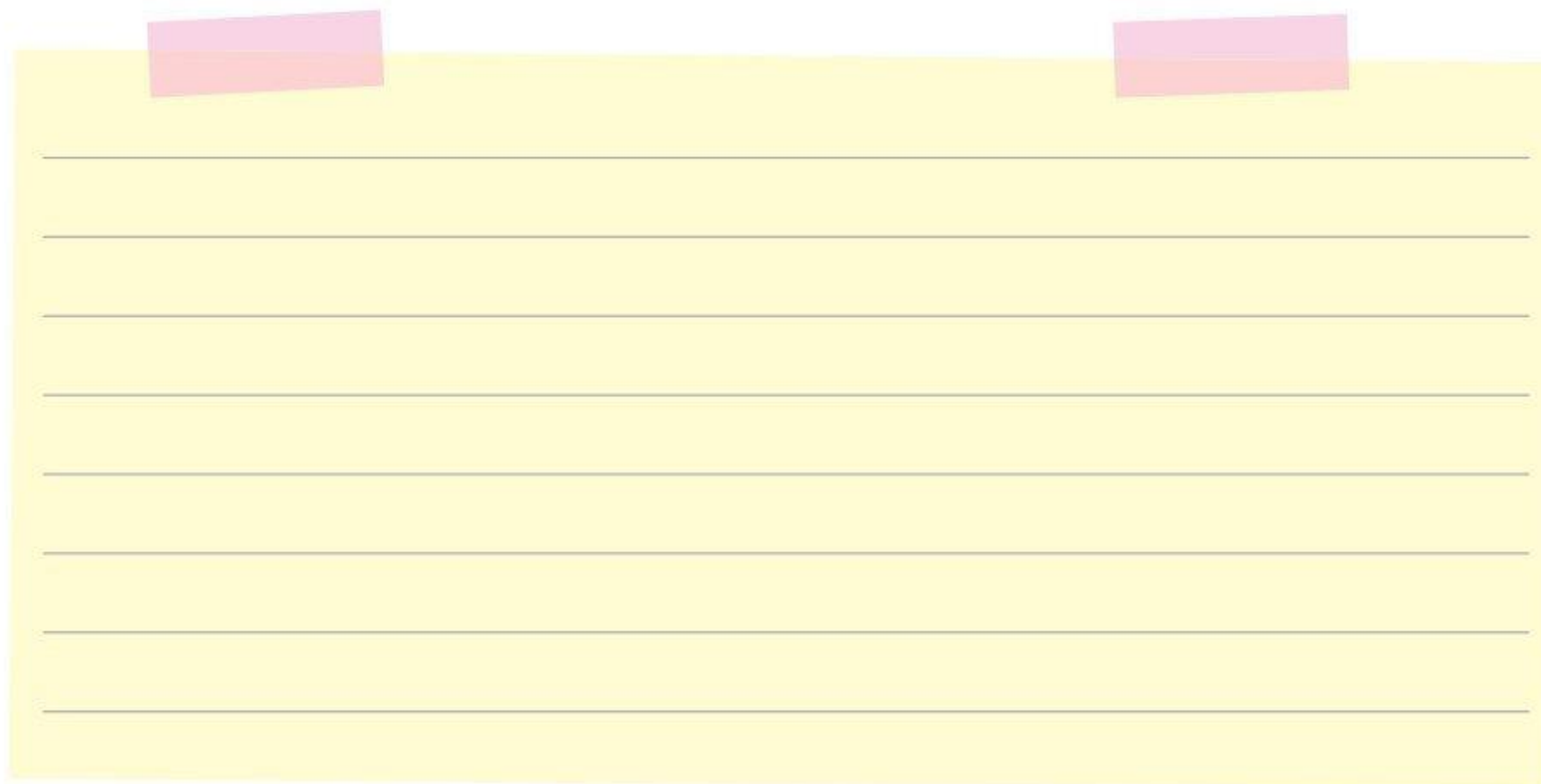
Ogłoszenie

3 grudnia przed pizzerią *Milano* na ul. Wolskiej w Toruniu znaleziono brązową skórzaną saszetkę. W środku były klucze oraz niepodpisany notatnik. Właściciela proszę o kontakt pod numerem tel. 99 222 333.

3. Leon i Weronika chcą zamieścić ogłoszenia. Zastanów się, jakie ważne informacje pominęli. Przepisz ich ogłoszenia, uzupełniając je o brakujące dane.

a)

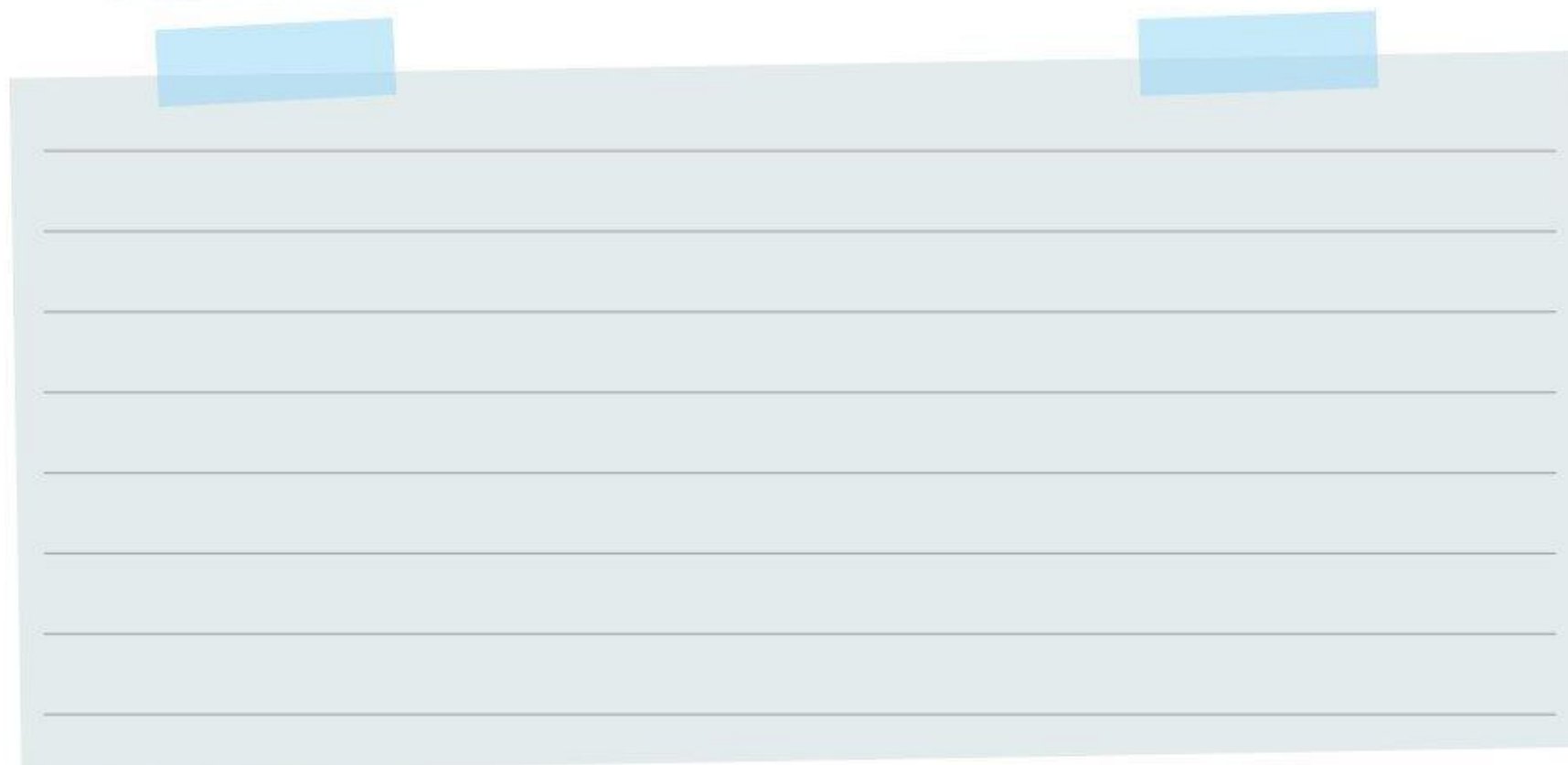
Wymienię się pocztówkami, zbieram te z widokiem przedwojennej Warszawy.

A yellow notepad with two pink tabs at the top. It has ten horizontal lines for writing.

b)

Wczoraj zgubiłam zielony, prostokątny piórnik zamykany na suwak. Znalazcę proszę o kontakt e-mailowy: werra@zamienmyslowo.pl

A light blue notepad with two light blue tabs at the top. It has ten horizontal lines for writing.

4. Przeczytaj ogłoszenie i podkreśl tylko te informacje, które są w nim niezbędne.

Od pięciu lat jestem właścicielem uroczej suczki Luny, która ostatnio doczekała się szczeniąt. Niestety, nie mogę ich zatrzymać, dlatego oddam w dobre ręce trzy dwumiesięczne psiaki. Są cudowne! Mógłbym przyglądać się im bez końca. Jeden z piesków jest ciemnobrazowy, a dwa pozostałe mają jaśniejszą sierść. Luna to troskliwa matka i wciąż wodzi wzrokiem za maluchami.

Rano mam wiele zajęć, ale po południu jestem dostępny. Proszę dzwonić po godz. 16.00, tel. 109 109. Odbiór szczeniąt w Augustowie, ul. Litewska.

5. Przeczytaj wiersz. W imieniu bohaterów utworu napisz ogłoszenie. Wykorzystaj informacje z tekstu oraz wymyśl te, których brakuje.

Agnieszka Frączek

Ogłoszenie drobne

Młodzi, spokojni, ona i on,
pragną wynająć gustowny dom.
Dom z pełną miską i z wygodami,
współlokatorzy mile widziani –
nie muszą piękni być jak z obrazka,
lecz dobrze, gdyby umieli głaskać,
gdyby wiedzieli, że każdy kot
ma święte prawo do dzikich psot,
i gdyby jeszcze, przynajmniej czasem,
zechcieli zmienić w kuwecie piasek.

*Kotostrofy, czyli o kotach strofy,
Warszawa 2012.*

Z druhami się nie waham

1. Rozwiąż rebusy. Do każdego hasła dopisz zasadę wyjaśniającą jego pisownię.

a) + T +
L=H K = I

a) *H* piszemy _____

np. _____

b) +
~~K~~

b) *H* piszemy _____

np. _____

c) + + Ć
~~M~~ Ó = O K = H

c) *H* piszemy _____

np. _____

2. Ułóż zdania z pomieszanych wyrazów. Pamiętaj o wielkiej literze na początku zdania i o znakach interpunkcyjnych. Wyjaśnij, jaka zasada pisowni *h* łączy podkreślone wyrazy.

▶ na Hilary zharowanego treningu wygląda po

▶ zhardział druhem Henio został odkąd

▶ płaszczem ten zharmonizował się kapelusz idealnie z

Odpowiedź: _____

3. Hania tworzy słowniczek słów z *h* niewymiennym. Aby lepiej zapamiętać trudne wyrazy, postanowiła podzielić je na kilka grup. Pomóż jej i wpisz słowa w odpowiednie miejsca.

harcerz • harnaś • halibut • hiacynt • grahamka • juhas • hiena
• hala • harfa • hibiskus • hipopotam • druh • hamburger • hufiec
• harmonia • hortensja • hymn • humus

ROŚLINY

JEDZENIE

GÓRY

ZWIERZĘTA

HARCERSTWO

MUZYKA

4. Do podanych wyrazów dopisz po trzy wyrazy pokrewne.

▶ handel

▶ herbata

▶ humor

5. Uzupełnij dymki wyrazami z ramki.

Hej • Hura • Hopla • Halo

_____,
dziewczyny!
Co słyszać?

Czy mnie
słyszysz?

Nie ma dziś
klasówki!
_____!

6. Zaprojektuj własny diagram. Dobierz słowa zawierające literę *h*. Pokoloruj pola z Twoimi wyrazami.

1.						H							
2.						U							
3.						M							
4.						O							
5.						R							

Twoje definicje:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Uśmiech od ucha do ucha

1. Uzupełnij zdania czasownikami, w których występuje *ch* po literze *s*.

Mężczyzna _____ do metra.

Słońce _____ nad ziemią.

Helenka _____ pieniądze
do skarbonki.

Zawodnik _____ piłkę.

2. Wstaw w luki literę *h* albo *ch*. Zakreśl sylaby z pól z wyrazami z *ch* – czytane poziomo utworzą pierwszą część hasła. Sylaby z pól z wyrazami z *h* – drugą część. Zapisz hasło.

____rust	CIER	____eca	PO	____amburger	UCZ	p____ła	PLI	za____aczyć	SIE
we____ikuł	JE	____aos	WOŚĆ	in____alować	SZCZE	zu____	JEST	____irurg	TO
____oroba	WA	____uk	OR	ar____iwum	RZY	____omar	TO	po____wała	SZEM
____igiena	GRA	____ytry	MA	____rabaszcz	DRO	o____ydny	FII	pielu____a	ŚCI

Hasło: _____

3. Zastąp podane wyrazy innymi o zbliżonym znaczeniu, zaczynającymi się na *ch*. W razie problemów skorzystaj ze słownika synonimów.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

1. drzewko – _____

2. domek – _____

3. buty – _____

4. flaga – _____

5. łyżka – _____

6. apaszka – _____

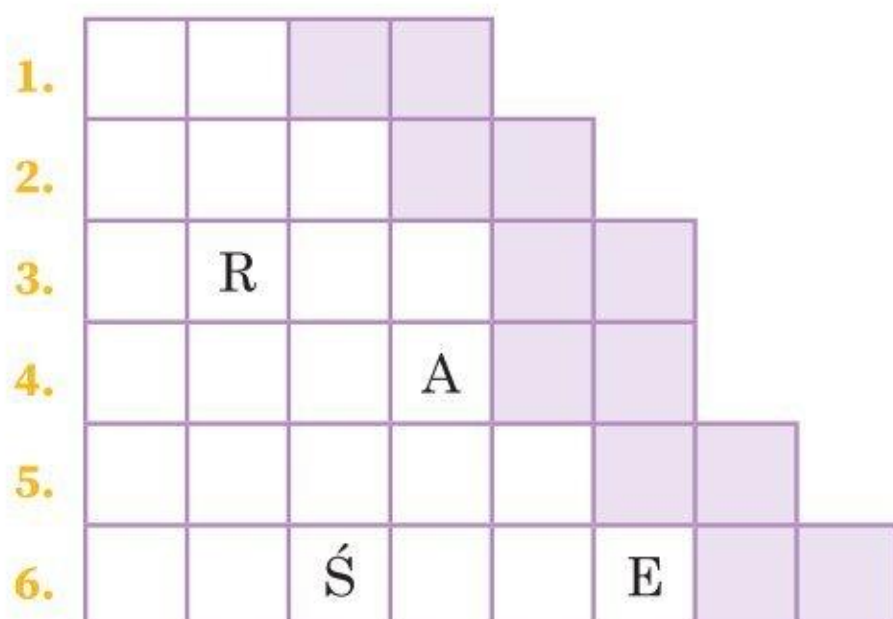
7. obłok – _____

8. szczupła – _____

9. zimno – _____

10. bułka – _____

4. Odgadnij brakujące słowa w znanych powiedzeniach, a następnie wstaw je do diagramu. Dokończ zdanie.

▶ _____ ma wielkie oczy.

▶ Twardy _____ do zgryzienia.

▶ W zdrowym ciele zdrowy _____.

▶ Oliwa na _____ wypływa.

▶ _____ jest złym doradcą.

▶ Gdzie _____ się bije, tam trzeci korzysta.

Reguła uzasadniająca pisownię *ch* w powyższych przykładach brzmi:

ch piszemy _____.

5. Uzupełnij tekst wyrazami z *ch* w odpowiedniej formie.

chichotać • chlapać
• chlipać • chwila • niechlujny
• pochłaniać • pochrzakiwać
• wymachiwać

Wojtek bywa _____ przy stole. Podczas posiłków _____ łyżką na wszystkie strony, _____ zupą i _____. Desery _____ w jedną _____, a gdy pije herbatę, głośno _____. Gdy ktoś zwraca mu uwagę, Wojtek tylko wesoło _____.

6. Połącz liniami słowa z *ch* z ich objaśnieniami.

CHERUBINEK

CHROMY

CHLUBIĆ SIĘ

CHANDRA

CHARYZMA

CHWAT

CHAŁTURA

CHORAŁ

- ▶ Szczycić się czymś, być dumnym z jakiegoś powodu.
- ▶ Dodatkowa praca podejmowana wyłącznie dla zarobku.
- ▶ Cecha osoby, która budzi podziw, wyróżnia się na tle innych ludzi i ma na nich wpływ.
- ▶ Człowiek kulejący.
- ▶ Śpiew kościelny o podniosłym charakterze.
- ▶ Aniołek wyglądający jak małe pulchne dziecko ze skrzydłami.
- ▶ Ktoś odważny, śmiały i radzący sobie w każdej sytuacji.
- ▶ Zły nastrój, przygnębienie.

Jaki cudowny widok... Opisujemy krajobraz

1. Przeczytaj wskazówki dotyczące opisu krajobrazu i wykreśl te, które są niewłaściwe.
 - ▶ Przyjrzyj się uważnie krajobrazowi i podaj ogólne informacje na jego temat.
 - ▶ Wskaż na zdjęciu lub obrazie postać / postacie i ją / je opisz.
 - ▶ Skup się na opisaniu tylko tego, co Ci się podoba.
 - ▶ Opisz to, co widzisz, rozpoczynając od centralnej części krajobrazu.
 - ▶ Skup się tylko na tym, co jest ogromne.
 - ▶ Opisz to, co widzisz, z każdej strony.
 - ▶ Określ uczucia, jakie wzbudził w Tobie widok.
2. Uzupełnij opis krajobrazu podanymi wyrazami. Następnie zaproponuj po ukośniku inne przymiotniki, którymi można by uzupełnić ten opis.

wysoki • drewniany • olbrzymi • zielony • brązowy
• pomarańczowy • cudowny

Przede mną roztacza się _____ / _____
widok. Na pierwszym planie widać _____ /
_____ ławkę. Ma ona kolor _____ /
_____. Po prawej stronie znajdują się _____
/ _____ lipy. Na ich gałęziach powiewają
_____ / _____ liście. Po lewej stronie
znajduje się _____ / _____ głąz. W oddali
widać zachodzące słońce, które ma kolor _____ /
_____. Bardzo podoba mi się ten widok, kojarzy mi się ze
spokojem i relaksem.

3. Wyobraź sobie, że jesteś na wystawie. Przyjrzyj się poniższym obrazom i odpowiedz na pytania.

1.

Pieter Mulier starszy,
Wrak statku na wzburzonym morzu

2.

Józef Marszewski,
Okolice Wilna – krajobraz z rzeką, 1872

- a) Jakimi przymiotnikami opisałybyś / opisałbyś te widoki?
Przymiotniki pasujące do obrazu nr 1 podkreśl na niebiesko, a te pasujące do obrazu nr 2 – na czerwono.

sielski • zachwycający • spektakularny • niepokojący • pogodny
• słoneczny • łagodny • dynamiczny • mroczny • monotonny • letni
• spokojny • interesujący • tajemniczy • dramatyczny

- b) Jakie barwy dominują na każdym z obrazów? Wypisz je.

1. _____

2. _____

- c) Wybierz jeden z obrazów i go opisz.

4. Przyjrzyj się poniższym zdjęciom i je opisz. W każdym opisie użyj trzech określeń. Odpowiedz, jakie uczucia wzbudzają w Tobie poniższe widoki.

1.

2.

3.

5. Co możemy zrobić, by zapobiegać niszczeniu przyrody i krajobrazu i zachować jak najwięcej miłych dla oka widoków? Napisz zwięzłą odpowiedź.

Wyberzmy się gdzieś w świat. Pisownia nazw geograficznych

1. Przyjrzyj się poniższym zdjęciom. Z jakimi państwami kojarzą Ci się przedstawione zabytki? Podpisz zdjęcia nazwami państw.

2. Utwórz przymiotniki od podkreślonych nazw geograficznych.

- ▶ Uwielbiam Hiszpanię – _____ opalenizna jest bardzo intensywna.
- ▶ Cieszę się, że pojedę do Gdańska – _____ uliczki są takie urokliwe!
- ▶ Polubiłem Chiny za niezwykle smaki, ale wiem, że zupkę _____ nie należy jeść zbyt często.
- ▶ Byłam na nartach w Czechach – _____ stoki narciarskie budzą podziw.

3. Przeczytaj tekst i wykonaj poniższe polecenia:

- ▶ **zieloną** linią podkreśl nazwy gór i łańcuchów górskich;
- ▶ **niebieską** pętlą otocz nazwy mórz;
- ▶ **czerną** falistą linią podkreśl nazwy państw, ich mieszkańców oraz nazwy miast.

● Nie uwierzycie. Dotarliśmy do Chorwacji, a dokładnie do Dubrownika. Jak się domyślacie, temperatura jest wysoka. Dosłownie rozpływamy się z gorąca. Chorwaci to bardzo mili ludzie, a w dodatku – co nas bardzo zaskoczyło – wiele rozumieją po polsku. Wy tłumaczyliśmy im, że przyjechaliśmy z Polski i że na co dzień mieszkamy we Wrocławiu. Wiedzieli, że nasz kraj leży nad Morzem Bałtyckim. Powiedzieliśmy im, że w Polsce mamy też trzy łańcuchy górskie: Karpaty, Sudety i Góry Świętokrzyskie. Okazało się, że z Chorwatami łączy nas bardzo wiele. Kraj ma dostęp do Morza Adriatyckiego, a jego południowa część leży w Górach Dynarskich. Jutro planujemy odpocząć nad wodą i spróbować miejscowych specjałów!

4. Podane nazwy wpisz w odpowiednie miejsca tabeli.

Belg • Dunaj • Wielki Staw • poznanianka • Polka
• Urugwajczyk • Ocean Atlantycki • opolanin
• Kanadyjka • wrocławianin • Cypr • Nowa Zelandia

Nazwy mieszkańców państw	
Nazwy mieszkańców miast	
Nazwy geograficzne	

5. Przeczytaj wypowiedzi nastolatków z różnych krajów. Wpisz podane nazwy geograficzne w ich wypowiedziach.

Niemen • Morze Śródziemne • Litwa • Jezioro Bodeńskie
• Hiszpania • Berlin

Cześć! Jestem Carlos. Pochodzę z _____. Mieszkam w Walencji, która leży nad _____.

Cześć! Jestem Lea, urodziłam się w stolicy Niemiec – _____. W te wakacje wybieram się nad malownicze _____ leżące u podnóża Alp.

Hej! Mam na imię Gabija. Mieszkam z rodzicami i siostrą w Wilnie, które jest stolicą _____. Przez nasz kraj przepływa rzeka _____.

POMÓŻ HANI ODNALEŹĆ SIĘ W DUŻYM MIEŚCIE. WYKONAJ POLECENIA

- Uzupełnij opis krajobrazu.

Zdjęcie przedstawia

W jego centralnej części dostrzegam

Po obydwu stronach znajdują się

Moją uwagę zwracają liczne

W oddali, na niebie, można dostrzec

Ten widok

- Wymień trzy znaki, jakie dostrzegasz na zdjęciu.

1. _____
2. _____
3. _____

- Uzupełnij ogłoszenie.
Wstaw h lub ch.

OGŁOSZENIE

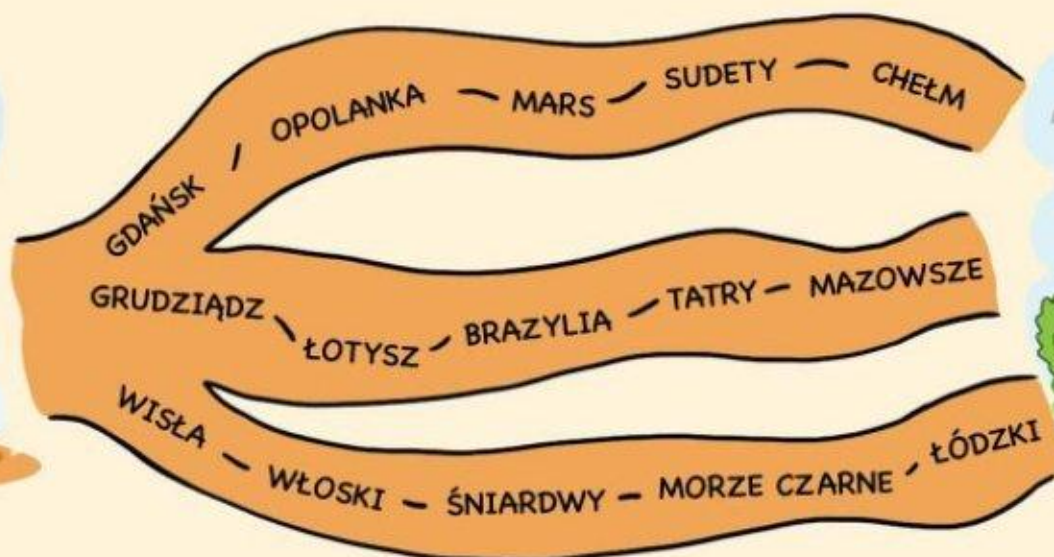
Biuro podróży w sezonie 2024/2025 oferuje wczasy zagraniczne w _____olandii i _____ispanii oraz dalekie podróże do _____in.

W ofercie mamy też wycieczki objazdowe po Polsce - od _____elu po Murzasi_____le.

Zapraszamy do naszego biura przy ul. Jana _____eweliusza 81.
Więcej informacji na stronie lecimy.xxpl

- Pomóż Hani dotrzeć do nowej szkoły. Wskaż tę ścieżkę, na której wszystkie nazwy powinny rozpoczynać się wielką literą.

Podsumowanie rozdziałów IV–VII

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–16.

Adam Wajrak

Jak z pomocą dzięcioła fotografowałem liski *fragmenty*

Wczesną wiosną kilkaset metrów od naszego domu, koło wielkiego świerka tuż przy leśnej drodze, ktoś zaczął prace ziemne. Co parę dni pojawiała się nowa nora, a przy niej góra świeżo wykopanego piasku. Nie było wiadomo, kto jest głównym inwestorem¹, bo na piasku widziałem tropy jenota², innym razem lisa oraz borsuka. W końcu jednak jenoty sobie poszły, borsuk zajął się inną norą 100 m dalej, a kompleks nor pod świerkiem opanowały lisy.

W puszczy, gdzie polują na nie myśliwi [...], lisy są szalenie ostrożne. To nie takie lisy jak w Warszawie, Poznaniu czy innym dużym mieście, które za dnia potrafią wejść do ogrodu i wyjść psu karmę z miski lub pogonić kota. Nasze lisy unikają niepotrzebnych kontaktów, bo może się to dla nich źle skończyć.

Tymczasem ja marzyłem o zrobieniu zdjęć małym liskom. [...] Od końca maja, kiedy młode powinny wychodzić z domu i poznawać świat, odwiedzałem norę. Czałem się przy niej godzinami, a liski zobaczyłem tylko raz, przez kilka sekund, gdy było bardzo, bardzo ciemno. Na mój widok czmychnęły do nory. Nic nie dały godziny czekania w specjalnym maskowaniu spryskanym sprayem udającym zapach jelenia. Liski nie wychodziły.

Ale przecież muszą kiedyś wystawiać głowy – na przykład wtedy, kiedy do nory przychodzi matka [...].

¹ inwestor – osoba przeznaczająca pieniądze na jakiś cel, np. na realizację budowy; tu: zwierzę, które rozpoczęło budowanie nory

² jenot – nieduży ssak wyglądem przypominający szopa; ma gęste, puszyste futro, długi tułów, dość krótkie nogi i szpiczasty pyszczek

Matka nie zostaje długo, bo biegnie dalej polować, ale dla lisków jej pojawienie się to gwarancja, że nie ma nieprzyjaciół w okolicy i chwilę można się przy norze pobawić.

A dla mnie to znakomita okazja do [zrobienia] fotografii. Kłopot w tym, że jest tam bardzo gęsty las. Żeby zobaczyć, jak lisica wraca do nory, musiałbym być tuż obok. A jak będę blisko, to dorosły lis nie przyjdzie i małe liski nie wyjdą z nory. Kółko się zamyka.

Na szczęście z pomocą przyszedł dzięcioł duży, który tuż obok, w starej osice³, wykuł sobie dziuplę i wychowywał młode. Jak każdy ptak, który wychowuje młode, niezwykle się denerwował, gdy widział lisa. Nie miało znaczenia, że ten w żaden sposób nie mógł się dostać do dziupli i młode były bezpieczne. Dla dzięcioła lis to drapieżnik⁴ i na jego widok strasznie się drze.

Trzymałem się więc z dala od nory, a kiedy słyszałem zdenerwowanego dzięcioła, odczekiwałem kilka minut i schylony, niczym indiański tropiciel, podchodziłem do lisiego domu. Małe liski przerywały zabawę i bacznie mi się przyglądały. Były cztery, każdy inny, najśmieszniejszy – najmniejszy, który wesoło podskakiwał i zaczepiał większe rodzeństwo, nawet jak byłem tuż obok.

Widać było, że nie za bardzo wiedzą, kim jest ten dziwny dwunożny stwór z trójnogiem zaopatrzonym w potężną rurę, ale wolały nie ryzykować. [...] Po kilkudziesięciu sekundach znikwały w norze. [...] Tylko raz jeden z nich mnie nie zauważył, gapa jeden, i zasnął na górze piasku przy norze. [...]

A. Wajrak, *To zwierzę mnie bierze*, Warszawa 2013.

1. W każdym podpunkcie wybierz poprawne zakończenie zdania.

a) Narratorowi trudno było sfotografować liski, ponieważ

A. nie mógł rozpoznać ich nory.

C. przychodził do nory nie w porę.

B. bały się krzyku dzięcioła.

D. są one bardzo płochliwe i ostrożne.

b) Z tekstu wynika, że

A. lisy są pod ścisłą ochroną.

C. lisy to drapieżniki.

B. dzięcioł ostrzegał młode lisy.

D. wrogami lisów są jenoty.

³ osika – rodzaj topoli o smukłym pniu i niewielkich okrągłych liściach

⁴ drapieżnik – zwierzę, które poluje na inne zwierzęta i żywi się ich mięsem

- c) Autor, pisząc o lisku *gapa jeden*, wyraża
- A. niezadowolenie.
 - B. sympatię.
 - C. oburzenie.
 - D. współczucie.

2. Zaznacz poprawną odpowiedź.

Wskaż sposób, którego nie używa fotograf, by ukryć swoją obecność przed liskami.

- A. Skrada się niczym indiański tropiciel.
- B. Obserwuje zwierzęta również po zmierzchu.
- C. Odwraca uwagę krzyczącego dzięcioła, który płoszy liski.
- D. Wykorzystuje maskowanie spryskane sprayem imitującym zapach jelenia.

3. Jakimi przymiotnikami można opisać strój fotografa?

4. Przeczytaj poniższe zdania i podkreśl w nich orzeczenia. Jak nazywamy wypowiedzenia składające się z samych orzeczeń? Zapisz swoją odpowiedź.

Na piasku widziałem tropy jenota, innym razem lisa oraz borsuka.
W końcu jednak jenoty poszły, borsuk zajął się inną norą, a kompleks nor pod świerkiem opanowały lisy.

5. Z dwóch ostatnich akapitów tekstu wypisz dwa liczebniki główne. Utwórz od nich liczebniki porządkowe.

Liczebnik główny	Liczebnik porządkowy

6. Kogo ma na myśli Adam Wajrak, gdy pisze: [...] *dziwny dwunożny stwór z trójnogiem zaopatrzonym w potężną rurę*? Odpowiedz na pytanie pełnym zdaniem.

7. Uzupełnij zdania. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

W zdaniu: *Małe liski przerywały zabawę i bacznie mi się przyglądały*, słowo *bacznie* można zastąpić wyrazem **A / B**. Obydwa słowa stanowią parę **C / D**.

A. czule

C. antonimów

B. czujnie

D. synonimów

8. Zaznacz poprawną odpowiedź.

Wyrażenie *koło się zamyka* oznacza

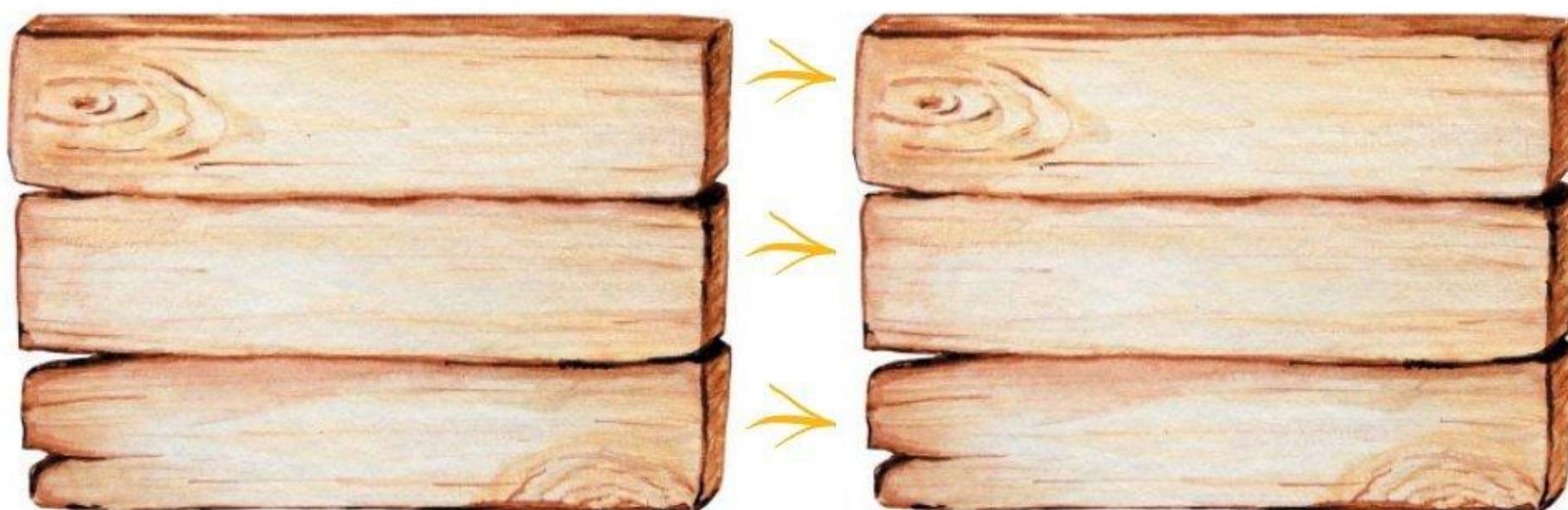
A. rzadki przypadek.

C. sytuację niemożliwą do zmiany.

B. niespodziewane zdarzenie.

D. wyjątkowy zbieg okoliczności.

9. Zapisz trzy przymiotniki określające cechy puszczy. Następnie utwórz od nich przysłówki.

10. Rozbuduj podane zdanie – w punkcie a) rozwiń grupę podmiotu, a w punkcie b) – grupę orzeczenia. Za każdym razem dopisz co najmniej trzy wyrazy.

Liski nie wychodziły.

a) _____

b) _____

11. Uzupełnij list Maćka do dziadków.

a) W podanym akapicie listu wstaw cząstkę **nie** w zielone luki – zastosuj pisownię łączną albo rozdzielną.

b) Wpisz brakujące elementy korespondencji.

_____ łatwo jest fotografować małe liski. Gdy _____ ma przy nich matki, są _____ spokojne i _____ ufnie. Któregoś dnia wraz z leśniczym, który jest też przyrodnikiem i fotografem, spotkaliśmy _____ dwa, _____ trzy, ale cztery małe lisy! I gdy nam się zdawało, że zrobimy im piękne fotografie, one czmychnęły do swojej nory! Mój towarzysz mówił, że _____ raz już go tak przechytrzyły.

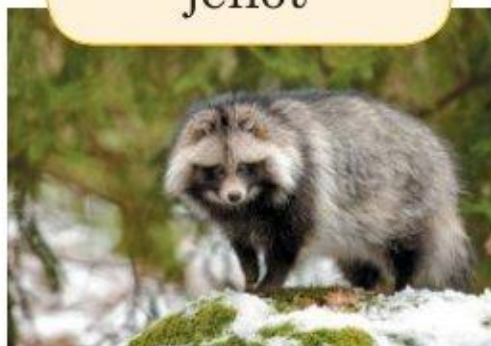
PS _____

12. Uzupełnij notatki tak, aby były poprawne.

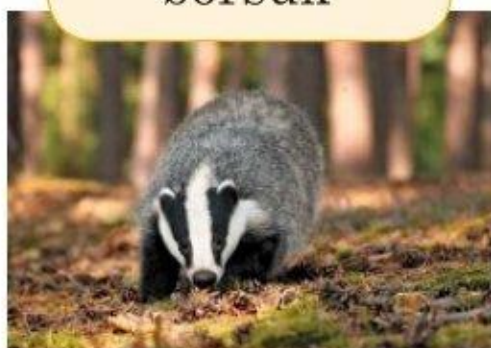
Aby sprawdzić poprawną pisownię wyrazu <i>czmychać</i> , należy skorzystać	Aby sprawdzić znaczenie wyrazu <i>czmychać</i> , należy skorzystać	Aby sprawdzić, jakim wyrazem możemy zastąpić wyraz <i>czmychać</i> , należy skorzystać
ze słownika	ze słownika	ze słownika
_____	_____	_____
_____	_____	_____

13. Sprawdź, które ze zwierząt zamieszkuje norę. Prowadzi do niej ścieżka z wyrazami zawierającymi niewymienne *rz*, *ż*, *ch*, *h*. Zamaluj ją.

jenot

borsuk

lis

14. Jedno ze zdań zostało zapisane niezgodnie z regułami interpunkcyjnymi. Wskaż to zdanie.

- A. Na piasku koło nory fotograf znajdował tropy i jenota, i lisa, i borsuka.
- B. Fotograf czał się przy norze godzinami podczas, gdy liski ukrywały się w norze.
- C. Dla dzięcioła lis to drapieżnik, więc ptak darł się na jego widok.
- D. Gdy lisica wracała do nory, młode czuły się bezpiecznie i wychodziły się pobawić.

15. W pobliżu lasu można się natknąć na różne znaki. Co one oznaczają? Wpisz wyjaśnienia w luki pod rysunkami.

16. Wybierz jeden z podpunktów i napisz tekst zgodnie z poleceniem.

- a) W imieniu członków Koła Przyrodniczego *Puszczomaniak*, działającego w Twojej szkole, napisz życzenia z okazji 90. urodzin przyrodnika i ekologa, znanego wśród mieszkańców Twojego regionu.
- b) W imieniu Klubu Wolontariusza przygotuj ogłoszenie skierowane do uczniów Twojej szkoły na temat akcji *Sprzątanie lasu* przeprowadzanej w Twojej miejscowości.
- c) Przygotuj krótki opis krajobrazu pt. *Polana w lesie o poranku*.

Źródła ilustracji i fotografii:

Okładka: (buzia chłopca) Elizabeth – stock.adobe.com, (kapelusz) carballo/Shutterstock.com, (pantofelek) Grumbus/Shutterstock.com, (Baba Jaga) Iconic Bestiary/Shutterstock.com, (wędka) Bibadash/Shutterstock.com, (rybka) ren28/Shutterstock.com, (ptak) funnybear36/Shutterstock.com, (samolot) Pikovit/Shutterstock.com, (piegi) S-Victoria/Shutterstock.com

Ozdobniki: (chłopiec w okularach) Inside Creative House/Shutterstock.com, (dziewczynka) Roman Samborskyi/Shutterstock.com, (chłopiec w żółtej koszulce) Lopolo/Shutterstock.com

Sketchnotki: (s. 23, 43, 63, 87, 99, 115, 134) – Krzysztof Kałucki

Zdjęcia i ilustracje: **s. 6** (strzałka) VectorMine/Shutterstock.com, (fioletowa kreska, niebieska strzałka) Evgenia Vasileva/iStockphoto/Getty Images, (kartka ze szpilkami) AlionaManakova/iStockphoto/Getty Images, (cyfry 1–5) runLenarun/Shutterstock.com, (strzałka, strzałka, chmurka) VectorMine/Shutterstock.com, (biała kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 7** (kobieta w szklarni) Production Perig/Shutterstock.com, (kosmonauta) Blue Planet Studio/Shutterstock.com, (sportowiec) santypan/Shutterstock.com; **s. 8** (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images, (pelargonia) igorartmd/iStockphoto/Getty Images; **s. 10** (emotikony) Yayayoyo/Shutterstock.com, (biała kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 11** (smartfon) yuliya/DigitalVision Vectors/Getty Images, (Graham Bell, Thomas Edison) EreborMountain/Shutterstock.com, (Neil Armstrong) TPYXA_ILLUSTRATION/Shutterstock.com, (krokodyl) Milan Zygmunt/Shutterstock.com, (nosorożec) Shams F Amir/Shutterstock.com, (antylopa) Yash Earth/Shutterstock.com, (mrówkojad) Guillermo Ossa/Shutterstock.com; **s. 12** (lodówka) CeltStudio/Shutterstock.com; **s. 14** (wyspa) Nearbirds/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 15** (ciemnowłosa dziewczynka) Africa Studio/Shutterstock.com, (chłopiec) VK1971/Shutterstock.com, (dziewczynka) Pavel L Photo and Video/Shutterstock.com, (wiedźma i Śnieżka) Memo Angeles/Shutterstock.com; **s. 16** (dziewczyna) Samuel Borges Photography/Shutterstock.com, (mężczyzna) aastock/Shutterstock.com; **s. 17** (biała kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 18** (królik) Danielle Kiemel/Moment RF/Getty Images, (wieściorka) seawhisper/Shutterstock.com, (chór) Ferenc Szelepcsényi/Shutterstock.com, (mózg) BSIP/East News; **s. 19** (lodówka) ppart/Shutterstock.com, (temperówka) Gelpi/Shutterstock.com, (parówka) Yevgen Romanenko/Moment RF/Getty Images, (borówki) R.Tsubin/Moment RF/Getty Images, (pocztówka) Remo_Designer/Shutterstock.com, (żaglówka) Ivonne Wierink/Shutterstock.com, (reklamówka) photka/Shutterstock.com, (kartkówka) Krysek/Shutterstock.com; **s. 20** (zab) martan/Shutterstock.com, (ryś) GlobalP/iStockphoto/Getty Images, (rów) mkfilm/Shutterstock.com; **s. 21** (przybory szkolne) DruZhi Art/Shutterstock.com, (żaba) Eric Isselee/Shutterstock.com, (lilia wodna) Rak ter samer/Shutterstock.com, (liść) Laboko/Shutterstock.com, (kamień) photka/Shutterstock.com; **s. 22** (puzzle) Tokarchuk Andrii/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 24** (dziewczyna z gitarą) Max kegfire/Shutterstock.com, (chłopak pytający o drogę) Pixel-Shot/Shutterstock.com, (chłopcy) Stock-Asso/Shutterstock.com, (dziewczyna z kobietą) fizkes/Shutterstock.com; **s. 25** (troska o planetę) cruzonstudio/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 26** (smartfon/dymki) yuliya/DigitalVision Vectors/Getty Images, (awatary) Kakigori Studio/Shutterstock.com; **s. 27** (nauczycielka i uczniowie) wavebreakmedia/Shutterstock.com; **s. 28** (dziecko z gorączką i mama) Image Point Fr/Shutterstock.com; **s. 29** (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images, (babcia z wnuczką) Nicoleta Ionescu/Shutterstock.com; **s. 31** (pilot do telewizora) Tatiana Popova/Shutterstock.com, (lis) Jim Cumming/Shutterstock.com, (buty) Evikka/Shutterstock.com, (kawa) Valentyn Volkov/Shutterstock.com, (znaczek pocztowy) LenaLaPina/Shutterstock.com; **s. 32** (miasto) TatiVovchenko/Shutterstock.com; **s. 36** (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images, (jazda konna) Fotokostic/Shutterstock.com, (dziewczyna – awatar) Illusart/Shutterstock.com; **s. 37** (dziewczyna – awatar, chłopak) Illusart/Shutterstock.com, (śmieć) ThamKC/Shutterstock.com, (tablet) yuliya/DigitalVision Vectors/Getty Images, (ikona ok i serduszko) solomon7/Shutterstock.com; **s. 38** (dziewczyna) YAKOBCHUK VIACHESLAV/Shutterstock.com, (chłopak) Dmytro Zinkevych/Shutterstock.com; **s. 39:** reprodukcja „Pokój Van Gogha w Arles”, (pokój) New Africa/Shutterstock.com; **s. 40** (szkic pokoju) Aluna1/Shutterstock.com; **s. 41** (półka z książkami) Alena Dumanchuk/Shutterstock.com; **s. 42** (pisanki) kaprik/Shutterstock.com, (nauczycielka, uczniowie) Pixel-Shot/Shutterstock.com, (flaga) Piotr Wytrazek/Shutterstock.com, (matka z córką) fizkes/Shutterstock.com, (zegar) New Africa/Shutterstock.com, (znicze) Soft Light/Shutterstock.com; **s. 44** (szkoła – grafika) Granate Art/Shutterstock.com, (szkoła) Heinsdorff Jularlak/Shutterstock.com,

(szkoła) knelson20/Shutterstock.com, (szkoła) PhotopankPL/Shutterstock.com; **s. 45** (szkoła) Theresa Pichorner/Shutterstock.com, (szkoła) Konoplytska/Shutterstock.com, (szkoła) N.M.Bear/Shutterstock.com, (szkoła) Andrei Kholmov/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStock-photo/Getty Images; **s. 46** (pierogi) cosmic_pony/Shutterstock.com, (awatary) Jemastock/Shutterstock.com; **s. 47** (plan metra) Ewa Pawińska, (wagon metra) bsd studio/Shutterstock.com; **s. 49** (taśma filmowa) Simbert Brause/Shutterstock.com, (dziewczyna) Nemanja Glumac/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 50** (papeteria) Alena Popkova/iStockphoto/Getty Images, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 52** (kobieta z koszykiem) Katja Frischbutter/Shutterstock.com, (grzyby – rysunek) Ewa Pawińska, (świstak) Pistoletova/Shutterstock.com; **s. 54** (kajakarz) ClassicVector/Shutterstock.com; **s. 55** (sałata) Boonchuay1970/Shutterstock.com, (pomidory) Elovich/Shutterstock.com, (cebula) EM Arts/Shutterstock.com, (oliwki) Tim UR/Shutterstock.com, (feta) Hong Vo/Shutterstock.com, (oliwa) ifong/Shutterstock.com, (dziewczyna) Asier Romero/Shutterstock.com, (mężczyzna) fizkes/Shutterstock.com; **s. 56** (notes) kolotuschenko/iStockphoto/Getty Images, (dziecko) Sahan Nuhoglu/Shutterstock.com; **s. 57** (biegnąca dziewczyna – rysunek) 365daysStudios/Shutterstock.com, (kelner) Shift Drive/Shutterstock.com, (lekarz) Dragana Gordic/Shutterstock.com; **s. 58** (książki) mimomy/Shutterstock.com; **s. 60** (autobus) ONYXprj/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 62** (ramki) Beata Ciuruś; **s. 69** (szkoła – grafika) graphic-line/Shutterstock.com, (ramka) Natewimon Nantiwat/Shutterstock.com; **s. 70** (kobieta z prezentem) GoodStudio/Shutterstock.com, (girlanda, gramofon, koszyk, wachlarz, zegarek) mimomy/Shutterstock.com; **s. 72** (owoce) ftstudio/Shutterstock.com, (Władysław Podkowiński, *Dzieci w ogrodzie*) Piotr Ligier/Muzeum Narodowe w Warszawie; **s. 73** (blogerka) Yuriy Golub/Shutterstock.com, (telefon) yuliya/Digital-Vision Vectors/Getty Images; **s. 74** (sweter) New Africa/Shutterstock.com, (spódnica) Maffi/Shutterstock.com, (buty, torebka) Indigo Photo Club/Shutterstock.com, (skarpety) Khvost/Shutterstock.com, (bluza) Febriana Suwarningsih/Shutterstock.com, (spodnie) Lifestyle Travel Photo/Shutterstock.com, (grafika z przedmiotami) Iconic Bestiary/Shutterstock.com; **s. 75** (absolwenci) PeopleImages.com – Yuri A/Shutterstock.com, (mężczyzna z niemowlęciem) paulaphoto/Shutterstock.com, (ślub) Wedding and lifestyle/Shutterstock.com, (dziadkowie z wnukiem) Photographee.eu/Shutterstock.com; **s. 76** (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images, (proporczyki) Aleksandr Andrushkiv/Shutterstock.com, (dziadek, babcia) Vectors bySkop/Shutterstock.com; **s. 78** (walizka – rysunek) rangsan paidaen/Shutterstock.com; **s. 79** (stragan z rybami) Vectors Bang/Shutterstock.com, (stragan z lemoniadą) TashaNatasha/Shutterstock.com, (karteczki) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 80** (karteczka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 81** (karteczka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images, (rodzina) Jack Frog/Shutterstock.com, (dworzec) ProStockStudio/Shutterstock.com, (supermarket) elenabsl/Shutterstock.com; **s. 85** (rodzina w ogrodzie) Gorodenkoff/Shutterstock.com; **s. 86** (rowerzyści) gorillaimages/Shutterstock.com; **s. 88** (obrys ręki) Oleksandr Panasovskyi/Shutterstock.com; **s. 89** (zestaw szkolny) Alina.Alina/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 90** (judo) Kaderov Andrii/Shutterstock.com, (dziewczyna przy komputerze) Kaderov Andrii/Shutterstock.com, (grafika do plakatu) Marish/Shutterstock.com, (projekt plakatu) Wojciech Chełchowski, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 92** (warzywa i owoce) ansveta/Shutterstock.com; **s. 93** (małpa) BorneoRimbawan/Shutterstock.com, (kogut) ONGUSHI/Shutterstock.com, (kangur) TM creations/Shutterstock.com, (mrówka) Ken Griffiths/Shutterstock.com; **s. 94** (trzy dziewczynki) lunamarina/Shutterstock.com; **s. 95** (dziewczyna z książką) Denis Cristo/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images, (kropla) Blaka suta/Shutterstock.com; **s. 97** (chłopak i dziewczyna) George Rudy/Shutterstock.com, (scenka w restauracji) BearFotos/Shutterstock.com; **s. 99** (dziewczyna i chłopak) Verzzh/Shutterstock.com, (książki) Verzzh/Shutterstock.com; **s. 102** (biblioteka) diignat/Shutterstock.com, (basen) Sergey Novikov/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 103** (boisko, bramka) Macrovector/Shutterstock.com; **s. 104** (siatkarki) Monkey Business Images/Shutterstock.com; **s. 105** (kładka) Emil Timplaru/Shutterstock.com; **s. 106** (chłopak) tynyuk/Shutterstock.com, (t-shirt) HYDNSTUDIO/Shutterstock.com; **s. 107** (pies) Antonio Gravante/Shutterstock.com, (ratownik) NotionPic/Shutterstock.com; **s. 108** (apla) TairA/Shutterstock.com, (palce) Yeexin Richelle/Shutterstock.com; **s. 109** (królewna) Mariya Stupak/Shutterstock.com, (wikingowie) Mariya Stupak/Shutterstock.com; **s. 110** (awatary) Denis Cristo/Shutterstock.com; **s. 112** (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 114** (skrzynka na listy) PedroNevesDesign/Shutterstock.com, (karteczki) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 116** (emotikony) Yayayoyo/Shutterstock.com, (tablet) yuliya/DigitalVision Vectors/Getty Images, (dzwonek szkolny) A. Solano/Shutterstock.com, (znicz) Irina Fisher/Shutterstock.com; **s. 117** (podpisywanie umowy) Backgroundy/

Shutterstock.com, (przejście dla pieszych) ultramansk/Shutterstock.com, (notacja muzyczna) Jonathan Stokes/Shutterstock.com, (kotylion) Tula L/Shutterstock.com, (parking dla niepełnosprawnych) repro, (wyjście ewakuacyjne) repro, (myjnia) repro, (oznaczenie windy) Sovenko Artem/Shutterstock.com, (wyrzucić do kosza) tony4urban/Shutterstock.com, (wi-fi) Ville heikkinen/Shutterstock.com, (pranie ręczne, nie prasować, oznaczenia na metce) shooarts/Shutterstock.com, (zakaz dla psów, zakaz jedzenia, zakaz palenia) Anton Prohorov/Shutterstock.com; **s. 118** (flaga Litwy) petch one/Shutterstock.com, (flaga Czech) Roy Pedersen/Shutterstock.com, (flaga Ukrainy) r.classen/Shutterstock.com, (flaga NATO) Ar-lawee/Shutterstock.com, (flaga ONZ) Yuriy Boyko/Shutterstock.com, (flaga EU) Tomazino/Shutterstock.com; **s. 119** (słoma) Oleksiichik/Shutterstock.com, (nos) ideyweb/Shutterstock.com, (słup ogłoszeniowy) pryzmat/Shutterstock.com; **s. 120** (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images, (kartka w linie) Krisana Antharith/Shutterstock.com; **s. 121** (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images, (dwa koty) Litvalifa/Shutterstock.com, (kartka w linie) Krisana Antharith/Shutterstock.com; **s. 122** (lis) RT Images/Shutterstock.com, (orka) David Pruter/Shutterstock.com, (wata cukrowa) Choe Hyeonsu/Shutterstock.com, (hak) Media Guru/Shutterstock.com, (mróz) Tomas Ragina/Shutterstock.com, (kula) Fosin/Shutterstock.com; **s. 123** (dziewczyna) metamorworks/Shutterstock.com; **s. 124** (rozmowa online) insta_photos/Shutterstock.com, (mówiąca do telefonu) Africa Studio/Shutterstock.com, (uczniowie) ESB Professional/Shutterstock.com, (dziecko skaczące w gumę) Rido/Shutterstock.com; **s. 125** (schodzący po schodach) Lipik Stock Media/Shutterstock.com, (wschód słońca) Beautiful landscape/Shutterstock.com, (dziewczynka ze skarbonką) Dejan Dundjerski/Shutterstock.com, (zawodnik z piłką) chaoss/Shutterstock.com; **s. 126** (choinka) paci77/iStockphoto/Getty Images, (drewniana chatka) AlyonaZhitnaya/Shutterstock.com, (chodaki) photo-sync/Shutterstock.com, (chorągiewka) Alhovik/Shutterstock.com, (chochla) koosen/Shutterstock.com, (apaszka) OlgaGi/Shutterstock.com, (obłok) Blue Flourishes/Shutterstock.com, (szczupła) Anastassiya Bezhekeneva/Shutterstock.com, (chłód) Arcady/Shutterstock.com, (chałka) studio evasion/Shutterstock.com; **s. 127** (dziecko) Stuart Monk/Shutterstock.com; **s. 129** (Pieter Mulier starszy, *Wrak statku na wzburzonym morzu*), (Józef Marszewski, *Okolice Wilna – krajobraz z rzeką*) Wilczyński Krzysztof/Muzeum Narodowe w Warszawie; **s. 130** (widok wieżowców) seaonweb/Shutterstock.com, (brudny port) hecke61/Shutterstock.com, (susza) Francisco Blanco/Shutterstock.com; **s. 131** (Koloseum) Catarina Belova/Shutterstock.com, (wieża Eiffla) Catarina Belova/Shutterstock.com, (Sagrada Familia) TTstudio/Shutterstock.com, (Tower Bridge) s4svisuals/Shutterstock.com, (sfinks i piramidy w Gizie) Orhan Cam/Shutterstock.com; **s. 132** (grafika) buchandbee/Shutterstock.com, (tablet) yuliya/DigitalVision Vectors/Getty Images; **s. 133** (chłopiec Hiszpan) Khorzhevskaya/Shutterstock.com, (dziewczyna z Niemiec) franz12/Shutterstock.com, (dziewczyna z Litwy) RossHelen/Shutterstock.com; **s. 134** (ulica) Grand Warszawski/Shutterstock.com; **s. 137** (materiał maskujący) Alexandr Vectors Pattern/Shutterstock.com; **s. 138** (deski) SvetlanaARTdreams/Shutterstock.com; **s. 139** (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; **s. 140** (jenot) sduben/iStockphoto/Getty Images, (borsuk) scigelova/Shutterstock.com, (lis) Kuzmin Mikhail/Shutterstock.com, (nora) M.Pakats/Shutterstock.com; **s. 141** (namiot) Duski Saad/Shutterstock.com, (śmieci) Mister Duck/Shutterstock.com, (ognisko) Zoart Studio/Shutterstock.com.